

Konjunktur läget

September 2023

Konjunkturläget
september 2023

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna

Specialstudier, KI-kommentarer, Working paper, PM och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKTURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten. Det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna beskriver metoder och förutsättningar för prognosen och/eller scenarier och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Alla fördjupningar redovisas också samlat på nätet. Diagram i PowerPointformat finns också att ta del av på nätet. Dessutom kan siffror till alla diagram inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget september 2023 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2023–2024 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2025–2032, varav 2025–2027 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2023–2032, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget juni 2023.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 21 september 2023.

Stockholm 27 september 2023

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Prognosrevideringar 2023–2024.....	11
Internationell konjunkturutveckling.....	13
Prognos 2023–2024.....	13
Scenario 2025–2027.....	17
Konjunkturen i Sverige 2023–2024.....	18
Efterfrågan och produktion.....	18
Arbetsmarknad och resursutnyttjande.....	24
Löner och inflation.....	29
Scenario för svensk ekonomi, penningpolitik och växelkurs.....	35
Scenario för svensk ekonomi 2025–2027.....	35
Penningpolitik och växelkurs 2023–2027.....	36
Offentliga finanser.....	39
Finansiellt och strukturellt sparande.....	39
Offentliga utgifter och inkomster.....	41
Osäkerhet i prognosen.....	47
Alternativscenario: Växelkursens utveckling påverkar den svenska ekonomin.....	49

RUTOR

En svår tid för bostadsbyggandet.....	21
Ökat antal konkurser under 2023.....	23
I vilka branscher har sysselsättningen vuxit sedan pandemin?.....	25
Antalet varsel har ökat under 2023.....	26
Vad menas med övervintring av arbetskraft?.....	27
Blandad prisutveckling för livsmedel.....	32
Konjunkturinstitutets metod för prognos av växelkursen.....	37
Kommunsektorns svaga finanser håller tillbaka konsumtionen.....	43
Den förda stabiliseringspolitiken ger goda förutsättningar för att inflationsmålet nås 2024.....	46

FÖRDJUPNINGAR

Räntehöjningar påverkar både skatteutgifter och skatteinkomster.....	53
--	----

TABELLBILAGA

Tabellbilaga.....	56
-------------------	----

BILAGA MARGINALRUTOR

Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario.....	74
Vad skiljer scenario från prognos?.....	74
Avkastningsskatt.....	75
Överskott eller underskott av kapital.....	75

Sammanfattning

Svensk ekonomi har gått in i en lågkonjunktur och BNP sjunker i år. Hög inflation och stigande räntor urholkar hushållens köpkraft, samtidigt som svag omvärldsefterfrågan slår mot exportnäringen. Detta bidrar till att lågkonjunkturer fördjupas nästa år. Även om inflationen tydligt är på väg ner, är inflationen exklusive energi fortsatt hög. Riksbanken höjer därför styrräntan en gång till i november. Räntan ligger därefter still till det tredje kvartalet nästa år då Riksbanken börjar sänka räntan. Inflationen har då närmast sig 2 procent och inflationsutsikterna pekar fortsatt nedåt. Den lägre inflationen bidrar till att konjunkturer vänder svagt uppåt det andra halvåret nästa år. Det dröjer till 2026 innan svensk ekonomi är i konjunkturrell balans. Sysselsättningen har hittills utvecklats starkt trots konjunkturedgången, men kommer att utvecklas svagare framöver. Arbetslösheten stiger till 8,3 procent det andra halvåret nästa år.

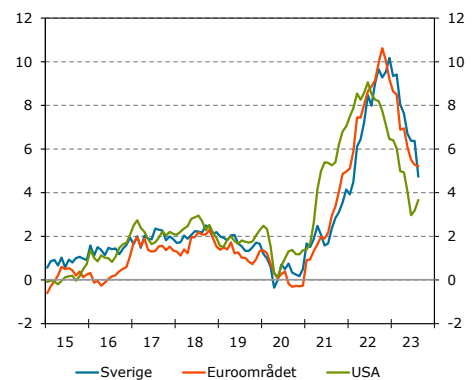
Inflationen har vänt nedåt den senaste tiden i både Sverige och stora delar av omvärlden, men är fortfarande högre än centralbankernas inflationsmål. Tillsammans med centralbankernas snabba räntehöjningar präglar det fortsatt den ekonomiska utvecklingen.

I Sverige har inflationen fallit från toppnoteringen på över 10 procent i slutet av förra året till 4,7 procent i augusti i år (se diagram 1). Många av de faktorer som tidigare drev upp inflationen ger inte längre samma bidrag. Den globala tillväxten har dämpats och många råvarupriser har minskat markant från fjolårets höga nivåer. Svenska importpriser ökar därför inte alls lika mycket i år som de gjorde i fjol och under loppet av nästa år minskar importpriserna något när kronan återhämtar sig en del (se diagram 2). Dessutom bedöms energipriserna fortsätta att vara lägre än ett år tidigare. Måttliga avtalade löneökningar verkar samtidigt återhållande på det inhemska inflationstrycket, liksom en svag utveckling av efterfrågan. Konjunkturinstitutet bedömer därför att inflationen fortsätter att minska framöver och att den i termer av KPIF hamnar något under inflationsmålet mot slutet av nästa år (se diagram 3). Det gäller även i termer av KPIF exklusive energi då de direkta effekterna av energipriser räknas bort. Osäkerheten är naturligtvis stor, inte minst vad det gäller kronans utveckling som för närvarande har en stor inverkan på inflationen via importpriserna (se avsnittet ”Osäkerhet i prognosen”).

Den fortfarande höga inflationen och den svaga kronan gör att Konjunkturinstitutet bedömer att styrräntan höjs ytterligare en gång till i november till 4,25 procent, vilket blir den sista höjningen i den här räntehöjningscykeln (se diagram 4). En viktig faktor för denna bedömning är att ECB antas vara färdiga med sina räntehöjningar. Skulle ECB höja ännu en gång är det

Diagram 1 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

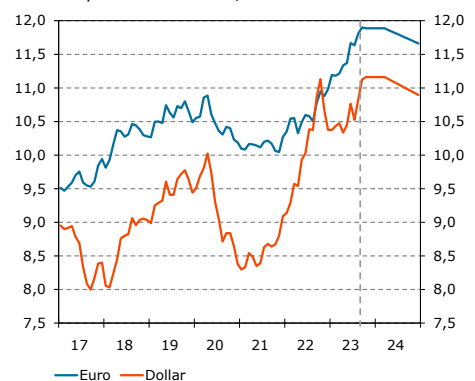

Anm. KPIF för Sverige, HIKP för euroområdet, KPI för USA.

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 2 Växelkurser

Kronor per valutaenhet, månadsvärden

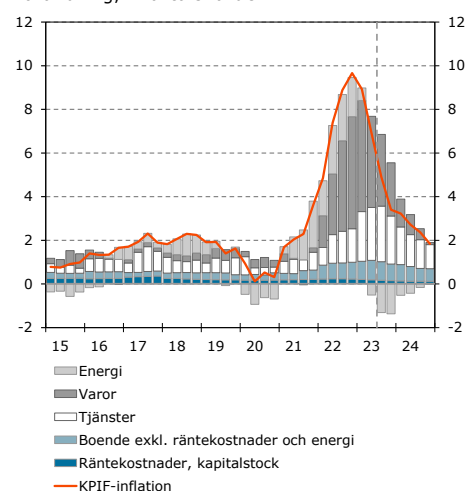

Anm. Högre värden innebär en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Bidrag till KPIF-inflationen

Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativt.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

sannolikt att även Riksbanken höjer ytterligare en gång, i syfte att värna kronans utveckling. Det tredje kvartalet nästa år börjar Riksbanken sänka räntan igen. Inflationen har då närmat sig 2 procent och inflationsutsikterna pekar fortsatt nedåt.

Tabell 1 Nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP till marknadspris	2,8	-0,6	1,0	2,9	3,4	2,2
BNP per invånare	2,1	-1,2	0,5	2,4	2,9	1,8
BNP, kalenderkorrigerad	2,8	-0,4	1,1	3,1	3,2	2,0
BNP, KIX-vägd ¹	3,0	1,3	1,5	2,2	2,2	2,0
KPI, KIX-vägd ¹	8,1	5,7	3,2	2,5	2,3	2,3
Bytesbalans ²	5,0	5,5	5,6	5,3	4,8	4,5
Arbetade timmar ³	2,3	1,8	0,1	1,1	1,7	1,1
Sysselsättning	2,7	1,6	-0,3	0,7	1,4	1,0
Arbetslöshet ⁴	7,5	7,5	8,2	8,3	7,7	7,3
Arbetsmarknadsgap ⁴	-0,4	-0,3	-1,4	-1,3	-0,5	0,0
BNP-gap ⁶	1,4	-1,2	-1,9	-1,1	-0,2	0,0
Timlön ⁷	2,7	3,9	3,8	3,9	3,9	3,8
Arbetskostnad per timme ^{3,8}	3,4	3,5	4,3	3,9	3,9	3,8
Produktivitet ³	0,5	-2,0	1,0	2,0	1,4	1,0
KPI	8,4	8,6	4,1	1,1	1,8	2,1
KPIF	7,7	6,0	2,5	1,6	2,0	2,0
Styrränta ^{9,10}	2,50	4,25	3,50	2,25	2,25	2,25
Tioårig statsobligationsränta ⁹	1,5	2,6	3,0	2,9	2,9	2,9
Kronindex (KIX) ¹¹	121,1	128,7	130,6	127,3	124,0	120,7
Offentligt finansiellt sparande ²	1,1	0,1	-0,5	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande ¹²	0,4	1,1	0,8	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld ²	32,7	31,3	31,0	30,9	30,5	30,4

¹ KIX-vägd BNP och KIX-vägd KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ² Procent av BNP. ³ Kalenderkorrigerad. ⁴ Procent av arbetskraften. ⁵ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ⁷ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁸ Avser anställdas timmar. ⁹ Procent. ¹⁰ Vid årets slut. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av potentiell BNP.

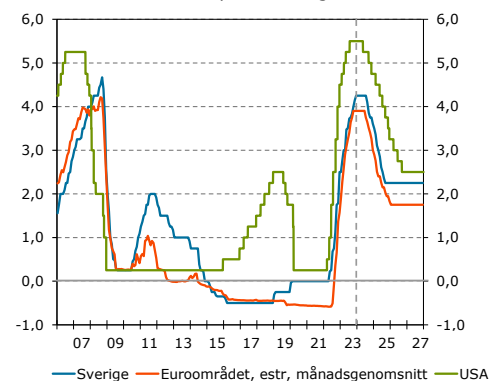
Källor: IMF, Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

AVMATTNING I OMVÄRLDEN HÅLLER TILLBAKA SVENSK EXPORT

Den globala tillväxten har varit dämpad det senaste året. Hög inflation och höjda räntor har hållit tillbaka efterfrågetillväxten och framför allt industriproduktionen har utvecklats svagt, vilket i sin tur har slagit mot den globala varuhandeln (se diagram 5). Framåtblickande indikatorer tyder samtidigt på att konjunkturutsikterna har försämrats den senaste tiden. Inköpschefsindex har försvagats snabbt de senaste månaderna för tjänstesektorn och ligger kvar under 50 för industrin, vilket indikerar att

Diagram 4 Styrräntor

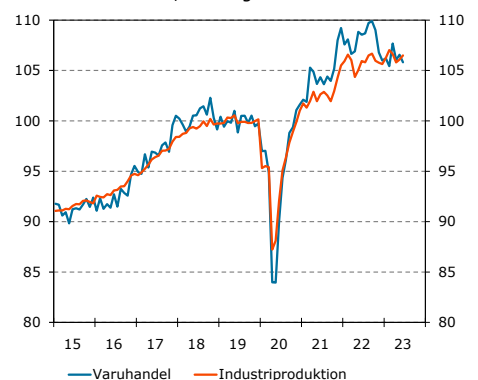
Procent, månads- respektive dagsvärden

Källor: ECB, Federal Reserve, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Global varuhandel och industriproduktion

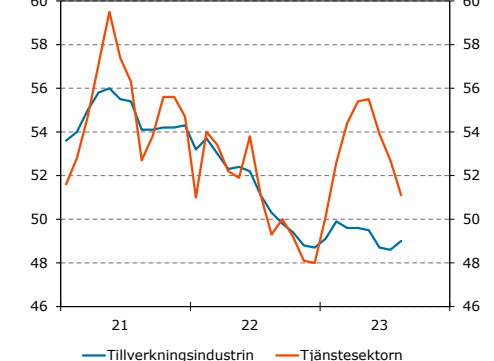
Index 2019=100, säsongsrensade månadsvärden

Källor: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis och Macrobond.

Diagram 6 Globalt inköpschefsindex

Index, månadsvärden

Källa: S&P Global.

produktionen minskar i närtid (se diagram 6). BNP-tillväxten i omvärlden (KIX-vägd) blir dämpad både i år och nästa år (se tabell 1).

Den svaga tillväxten i omvärlden och avmattningen i industrikonjunkturen innebär att den svenska exportmarknaden knappt växer alls i år och jämförelsevis svagt nästa år. Svenska exportörer gynnas förvisso av den svaga kronkursen och lönsamheten är över lag hög, men den svaga tillväxten på exportmarknaden innebär att exportvolymerna bara ökar svagt i år och nästa år och exporten ger relativt små bidrag till BNP-tillväxten i Sverige (se diagram 7).

PRODUKTIONEN I NÄRINGSLIVET MINSKADE PÅ BRED FRONT DET ANDRA KVARTALET

Svensk BNP minskade med 0,8 procent det andra kvartalet i år och produktionen i näringslivet minskade på bred front. Konjunkturutsikterna är generellt sett dystra och konfidensindikatorn för näringslivet som helhet är på en betydligt lägre nivå än normalt (se diagram 8). En fortsatt vikande efterfrågan tynger utvecklingen även det tredje kvartalet och produktionen fortsätter att minska i stora delar av näringslivet. Produktionen vänder där efter svagt uppåt, med undantag för i byggbranschen.

PESSIMISMEN FORTSATT STOR BLAND SVENSKA HUSHÅLL

Hög inflation och höjda räntor gröper i år ur hushållens disponibla inkomster kraftigt och hushållen är sedan över ett år tillbaka mycket pessimistiska i sin syn på ekonomin (se diagram 8). I fjol drog hushållen ner på sitt sparande till en jämförelsevis låg nivå för att kunna hålla uppe konsumtionen (se diagram 9). Minskande disponibla inkomster och lågt sparande gör att hushållen drar ner på konsumtionen markant i år (se diagram 9). Nästa år bidrar bland annat lägre inflation och löneökningar till att disponibelinkomsten justerat för inflationen stiger igen och hushållen ökar då åter konsumtionen.

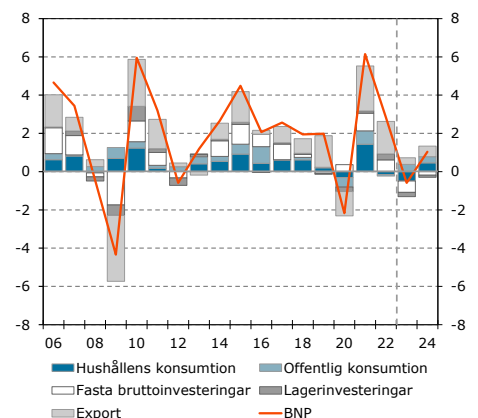
BOSTADSVINVESTERINGARNA RASAR

Den höga inflationen och det höjda ränteläget slår även hårt mot bostadsinvesteringarna eftersom det dels har drivit upp produktionskostnaderna, dels har lett till fallande bostadspriser. Antalet påbörjade lägenheter halveras i år jämfört med i fjol och kräftgången fortsätter nästa år (se rutan ”En svår tid för bostadsbygandet”). Den kraftiga nedgången i bostadsinvesteringarna medför att de totala investeringarna minskar i år (se diagram 7), trots att investeringarna i de varuproducerande branscherna och i den offentliga sektorn utvecklas relativt starkt.

Den svaga inhemska efterfrågetillväxten innebär att BNP minskar i år (se tabell 1). Nästa år ökar BNP åter, om än i låg takt. Lågkonjunkturen fördjupas då ytterligare.

Diagram 7 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten i Sverige

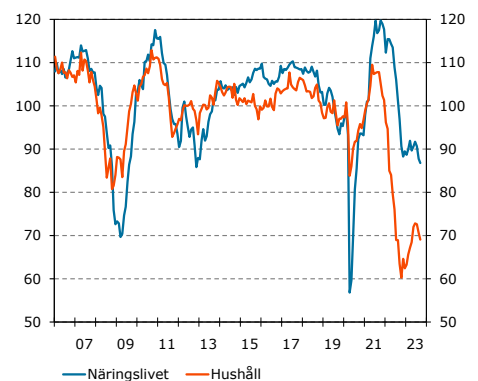
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Näringslivets och hushållens konfidensindikatorer

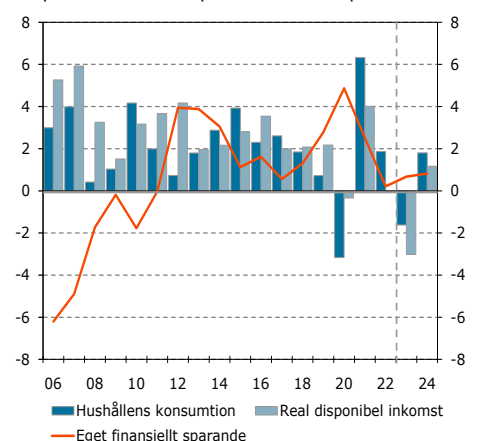
Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

Anm. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension (kollektivt sparande). Måttet sätts i relation till hushållens disponibla inkomst plus kollektivt sparande.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

ARBETSMARKNADEN BÖRJAR FÖRSVAGAS

Den svaga konjunkturen syntes inte på arbetsmarknaden det första halvåret i år. Antalet sysselsatta fortsatte att öka relativt mycket, trots att BNP minskade (se diagram 10). Samtidigt ökade arbetskraften ungefär lika mycket och arbetslösheten låg därmed i stora drag still kring 7,5 procent. Men det finns nu tecken på en försvagning på arbetsmarknaden. Utfallsstatistik för juli och augusti indikerar att tillväxten i sysselsättningen bromsar in det tredje kvartalet i år. Många framåtblickande indikatorer har försvagats den senaste tiden, exempelvis anställningsplanerna inom tillverkningsindustrin och byggindustrin (se diagram 11). Det är nu bara inom tjänstebranschen som anställningsplanerna är positiva. Dessutom innebär den ansträngda ekonomin i kommuner och regioner att sysselsättningstillväxten i den offentliga sektorn i det närmaste stannar av helt framöver och förblir svag nästa år, trots att antalet anställda i staten ökar.

Den sammantagna bedömningen är att sysselsättningen fortsätter att minska fram till mitten av nästa år (se diagram 10).

Många företag har inte dragit ner på personalstyrkan under konjunkturförsvagningen det senaste året, delvis som en följd av att bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens fortfarande är hög. Att företag avvaktar med att dra ner på personalstyrkan är ett normalt konjunktorellt mönster och i takt med att lågkonjunkturen fördjupas framöver kommer antalet anställda att anpassas tydligare efter behoven (se rutan ”Vad menas med övervintring av arbetskraft?”).

Antalet nya varsel om uppsägning har det senaste året legat på normala nivåer, med undantag för i februari, och de visar ännu ingen större tendens att öka. Neddragningen av antalet anställda bedöms därför främst att komma till stånd genom färre nyanställningar och ersättningsrekryteringar, åtminstone i närtid. Det kommer därmed att bli svårare för arbetslösa att få jobb. Arbetslösheten stiger därmed successivt framöver och når upp till 8,3 procent det andra halvåret 2024.

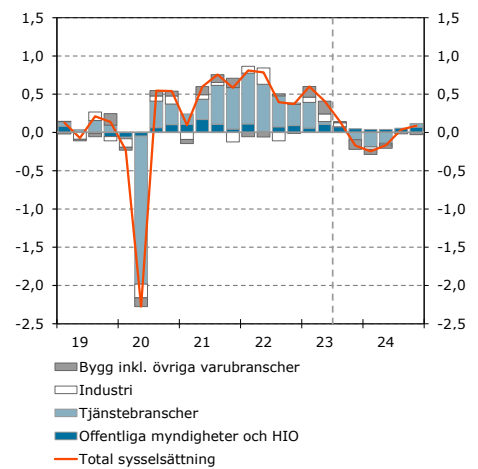
DET STRUKTURELLA SPARANDET MINSKAR NÄSTA ÅR

Det strukturella offentligfinansiella sparandet i år uppgår enligt Konjunkturinstitutets beräkningar till 1,1 procent av potentiell BNP (se diagram 12), vilket är betydligt högre än överskottsmålet på 1/3 procent.

Budgetpropositionen för 2024 innehåller ofinansierade åtgärder om ca 39 miljarder kronor, varav ca 30 miljarder kronor riktas mot den offentliga sektorn i form av ökade statsbidrag till kommunsektorn samt ökad konsumtion i staten. Satsningarna i budgeten bidrar till att det strukturella sparandet minskar till 0,8 procent nästa år, vilket också är över den målsatta nivån för överskottsmålet. Det strukturella sparandet förstärks därefter i avsaknad av nya riksdagsbeslut under scenarioåren 2025–2027, se avsnittet ”Utrymmet för nya ofinansierade åtgärder efter 2024” i kapitlet ”Offentliga finanser”.

Diagram 10 Bidrag till sysselsättningstillväxten

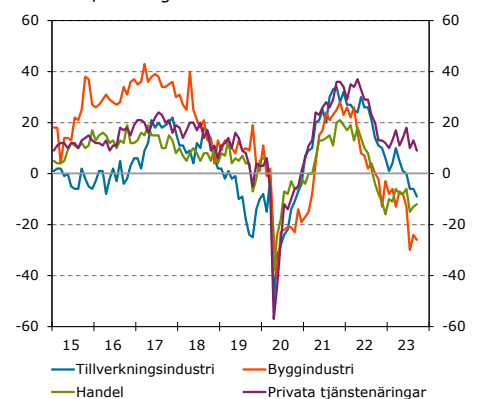
Procentuell förändring respektive procentenheter, säsongrensade kvartalsvärden

Anm. HIO avser hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Diagram 11 Anställningsplaner

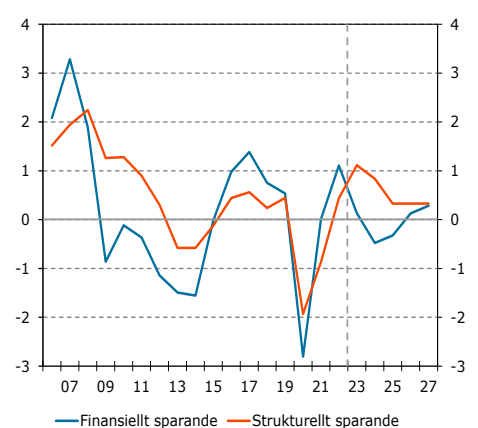
Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 Finansiellt sparande och strukturellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Prognosrevideringar 2023–2024

Nedan beskrivs kortfattat några av de mer betydelsefulla revideringarna jämfört med prognoserna i Konjunkturläget juni 2023 (se tabell 2).

- Kronan har utvecklats svagare de senaste månaderna och Kronindex (KIX) revideras upp med i det närmaste 4 procentenheter nästa år (se diagram 13).
- Den svagare kronan är en bidragande förklaring till varför KPIF-inflationen revideras upp med 0,7 procentenheter för 2024. Priset på råolja har reviderats upp kraftigt, men det motverkas av att andra energipriser bedöms bli något lägre än vad som antogs i juni. KPIF-inflationen exklusive energi revideras därför upp ungefär lika mycket som KPIF för 2024 (se diagram 14).
- Upprevideringen av inflationen för 2024 är en bidragande orsak till att Riksbanken nu bedöms höja räntan ytterligare 2023 samt sänka styrräntan i långsammare takt 2024 än vad som förutsågs i juni.
- BNP-tillväxten revideras ner med 0,2 procentenheter för 2023 och med 0,3 procentenheter för 2024. Nedrevideringen förklaras till stor del av att hushållens reala disponibla inkomster gröps ur ytterligare av den uppreviderade inflationen och räntorna, vilket gör att hushållens konsumtion utvecklas svagare.
- Antalet sysselsatta revideras upp något för 2023 (se diagram 15), trots nedrevideringen av BNP. Upprevideringen förklaras till stor del av att utfallet för det andra kvartalet i år var starkare än väntat.
- Det strukturella offentligfinansiella sparandet revideras upp med 0,7 procentenheter för 2024. En del av upprevideringen kommer av att det finansiella sparandet är starkare än i föregående prognos. Bland annat utvecklas skatteintäkterna starkare eftersom BNP och driftöverskottet i löpande pris revideras upp till följd av högre prisökningar. En annan del av upprevideringen kommer av att resursutnyttjandet i ekonomin blir lägre 2024, inte minst på arbetsmarknaden där arbetsmarknadsgapet revideras ner med 0,8 procentenheter till -1,4 procentenheter.

Diagram 13 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

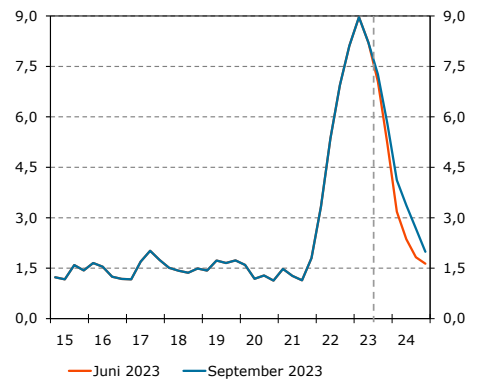
Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 KPIF exklusive energi

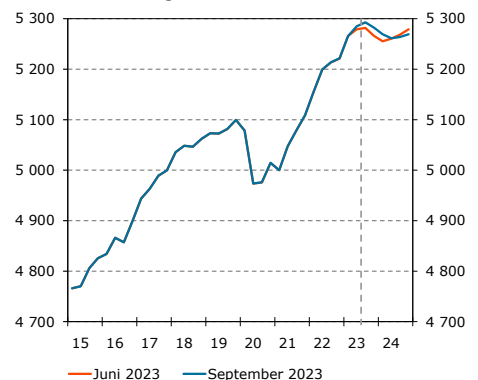
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 15 Sysselsatta

Tusental, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i juni 2023

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2023			2024		
	Sep	Jun	Diff	Sep	Jun	Diff
Internationellt						
BNP i världen	2,9	2,8	0,1	2,7	2,8	-0,1
BNP, KIX-vägd ¹	1,3	1,3	0,1	1,5	1,7	-0,2
BNP i euroområdet	0,5	0,5	0,0	0,8	1,2	-0,4
BNP i USA	2,1	1,4	0,7	1,1	0,7	0,4
BNP i Kina	5,1	5,6	-0,5	4,6	5,0	-0,4
Federal funds target rate ^{2,3}	5,50	5,25	0,25	4,75	3,75	1,00
ECB:s refinansränta ^{2,3}	4,50	4,25	0,25	3,50	3,25	0,25
Oljepris ⁴	84,9	77,3	7,6	91,9	74,3	17,6
KPI, KIX-vägd ¹	5,7	5,5	0,2	3,2	3,1	0,2
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	-0,4	-0,2	-0,2	1,1	1,4	-0,4
BNP	-0,6	-0,4	-0,2	1,0	1,4	-0,3
Hushållens konsumtionsutgifter	-1,6	-1,5	-0,2	1,8	2,6	-0,7
Offentliga konsumtionsutgifter	1,9	1,3	0,6	1,5	1,5	0,0
Fasta bruttoinvesteringar	-2,1	-1,8	-0,3	-0,3	-0,6	0,3
Lagerinvesteringar ⁵	-0,6	-0,6	0,0	-0,3	-0,3	0,0
Export	0,9	2,4	-1,5	2,3	2,5	-0,1
Import	-0,7	0,5	-1,2	1,9	1,9	0,0
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	1,8	2,7	-0,9	0,1	0,1	0,0
Sysselsättning	1,6	1,5	0,2	-0,3	-0,1	-0,2
Arbetslöshet ⁷	7,5	7,5	0,1	8,2	8,1	0,1
Arbetsmarknadsgap ⁸	-0,3	0,1	-0,4	-1,4	-0,6	-0,8
BNP-gap ⁹	-1,2	-1,4	0,2	-1,9	-1,6	-0,3
Produktivitet ⁶	-2,0	-2,6	0,6	1,0	1,4	-0,4
Timlön ¹⁰	3,9	3,9	0,0	3,8	3,9	0,0
KPI	8,6	8,7	-0,2	4,1	2,7	1,5
KPIF	6,0	6,1	-0,1	2,5	1,8	0,7
Styrränta ^{2,3}	4,25	3,75	0,50	3,50	2,25	1,25
Tioårig statsobligationsränta ²	2,6	2,5	0,1	3,0	2,7	0,3
Kronindex (KIX) ¹¹	128,7	127,4	1,3	130,6	127,0	3,6
Bytesbalans ¹²	5,5	5,9	-0,3	5,6	5,8	-0,1
Offentligt finansiellt sparande ¹²	0,1	0,0	0,1	-0,5	-0,8	0,3
Strukturellt offentligt finansiellt sparande ¹³	1,1	1,1	0,0	0,8	0,1	0,7

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP. ¹³ Procent av potentiell BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i juni 2023. Ett positivt värde innebär en upprevidering.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

Utsikterna för den globala tillväxten har dämpats den senaste tiden och global BNP bedöms växa långsammare än det historiska genomsnittet såväl i år som nästa år. Detta är främst en följd av hög inflation och de högre räntorna. Den svenska exportmarknaden växer jämförelsevis svagt till följd av den dämpade globala tillväxten och den svaga utvecklingen av global varuhandel.

Prognos 2023–2024

Hög inflation och högre räntor sedan början på förra året har bidragit till att den globala tillväxten har varit dämpad de senaste kvartalen. De flesta centralbanker har höjt styrräntorna i snabb takt och även de långa räntorna har stigit betydligt. Globalt sett har tjänstesektorn varit relativt motståndskraftig medan utvecklingen i tillverkningsindustrin har varit svag. Varuefterfrågan i världen har dämpats efter de starka åren under pandemin, en utveckling som har avspeglats tydligt i den globala varuhandeln sedan en tid tillbaka (se diagram 16). Även den globala industriproduktionen har haft en återhållen utveckling sedan början av 2022.

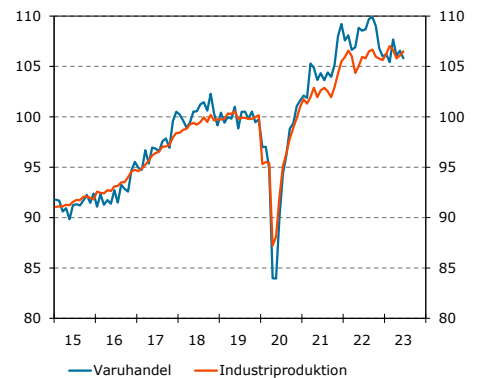
Framåtblickande indikatorer tyder på att utsikterna för den globala tillväxten har försämrats sedan i våras. Exempelvis har inköpschefsindex dämpats, med en märkbar nedgång för tjänsteföretagen. Inköpschefsindex för tjänsteföretagen indikerar dock fortsatt tillväxt i ekonomin då index fortfarande ligger över 50 (se diagram 17). För tillverkningsindustrin har inköpschefsindex däremot i stort sett varit oförändrad på en svag nivå sedan i våras (se diagram 17). Global BNP väntas sammantaget växa långsammare än det historiska genomsnittet såväl i år som nästa år, främst till följd av de högre räntorna som drivs av den fortsatta förhöjda inflationen. Även den svenska exportmarknaden utvecklas jämförelsevis svagt i spåren av en dämpad global tillväxt och en svag utveckling av global varuhandel. I år dämpas marknadstillväxten till nära noll, men återhämtar sig något 2024 (se tabell 3).

OMVÄRLDENS INFLATION HAR FORTSATT NEDÅT

Den globala inflationen har sjunkit snabbt sedan den var som högst sommaren 2022 (se diagram 18), framför allt på grund av att energipriserna har sjunkit. Kärninflationen, KPI exklusive livsmedel och energi, har dock sjunkit betydligt mindre på många håll, främst eftersom tjänsteprisinflationen har varit fortsatt hög. Varuinflationen har däremot gått ned relativt snabbt, bland annat till följd av minskade problem i leverantörskedjorna och en dämpad efterfrågan.

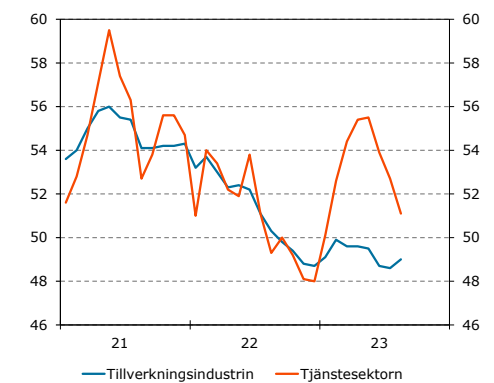
Diagram 16 Global varuhandel och industriproduktion

Index 2019=100, säsongsrensade månadsvärden

Källor: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis och Macrobond.

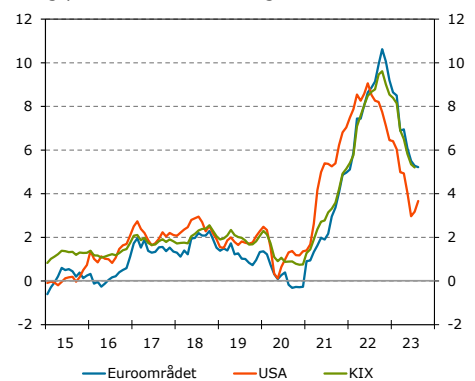
Diagram 17 Globalt inköpschefsindex
Index, månadsvärden

Källa: S&P Global och Macrobond.

Diagram 18 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, OECD, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

FÖRSÄMRADE TILLVÄXTUTSIKTER I EUROPA

Under våren har tillväxten i många europeiska ekonomier överraskat uppåt, trots fortsatta räntehöjningar från centralbankerna. I euroområdet växte BNP något första halvan av 2023 (se diagram 19). Många tjänsteföretag har gynnats av ökad turism och ett mindre dystert stämningläge bland hushållen, bland annat till följd av att energikrisen hittills inte blivit så allvarlig som tidigare befarats. Att hushållen kunnat använda delar av det sparande som ackumulerades under pandemin, och ett uppdämt konsumtionsbehov efter restriktionerna, har också bidragit till att hålla uppe efterfrågan på tjänster. Euroområdets arbetsmarknad har fortsatt att utvecklas positivt och arbetslösheten befann sig i somras på den lägsta nivån som har uppmätts.

Tillväxtutsikterna i euroområdet har dock försämrats den senaste tiden. Många indikatorer, däribland inköpschefsindex, har under lång tid visat på minskad aktivitet i både industrin och byggsektorn. De senaste månaderna har även delindex för tjänstebanserna försvagats. Detta har fått euroområdets sammanvägda inköpschefsindex att sjunka till nivåer som indikerar kommande negativ tillväxt (se diagram 20). I många länder har även anställningsplanerna blivit mindre positiva.

FORTSATT PROBLEM FÖR TYSKLANDS INDUSTRI

Bland de stora euroländerna är det framför allt Tyskland som uppvisar svaghetstecken. Trots att utbudsproblemen som tidigare hämmade stora delar av den tyska industrin nu har lättat, är produktionen alltjämt lägre än innan pandemin (se diagram 21). Många branscher har drabbats hårt av höga energipriser samtidigt som svagare konjunktursignaler från Kina dämpar exporten. En stor andel tyska företag upplever även brist på kvalificerad arbetskraft, vilket begränsar produktionen.

I Danmark har industriproduktionen däremot vuxit snabbt sedan början av 2022 (se diagram 21). Det beror framför allt på en kraftig tillväxt inom läkemedelsindustrin. Beräkningar från den danska statistikmyndigheten visar dock på en negativ BNP-tillväxt när bidraget från läkemedelsindustrin exkluderas.

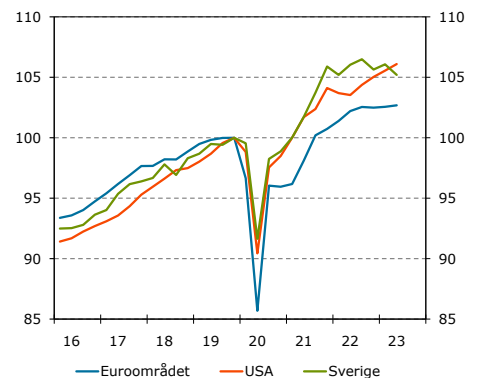
SVAG TILLVÄXT I EUROOMRÅDET ÄVEN NÄSTA ÅR

I prognosen blir BNP-tillväxten i euroområdet fortsatt svag under resten av året för att sedan öka något i takt med att inflationen sjunker mot ECB:s inflationsmål. Tillväxten blir dock måttlig även nästa år.

Avmattningen i euroområdets tillväxt bidrar till att räntehöjningscykeln bedöms vara över och att ECB låter styrräntorna ligga kvar på nuvarande nivåer fram till och med mitten av 2024, då en serie räntesänkningar inleds. Inflationen har minskat markant från de tidigare höga nivåerna, främst drivet av lägre energipriser (se diagram 22). Höga löneökningar och stigande tjänstepriser bidrar till att kärninflationen minskar långsammare än den totala inflationen.

Diagram 19 BNP

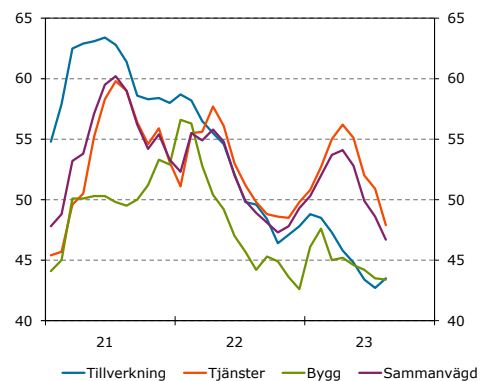
Index 2019 kvartal 4=100, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis SCB och Macrobond.

Diagram 20 Inköpschefsindex för euroområdet

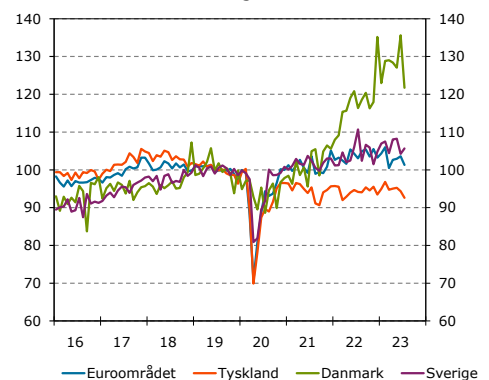
Index, säsongrensade månadsvärden

Källa: S&P Global och Macrobond.

Diagram 21 Industriproduktion

Index 2019=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Eurostat och Macrobond.

Finanspolitiken bedöms över lag bli mer åtstramande 2024. Många av de stöd som infördes runt om i Europa för att dämpa konsekvenserna av de höga energipriserna har redan fasats ut. Åtstramningen mildras av stora förväntade offentliga satsningar inom energi och försvar samt investeringar i teknologier som minskar koldioxidutsläppen, vilket ger visst stöd åt den inhemska efterfrågan framöver.

TILLVÄXTEN I USA BROMSAR IN NÄSTA ÅR

USA:s BNP växte överraskande starkt det andra kvartalet (se diagram 19), framför allt drivet av inhemsk efterfrågan. Investeringarna steg snabbt och hushållens konsumtion dämpades mindre än befarat. Bostadsinvesteringarna fortsatte dock att sjunka och har nu fallit mer än 20 procent sedan toppen det första kvartalet 2021. Även det tredje kvartalet ser BNP ut att växa relativt snabbt, inte minst mot bakgrund av en stark utveckling av hushållens konsumtion i juli.

Efterfrågan på arbetskraft har fortsatt att vara robust. Sysselsättningsökningen i augusti matchades mer än väl av ett ökat arbetskraftsutbud och arbetskraftsdeltagandet steg till den högsta nivån sedan pandemin inleddes (se diagram 23). Sammantaget ledde detta till att arbetslösheten steg något (se diagram 24). Arbetskraftsdeltagandet för åldrarna 25–54 år har sedan en tid tillbaka utvecklats starkare och varit högre än före pandemin (se diagram 23). Efterfrågan på arbetskraft bedöms minska framöver och arbetslösheten stiger under prognosperioden. Detta bidrar till en fortsatt dämpning av löneökningstakten vilket håller tillbaka konsumtionstillväxten. Till detta bidrar också effekter av räntehöjningarna och att sparade stimulanspengar från pandemin snart bedöms ha använts upp.

Inflationen har sjunkit snabbt sedan sommaren 2022. Energifrisfallet har varit den största bidragande faktorn till detta, men även varuinflationen har dämpats. Däremot medför framför allt tidigare hyresökningar att nedgången i kärninflationen, KPI exklusive energi och livsmedel, varit mer trögrörlig.

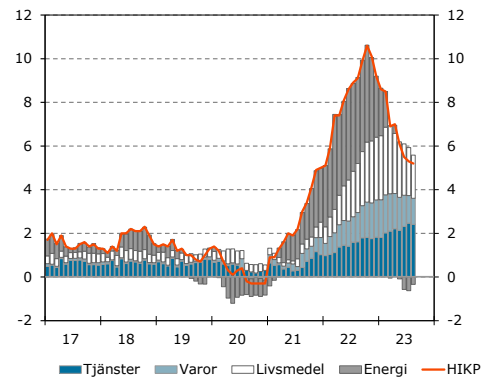
Inflationen förväntas sammantaget dämpas de kommande åren, men ligga kvar över Federal Reserves inflationsmål fram till åtminstone mitten av 2024 (se diagram 25). Federal Reserve har höjt styrräntan till 5,5 procent vilket bidrar till att ekonomin 2023–2024 växer i en lägre takt än den genomsnittliga tillväxttakten sedan 1990 som är 2,4 procent. När tillväxten har dämpats, arbetslösheten har ökat och inflationen sjunkit till nära målet, inleds i mitten av 2024 en serie sänkningar av styrräntan.

SNABB AVMATTNING I KINA

I början av året var återhämtningen stark i Kina. Det var framför allt en följd av stigande aktivitet i tillverkningsindustrin och en snabb uppgång i konsumtionen av tjänster efter den slopade nolltoleransen mot covid. Det andra kvartalet mattades dock

Diagram 22 Bidrag till inflationen i euroområdet

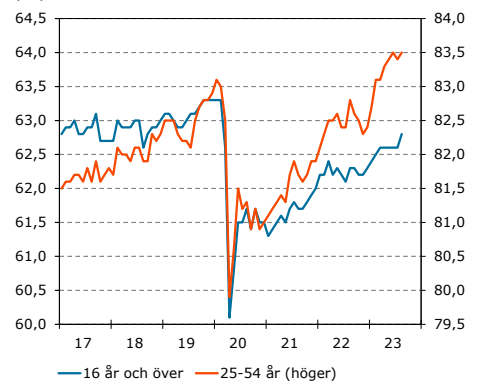
Årlig procentuell förändring av HIKP, respektive bidrag i procentenheter, månadsvärden

Källor: Eurostat och Macrobond.

Diagram 23 Arbetskraftsdeltagande i USA

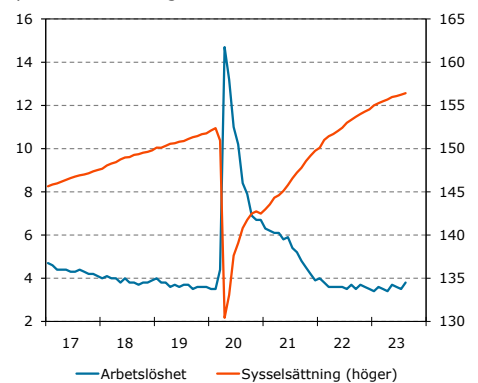
Personer i arbetskraften som andel av populationen, månadsvärden

Källa: U.S Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

Diagram 24 Arbetsmarknad i USA

Procent av arbetskraften respektive miljoner personer, säsongrensade månadsvärden

Källa: U.S Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

tillväxten av, bland annat på grund av en svag export och en svag fastighetssektor.

En viss förbättring har kunnat skönjas i aktivitetsindikatorer för augusti. Exporten fortsätter dock att påverkas av avtagande omvärldsefterfrågan och politiska spänningar med framför allt USA. Den kinesiska fastighetssektorn har fortsatt stora svårigheter med bland annat skuldyngda bostadsutvecklare. Problemen i fastighetssektorn bidrar till ett lågt konsumentförtroende. Sammantaget har detta en dämpande effekt på konsumtionen. För att förhindra en nedåtgående spiral i ekonomin har räntesänkningar och stöd till fastighetssektorn genomförts för att begränsa nedgången på bostadsmarknaden, vilket bidrar till att stoppa en ytterligare avmattning.

Den kinesiska inflationen är mycket låg till skillnad från i många andra länder (se diagram 26). Nedgången i inflationen sedan slutet av 2022 har främst berott på sjunkande priser på livsmedel och energi, men den underliggande inflationen exklusive energi och livsmedel har också varit dämpad. Producentpriserna fortsätter att sjunka, huvudsakligen beroende på lägre råvarupriser. I år når BNP-tillväxten 5 procent, vilket är det utställda officiella målet, men den blir något lägre 2024 (se tabell 3).

Tabell 3 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

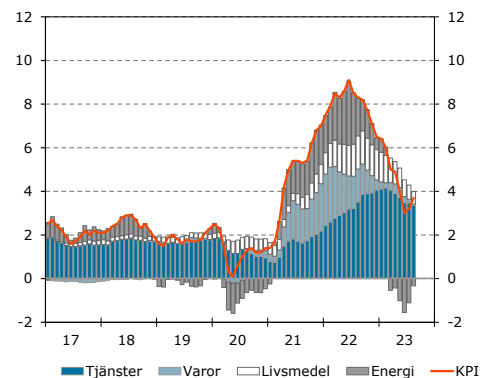
	Vikt ¹ 2022	BNP ² 2022	2023	2024	KPI ³ 2022	2023	2024
Världen	100	3,4	2,9	2,7	...	...	...
KIX-vägd⁴	75,1	3,0	1,3	1,5	8,1	5,7	3,2
USA	15,8	2,1	2,1	1,1	8,0	4,1	2,5
Euroområdet	12,0	3,4	0,5	0,8	8,4	5,6	2,7
Japan	3,8	1,0	1,9	0,9	2,5	3,3	2,2
Storbritannien	2,3	4,1	0,3	0,6	7,9	6,7	2,9
Sverige	0,4	2,8	-0,4	1,1	8,1	5,9	2,7
Norge	0,3	3,2	1,4	1,1	6,3	5,8	3,0
Danmark	0,3	2,7	1,6	1,3	8,6	3,8	2,7
Kina	18,5	3,2	5,1	4,6	2,0	0,7	1,8
Svensk exportmarknad⁵		7,3	0,3	2,6	...	...	...

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 25 Bidrag till inflationen i USA

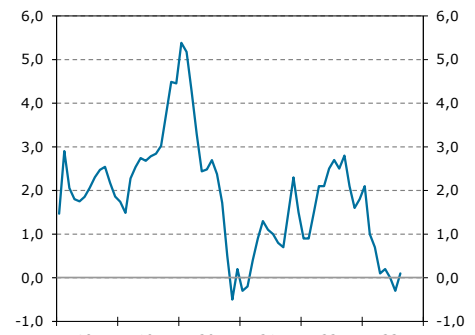
Årlig procentuell förändring respektive bidrag, månadsvärden

Källor: U.S Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

Diagram 26 Konsumentpriser i Kina

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källa: National Bureau of Statistics of China och Macrobond.

Scenario 2025–2027

Tillväxten i KIX-vägd BNP återhämtar sig något 2025–2027 efter den svaga tillväxten 2023 och 2024 (se tabell 4). Från 2025 blir tillväxten ungefär lika hög som det historiska genomsnittet sedan 2000, vilket är 2,1 procent. En anledning till att BNP-tillväxten återhämtar sig är en normaliserad inflation och gradvis lägre räntor.

Även tillväxten i den svenska exportmarknaden återhämtar sig under scenarioåren (se tabell 4). Trots denna återhämtning växer exportmarknaden relativt långsamt i ett historiskt perspektiv.

År 2025 antas inflationen ha kommit ner till målet i många länder och centralbankerna har då sänkt räntorna påtagligt sedan de tidigare toppnivåerna (se diagram 27). Den amerikanska centralbanken inleder en gradvis sänkning av styrränteintervallet i mitten av 2024 för att balansera inflationen kring inflationsmålet 2025–2027 (se diagram 27). Även ECB bedöms börja sänka styrräntorna under 2024 och fortsätta med sänkningarna under scenarioåren.

Tabell 4 Nyckeltal för internationell ekonomi

Procentuell förändring respektive procent

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP i världen	3,4	2,9	2,7	3,0	3,1	3,0
BNP i KIX-länderna	3,0	1,3	1,5	2,2	2,2	2,0
BNP i USA	2,1	2,1	1,1	1,6	2,1	2,0
BNP i euroområdet	3,4	0,5	0,8	1,7	1,7	1,5
Svensk exportmarknad	7,3	0,3	2,6	3,2	3,3	3,2
KPI i KIX-länderna	8,1	5,7	3,2	2,5	2,3	2,3
KPI i USA	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
HIKP i euroområdet	8,4	5,6	2,7	2,2	2,0	2,0
Styrränta i USA ^{1,2}	4,5	5,5	4,8	3,3	2,5	2,5
Styrränta i euroområdet ^{1,3}	2,5	4,5	3,5	2,3	2,3	2,3
Styrränta, KIX6-vägd ^{1,4}	1,7	4,1	3,5	2,3	2,0	2,0

¹ I slutet av året. ² Avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

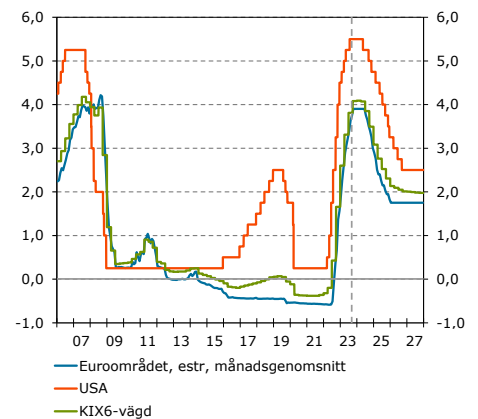
³ Avser esträntan. ⁴ Avser ett genomsnitt av dagslåneräntan estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

Anm. BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Aggregaten beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF.

Källor: IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 27 Styrräntor

Procent, månads- respektive dagsvärden

Anm. Styrräntan i USA avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

Källor: Bank of England, Bank of Japan, ECB, Federal Reserve, Norges Bank, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige 2023–2024

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur 2023 och 2024. BNP utvecklas svagt de närmaste kvartalerna. Nästa år stiger BNP-tillväxten när hushållens reala disponibla inkomster återhämtar sig och en starkare utveckling i omvärlden drar med sig svensk export. I ett historiskt perspektiv blir dock tillväxten dämpad. Sysselsättningen har hittills utvecklats starkt trots den vikande konjunkturen. Under 2024 fördjupas lågkonjunkturen och sysselsättningen utvecklas svagt. Lönetillväxten tar fart i år men reallönerna fortsätter att falla eftersom inflationen är högre än löneökningarna. Den svaga växelkursen bidrar till att hålla upp inflationstrycket och KPIF-inflationen faller under Riksbankens inflationsmål på 2 procent först i slutet av 2024.

Efterfrågan och produktion

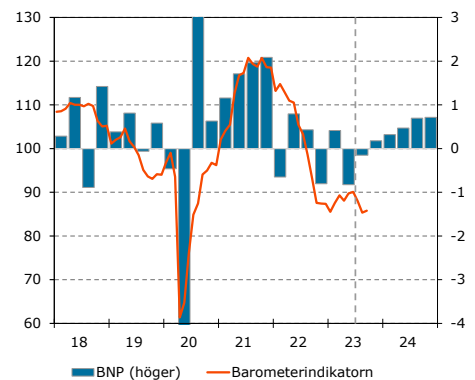
BNP sjönk med 0,8 procent det andra kvartalet i år (se diagram 28). Samtliga av försörjningsbalansens poster utom offentlig konsumtion minskade. Störst var nedgången i bostadsinvesteringarna som föll med drygt 6 procent.

BNP-nedgången fortsätter det tredje kvartalet. Visserligen steg SCB:s BNP-indikator i juli, men historiskt sett har indikatorn reviderats relativt mycket och annan information talar för ett svagt tredje kvartal. Barometerindikatorn, som speglar stämningläget i både näringslivet och bland hushållen, låg i september kvar på en nivå som indikerar ett mycket svagare läge i ekonomin än normalt (se diagram 28).

Lägre inflation och reala disponibelinkomster som börjar stiga igen och en viss ökning av marknadstillväxten bidrar till att BNP växer igen nästa år. I ett historiskt perspektiv förblir dock marknadstillväxten svag och mot bakgrund av de stora fallen 2022 och 2023 blir ökningen av de reala disponibelinkomsterna 2024 ganska måttlig. Ingen del av ekonomin utvecklas exceptionellt starkt och BNP-tillväxten stannar på 1,0 procent för helåret 2024 (se tabell 5).

Diagram 28 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Anm. BNP-tillväxten det andra kvartalet 2020 var -7,9 procent och det tredje kvartalet 2020 7,2 procent.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 5 Försörjningsbalans

Procentuell förändring, fasta priser

	1994– 2022 ¹	2022	2023	2024
Hushållens konsumtionsutgifter	2,3	1,9	-1,6	1,8
Offentliga konsumtionsutgifter	0,9	0,0	1,9	1,5
Fasta bruttoinvesteringar	3,6	6,2	-2,1	-0,3
<i>Inhemsk efterfrågan utom lager</i>	2,2	2,5	-0,8	1,1
Lagerinvesteringar ²	0,0	1,1	-0,6	-0,3
<i>Inhemsk efterfrågan</i>	2,3	3,6	-1,5	0,8
Export	5,0	7,0	0,9	2,3
<i>Total efterfrågan</i>	3,1	4,7	-0,6	1,3
Import	4,7	9,3	-0,7	1,9
<i>Nettoexport²</i>	0,3	-0,6	0,8	0,3
BNP	2,5	2,8	-0,6	1,0
BNP, kalenderkorrigerad	2,5	2,8	-0,4	1,1
BNP per invånare	1,9	2,1	-1,2	0,5
Bytesbalans ³		5,0	5,5	5,6

¹ Genomsnitt. ² Förändring i procent av BNP föregående år. ³ Procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

HUSHÅLLENS KONSUMTION VÄNDER UPP

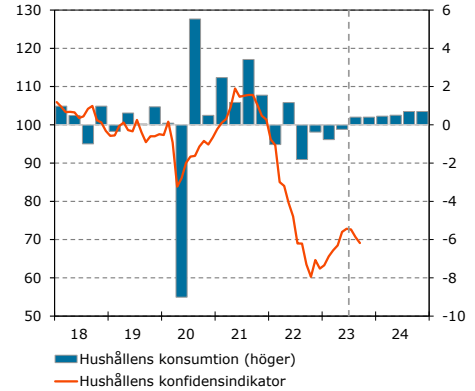
Hushållens konsumtion minskade det andra kvartalet 2023, vilket var det fjärde kvartalet i rad med sjunkande hushållskonsumtion (se diagram 29). Nedgången var främst en följd av minskad tjänstekonsumtion. Varukonsumtionen ökade däremot, främst som en följd av högre bil- och energikonsumtion.

Hög inflation och stigande räntor fortsätter att tynga konsumtionen under andra halvan av 2023. Detta avspeglas i hushållens konfidensindikator som vände ner det tredje kvartalet och fortsatt befinner sig på en mycket låg nivå (se diagram 29). Enligt Konjunkturbarometern väntar sig hushållen en, i ett historiskt perspektiv, snabb uppgång av arbetslösheten de närmaste 12 månaderna. Samtidigt är hushållen mindre pessimistiska om den egna arbetslöshetsrisken än utvecklingen av den totala arbetslösheten (se diagram 30).

Hushållens förväntningar på den egna ekonomin har förbättrats från när de var som lägst i slutet av 2022. Återhämtningen har dock mattats av de senaste månaderna och förväntningarna om framtiden är fortsatt på en låg nivå. Omsättningen inom detaljhandeln och hushållens konsumtionsindikator steg trots det i juli. Konsumtionen bedöms därför växa något det tredje och fjärde kvartalet 2023 (se diagram 29). Den svaga inledningen av 2023 gör dock att konsumtionen minskar i år jämfört med förra året (se diagram 31). Om prisförändringar inkluderas så ökar emellertid konsumtionen i år jämfört med förra året, men den höga inflationen gör att hushållen får mindre för pengarna vilket resulterar i minskade konsumtionsvolymmer.

Diagram 29 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

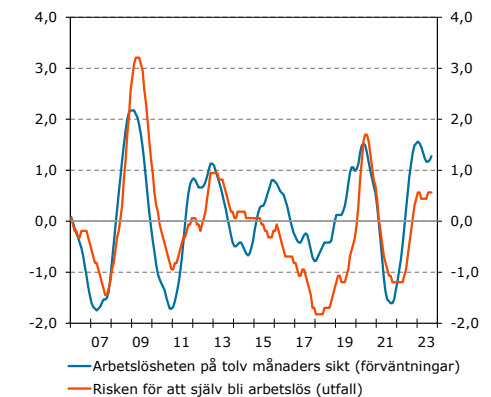
Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 Hushållens syn på arbetslöshet

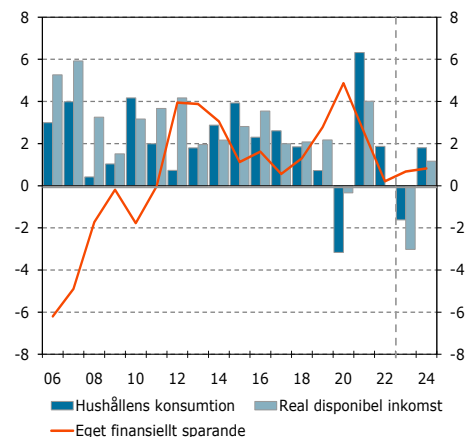
Standardiserade avvikelser från medelvärde, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 31 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

Anm. Sparande definieras som hushållens totala sparande inkl. sparande i premie- och tjänstepension. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension. Båda måtten sätts i relation till hushållens disponibla inkomst plus sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Sparandet är relativt lågt i år och nästa år jämfört med den senaste tioårsperioden (se diagram 31). Höga priser och jämförelsevis låga löneökningar leder till en mycket svag utveckling av den reala disponibla inkomsten 2023. En förhållandevis hög löneökningstakt och snabbt sjunkande inflation gör dock att den reala disponibla inkomsten ökar 2024. Ökad disponibel inkomst 2024 ger hushållen utrymme att återigen öka sin konsumtion och samtidigt öka sitt sparande ytterligare något. Ökningen i konsumtionen 2024 kommer främst från sällanköpsvaror och dagligvaror.

INBROMSNING AV OFFENTLIG KONSUMTIONSTILLVÄXT

Den offentliga konsumtionen har ökat starkt i kvartalstakt sedan mitten av förra året (se diagram 32). Ökningen har skett inom såväl staten som kommunsektorn, och har drivits av ökad konsumtion av kollektiva tjänster. En viktig förklaring till detta är statliga utgiftsökningar inom försvar, polis och rättsväsende. En annan faktor är att arbetade timmar stigit snabbt på grund av att sjuk- och semesterfrånvaron minskat från höga nivåer. Även en ökad konsumtion av individuella tjänster har bidragit, vilket främst har skett genom ökade volymer inom vården och äldreomsorg efter pandemin.

Konsumtionen fortsätter att öka framöver men tillväxttakten blir lägre. Utvecklingen drivs framför allt av fortsatt utbyggnad av försvar, polis och rättsväsende vilket höjer den statliga konsumtionen (se diagram 33). Kommunsektorns konsumtion ökar i en långsammare takt framöver.

Kommunsektorns finansiella situation är pressad av den höga inflationen (se gråruta "Kommunsektorns svaga finanser håller tillbaka konsumtionen"). Inflationen påverkar både via högre priser på de insatsvaror som används och genom tillfälligt höga pensionsavsättningar. I prognosen antas att kommuner och regioner genomför vissa besparingar för att förbättra sina finanser. Detta dämpar ökningen av arbetade timmar som trots det förväntas vara fortsatt svagt positiv. Konsumtionen av individuella tjänster i kommunsektorn väntas dock inte påverkas så mycket, utan fortsätta öka. Det kommer av ett ökat antal elever i grund- och gymnasieskolan, samt fler äldre i befolkningen som är i behov av äldreomsorg och sjukvård.

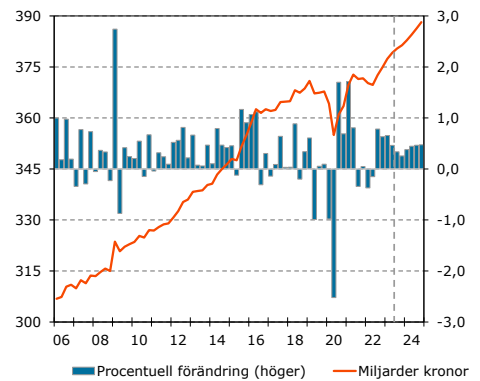
INVESTERINGARNA I BOSTÄDER FORTSÄTTER ATT FALLA

Bostadsinvesteringarna fortsatte att falla brant det andra kvartalet i år. Bostadsutvecklare möter höga finansierings- och byggkostnader samtidigt som bostadspriserna minskar. Nedgången i bostadsinvesteringarna fortsätter det närmaste året innan det sker en liten återhämtning det andra halvåret 2024 (se diagram 34 och grårutan "En svår tid för bostadsbyggandet").

Industrins investeringar steg i en snabb takt det andra kvartalet. Trots en relativt svag konjunktur både i omvärlden och i Sverige är investeringarna i industrin höga som andel av

Diagram 32 Offentlig konsumtion

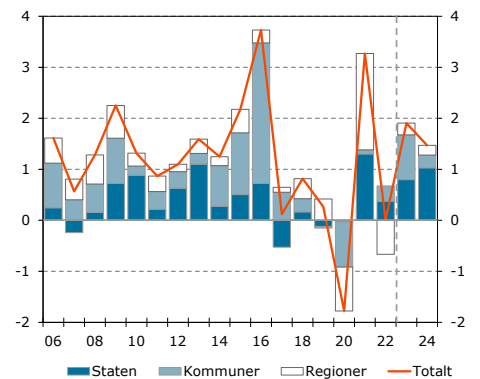
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 Bidrag till offentlig konsumtionstillväxt

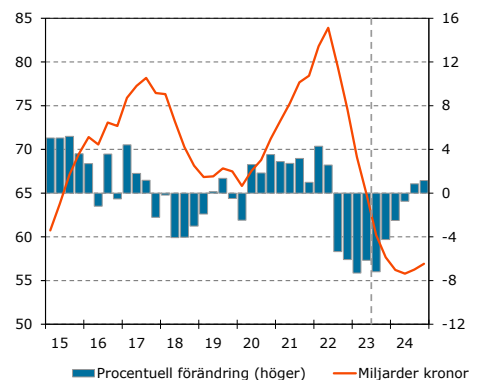
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 34 Fasta bruttoinvesteringar, bostäder

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

förädlingsvärdet (se diagram 35). Samtidigt är kapacitetsutnyttjandet högt, vilket talar för ett behov av ytterligare investeringar. Industrins investeringar förblir höga både i år och nästa år. Det är inte minst investeringar relaterade till klimat- och energiomställningen som fortsätter att utvecklas starkt.

Investeringarna i tjänstebranscherna exklusive bostäder har utvecklats svagt de senaste kvartalen. I prognosen planar tjänsteinvesteringarna ut på den nya lägre nivån innan de börjar stiga något i slutet av nästa år. Investeringarna inom fastighetsbolag och fastighetsförvaltare tynger utvecklingen, medan det kommer att investeras mer i IKT-branschen.

En svår tid för bostadsbyggandet

Under det första halvåret 2023 påbörjades ca 14 000 lägenheter vilket är mer än en halvering jämfört med samma period 2022, då nästan 34 000 lägenheter påbörjades. I år bedöms ca 28 000 lägenheter påbörjas jämför med ca 55 000 i fjol (se diagram 36).

Viktiga förklaringar bakom den kraftiga minskningen är högre räntor, lägre bostadspriser och stigande byggkostnader. Stigande räntor ökar avkastningskravet från investerarna, samtidigt som bolånekostnaderna stiger för hushållen. Dessutom har hushållens reala inkomster minskat till följd av den höga inflationen. Det har lett till en lägre efterfrågan på bostadsmarknaden med sjunkande priser som följd. Sedan pandemin har även kostnaden för byggmaterial och projektering stigit kraftigt.

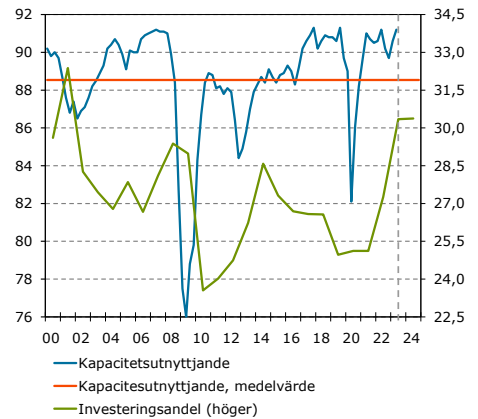
Utvecklingen leder till en större andel osålda bostäder i avslutad produktion och bygglov på väldigt låga nivåer (se diagram 37).

I Konjunkturinstitutets prognos fortsätter antalet påbörjade lägenheter att vara lågt under andra halvan av 2023 samt det första halvåret 2024. Under det kommande året väntas en liten ökning av bygglov för bostadsbyggande som i sin tur förväntas övergå till byggstarter de två efterföljande åren. I andra halvan av 2024 är inflationen närmare inflationsmålet och Riksbanken inleder en serie räntesänkningar. Detta förbättrar förutsättningarna för bostadsbyggandet och bostadsinvesteringarna väntas därmed att stiga över tid.

De offentliga investeringarna har vuxit med omkring 2 procent de senaste fyra kvartalen och växer på sikt ungefär lika mycket framöver (se diagram 38). Utvecklingen drivs framför allt av satsningarna inom försvaret och ett uppdämt investeringsbehov i kommunsektorn. Försvarsinvesteringarna ökar kraftigt, särskilt investeringar i vapensystem som växer med 50 procent 2024 jämfört med 2023. Kostnaderna för kommunala investeringar har, liksom för övriga ekonomin, varit höga men till följd av att många kommunala investeringsprojekt pausades under

Diagram 35 Industrins kapacitetsutnyttjande och investeringsandel

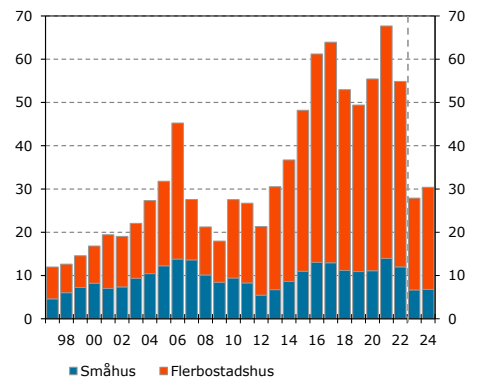
Procent, säsongrensade kvartalsvärden respektive procent av förädlingsvärde, löpande priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 36 Påbörjade lägenheter

Tusental

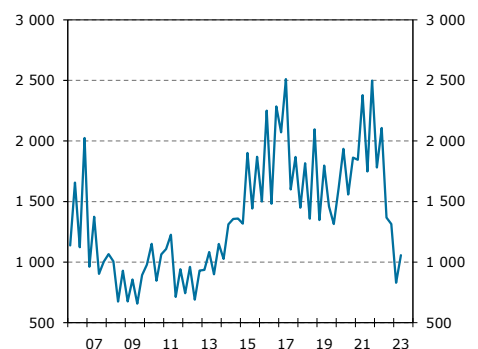

Anm. Bostäder i såväl flerbostadshus som småhus definieras som lägenheter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 37 Bygglov, bostäder

Bruttoarea kvadratmeter, tusental, kvartalsvärden

Källa: SCB.

pandemin har investeringarna sedan dess vuxit starkt i sektorn. Den senaste tiden har prisutvecklingen börjat vända nedåt, vilket bidrar till att den starka investeringsutvecklingen fortsätter nästa år trots kommunsektorns ansträngda finanser.

FORTSATT SVAG EXPORTUTVECKLING I NÄRTID MEN UPPGÅNG NÄSTA ÅR

Konjunkturen i den globala ekonomin håller på att försvagas och svensk export har utvecklats svagt den senaste tiden. Det andra kvartalet i år sjönk exporten när framför allt exporten av råvaror och frakttjänster minskade. Varuexporten föll markant i juni och juli,¹ vilket pekar på att exportnedgången accelererar det tredje kvartalet.

Nedgången blir tillfällig och exporten ökar igen från slutet av 2023. Tillväxten förblir dock låg i ett historiskt perspektiv. Även om industriföretagen fortfarande har höga orderstockar (se diagram 39), är inflödet av nya ordrar betydligt svagare än för ett år sedan (se diagram 40). Tillväxten i den svenska exportmarknaden blir relativt dämpad både i år och nästa år, även om det sker en viss uppgång det andra halvåret 2024. Samtidigt gynnar klimat- och energiomställningen i världen och ökade försvars-satsningar i bland annat Europa många svenska exportföretag. Sammantaget stiger exporten med 0,9 procent 2023 och med 2,3 procent 2024. Det kan jämföras med en genomsnittlig årlig tillväxt på 5 procent under perioden 1994–2022.

NÄRINGSLIVETS PRODUKTION SOM LÄGST DET TREDJE KVARTALET I ÅR

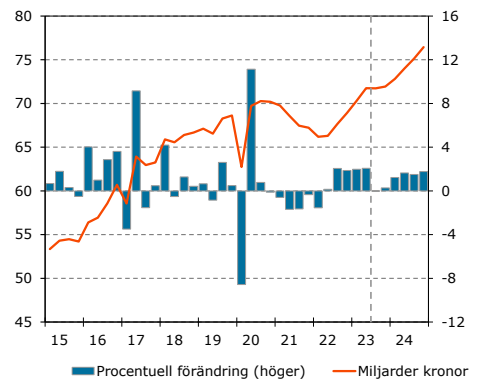
Produktionen i näringslivet minskade på bred front det andra kvartalet 2023. Bland annat vikande efterfrågan från hushållen och färre husbyggstarter bidrog till produktionsnedgången. Produktionen fortsätter minska det tredje kvartalet för att sedan börja öka igen i början av 2024.

Byggföretagens syn på framtiden har sedan mitten av 2022 blivit mer pessimistisk. Det är framför allt husbyggarna som blivit negativa (se diagram 41). Under samma period har framför allt bostadsinvesteringarna fallit kraftigt vilket har avspeglats i vikande produktion. Fortsatt svag utveckling för ny- och ombyggnation av bostäder bidrar till att byggproduktionen fortsätter att minska till och med det första kvartalet nästa år. Gradvisa sänkningar av styrräntan och en vändning uppåt för bostadspriserna leder till att bostadsbyggandet därefter börjar öka (se diagram 42).

Trots ansatta hushåll och en negativ produktionsutveckling inom bland annat handeln har produktionen i tjänstebranscherna som helhet hållits uppe av en stark utveckling för företagsnära tjänster. Produktionen i de företagsnära tjänstebranscherna

Diagram 38 Offentliga investeringar

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 39 Industrins omdöme om exportorderstocken

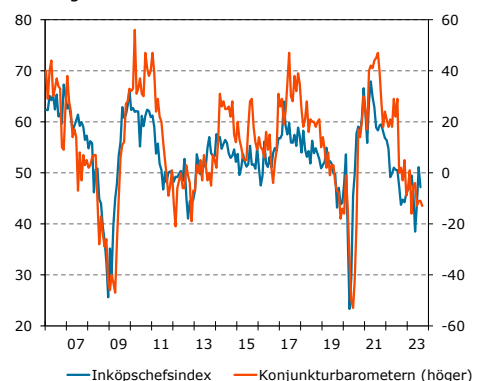
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 40 Exportordergång i tillverkningsindustrin

Diffusionsindex respektive netttotal, säsongsrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

¹ Enligt utrikeshandelsstatistiken, med Konjunkturinstitutets deflatering och säsongsrensning.

fortsätter att utvecklas starkare än produktionen i de mer hushållsnära tjänstebranscherna under resten av 2023. Från och med första kvartalet 2024 vänder produktionen åter upp i de hushållsnära tjänstebranscherna, vilket medför att den totala produktionen i tjänstesektorn ökar (se diagram 43).

Den lägre orderingången och svaga utvecklingen för varuexporten avspeglas inom industrins produktion som har minskat de tre senaste kvartalen och fortsätter att minska det tredje kvartalet i år. Starkare efterfrågan från omvärlden hjälper till att vända utvecklingen nästa år och industriproduktionen växer då igen.

Tabell 6 Produktion

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	1994– 2022 ¹	2022	2023	2024
Näringsliv	3,2	3,4	-0,7	1,1
Varubranscher	2,7	2,1	-1,8	0,7
varav Industri	3,1	2,3	-1,7	1,3
Byggverksamhet	2,1	2,6	-3,0	-0,8
Tjänstebranscher	3,4	4,1	0,0	1,3
Offentliga myndigheter	0,3	0,4	1,5	1,2
Hela ekonomin ²				
BNP till baspris	2,6	2,8	-0,2	1,1
BNP till marknadspris	2,5	2,8	-0,4	1,1

¹Genomsnitt. ²Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Ökat antal konkurser under 2023

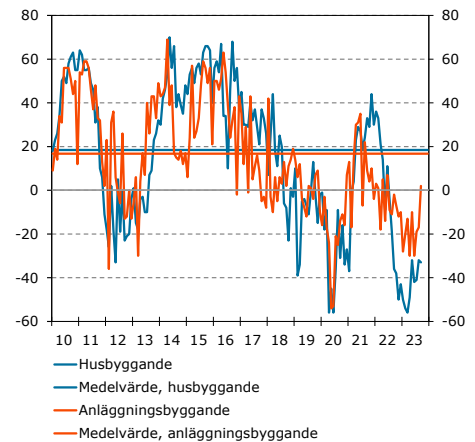
Antalet företag som gått i konkurs har hittills under 2023 ökat jämfört med motsvarande period de senaste fem åren. Jämfört med 2018 och 2019² har sammanlagt drygt 15 procent fler företag gått i konkurs hittills under året (se diagram 44). Det följer på en period efter covid-19-pandemins utbrott där konkurserna varit klart färre än normalt. Sett till antalet anställda i konkursdrabbade aktiebolag sticker inte 2023 ut. Det är klart färre anställda som drabbats jämfört med 2019 och i stora drag lika många som 2018 (se diagram 45).

Vid en jämförelse av konkurserna under längre perioder än ett år sticker inte perioder som inkluderar 2023 ut (se tabell 7). Det skulle kunna tala för att en del av ökningen i konkurser som synts under 2023 är konkurser som normalt hade skett under pandemiåren utan de extraordinära stödssystem som funnits.

² De senaste åren som inte påverkats av covid-19-pandemin och som därmed kan ses som en uppskattning av ett normalår.

Diagram 41 Förväntningar för byggproduktionen kommande tre månader

Nettotal, säsongrensade månadsvärden

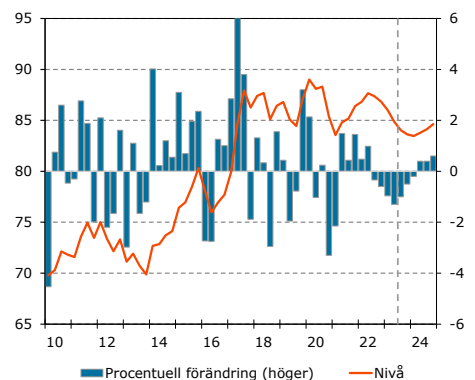

Anm. Medelvärdet för perioden 2010–2022.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 42 Produktion i byggbranschen

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

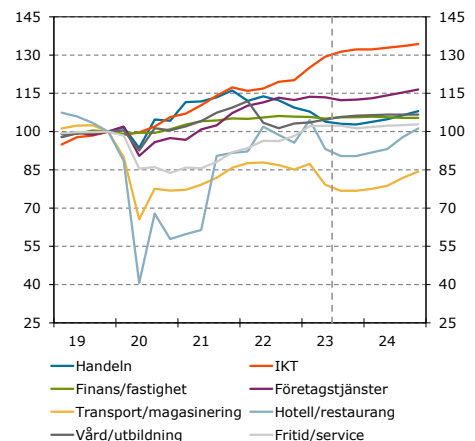

Anm. SNI-kod F41-43.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Produktion i tjänstebranscherna

Index 2019 kvartal 4=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Omfattande och generellt utformade statliga stödåtgärder under pandemin har sannolikt bidragit till att en del långsiktigt icke-livskraftiga företag överlevt längre än de annars hade gjort.³ När dessa stödåtgärder nu har avslutats och bland annat extraordinära anstånd med skatteinbetalningar ska återbetalas, samtidigt som konjunkturen utvecklas svagt, ökar trycket på företagen.

Tabell 7 Konkurer till och med vecka 37

Ackumulerat antal företag

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Enskilt år	4 700	4 663	4 804	4 189	4 051	5 501
Innevarande och närmast föregående år	-	9 363	9 467	8 993	8 240	9 552
Innevarande och två närmast föregående år	-	-	14 167	13 656	13 044	13 741

Källor: UC och Konjunkturinstitutet.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

ARBETSMARKNADEN FÖRSVAGAS

Trots att efterfrågan i ekonomin som helhet minskade det andra kvartalet ökade antalet sysselsatta. Ökningen skedde dock i långsammare takt än föregående kvartal och utvecklingen speglade den gradvisa försvagningen som skett i företagens anställningsplaner under våren. Sysselsättningstillväxten har främst skett bland utrikes födda personer medan sysselsättningsgraden för inrikes födda varit stabil (se diagram 46). Det största bidraget till sysselsättningstillväxten kom från verksamheter inom företags-tjänster, vilket också var fallet under återhämtningen efter pandemin (se grårutan "I vilka branscher har sysselsättningen vuxit sedan pandemin?").⁴

Även arbetskraften växte det andra kvartalet, och i likhet med sysselsättningen drevs ökningen av utrikes födda. Jämfört med motsvarande period 2022 ingick ca 100 000 fler utrikes födda i arbetskraften det andra kvartalet 2023, vilket innebär ett rekordhög arbetskräftsdeltagande (se diagram 46).

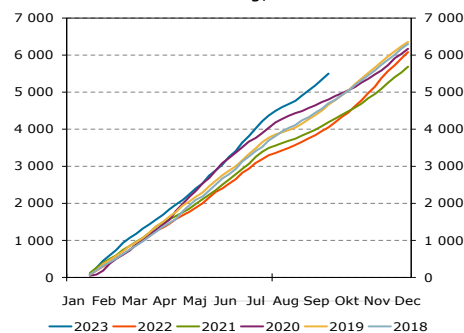
Eftersom arbetskraften ökade något mer än sysselsättningen steg arbetslösheten marginellt till 7,5 procent det andra kvartalet 2023. Fler arbetssökande heltidsstuderande ligger i huvudsak bakom uppgången och det är också en möjlig förklaring till att motsvarande ökning inte skedde bland antalet inskrivna

³ Se fördjupning i Konjunkturläget juni 2021 "Zombieföretag och stödåtgärder under pandemin" för en beskrivning av läget tidigt under pandemin.

⁴ Sektorn företagstjänster innefattar en stor variation av verksamheter, från resebyråer till juridiska och ekonomiska konsultfirmor, reklambyråer och veterinärpraktiker.

Diagram 44 Konkursdrabbade företag

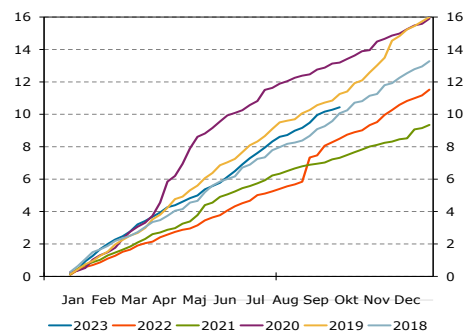
Ackumulerat antal företag, veckovärden

Källor: UC och Konjunkturinstitutet.

Diagram 45 Anställda i konkursdrabbade företag

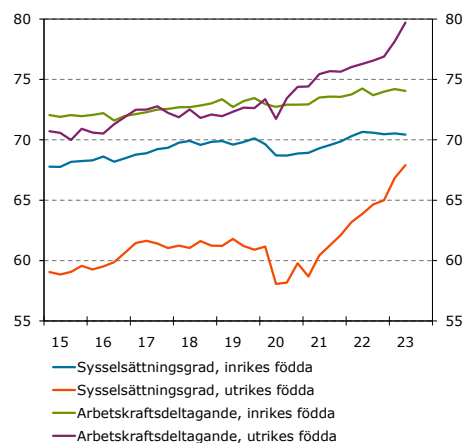
Ackumulerat tusental anställda, veckovärden

Källor: UC och Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 Arbetskräftsdeltagande och sysselsättningsgrad efter härkomst, 15–74 år

Procent av befolkningen, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

arbetsökande hos Arbetsförmedlingen under samma period (se diagram 47 och diagram 48).⁵

I vilka branscher har sysselsättningen vuxit sedan pandemin?

Pandemin gav upphov till en markant produktionsnedgång vilket fick genomslag på arbetsmarknaden.

Mellan fjärde kvartalet 2019 och andra kvartalet 2020 minskade sysselsättningen enligt Nationalräkenskaperna med närmare 2,5 procent säsongsrensade, vilket motsvarade ungefär 130 000 färre sysselsatta. Nedgången var särskilt märkbar inom tjänstesektorn (se diagram 49).

Sedan det andra kvartalet 2020 har sysselsättningen vuxit med närmare 7 procent, en ökning på ca 330 000 personer. Mer än två tredjedelar av denna ökning har skett inom tjänstesektorn – den sektor som drabbades hårdast av pandemin. Inom tjänstebanschererna är det särskilt inom sektorn företagstjänster som jobben har skapats.

Även inom IKT och hotell- och restaurangverksamhet har det skett en betydande jobbtillväxt sedan pandemin. Inom hotell- och restaurangverksamhet var emellertid sysselsättningsnedgången påtaglig under pandemin och ökningen därefter är en återhämtningseffekt till pre-pandemiska nivåer.

Sysselsättningen i offentlig sektor var ungefär oförändrad under pandemin och har sedan ökat i linje med tillväxten i den arbetsföra befolkningen. En betydande andel av jobbtillväxten har skett inom staten.

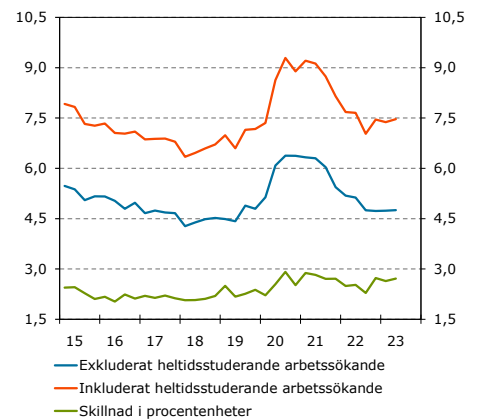
FRAMÅTBlickande indikatorer tyder på försvagad arbetsmarknad

Månadsutfallen visar att det skedde en kraftig nedåttrekyl i sysselsättningen i augusti efter ett starkt utfall i juli. Sysselsättningstillväxten dämpas därför ytterligare under tredje kvartalet i år. I slutet av året minskar sysselsättningen efter att produktionen i näringslivet minskat i tre av de senaste fyra kvartalerna. Den kraftigaste nedgången sker under inledningen av nästa år, och sysselsättningen utvecklas jämförelsevis svagt under hela 2024 (se tabell 8). Mot slutet av 2024 vänder sysselsättningen upp i långsam takt och följer uppgången i antalet arbetade timmar (se diagram 50).

Även om antalet anställda som drabbats av företag som gått i konkurs inte är högre än tidigare år (se grårutan ”Ökat antal konkurser under 2023”), finns det tydliga signaler på att arbetsmarknaden försvagas. Det har skett en gradvis ökning i antalet personer som varslats under året (se grårutan ”Antalet varsel har ökat under 2023”). Att stämmingsläget på arbetsmarknaden blivit

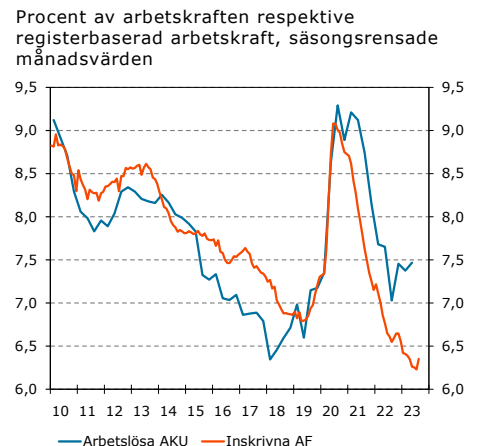
⁵ Se fördjupningen ”Varför fler arbetslösa men färre inskrivna vid Arbetsförmedlingen?” i Konjunkturläget, juni 2021.

Diagram 47 Arbetslöshet rensat för arbetsökande studerande, 15–74 år
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

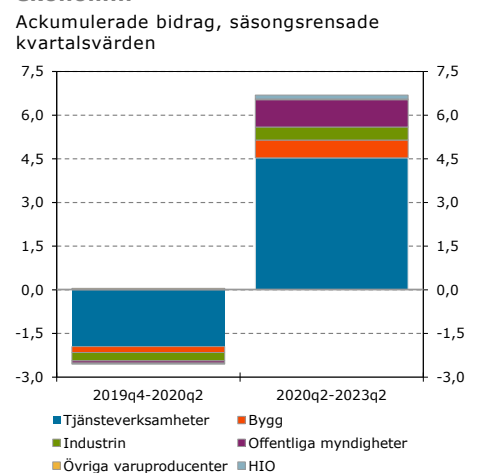
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 48 Arbetslöshet i AKU, 15–74 år och inskrivna vid AF, 16–65 år
Procent av arbetskraften respektive registerbaserad arbetskraft, säsongsrensade månadsvärden

Källor: SCB, Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 Sektorers bidrag till förändringen i sysselsättningen, hela ekonomin
Ackumulerade bidrag, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet

sämre märks också i de framåtblickande anställningsplanerna i Konjunkturbarometern. Särskilt pessimistisk är synen inom byggindustrin och konsumentnära branscher som handeln och hotell- och restaurang, men även industrin väntar sig färre anställda under hösten (se diagram 51). Det är dessutom allt fler företag inom bygg- och tjänstesektorn som ser otillräcklig efterfrågan som det största hindret för att öka produktionen, samtidigt som färre företag betraktar brist på arbetskraft som en begränsande faktor.

Trots att bristen på arbetskraft minskat något är antalet lediga jobb i näringslivet kvar på historiskt höga nivåer och efterfrågan på kvalificerad personal väntas därför bestå under resterande delen av 2023 och 2024 (se diagram 52). Vidare har stora delar av näringslivet genomgått en period med hög arbetskraftsbrist och långa rekryteringstider. Därför väntas företag i högre utsträckning än vid tidigare lågkonjunkturer behålla arbetskraft trots minskad produktion (se grårutan ”Vad menas med övervintring av arbetskraft”). Det innebär att nedgången i sysselsättningen i relation till den minskade ekonomiska aktiviteten blir mer begränsad än vad som ges av historiska mönster (se diagram 53).

Antalet varsel har ökat under 2023

Mellan januari och augusti 2023 har totalt ca 47 000 personer varslats, vilket är ca 31 000 fler än motsvarande period 2022 (se diagram 54). Även om antalet varsel visar på en försämrad utveckling på arbetsmarknaden har utvecklingen varit förhållandevis odramatisk. Bortsett utfallet i februari har antalet varsel under året legat i linje med ett historiskt genomsnitt (se diagram 55). Utfallet i februari förklaras dessutom av ett varsel inom vård och omsorg där orsaken inte var konjunkturrell.

Det är också viktigt att komma ihåg att alla varsel inte leder till arbetslöshet. Forskning som diskuteras i SNS Konjunkturrådsrapport från 2023 visar att ungefär 20 procent av de som varslats är registrerade vid Arbetsförmedlingen två månader efter tidpunkten för tilltänkt uppsägning.^{6,7} En mindre andel befinner sig utanför arbetskraften och närmare sju av tio är antingen sysselsatta vid ett annat företag eller kvar på det varslade företaget.

BYGG OCH KONSUMENTNÄRA TJÄNSTEBRANSCHER LEDER NEDGÅNGEN

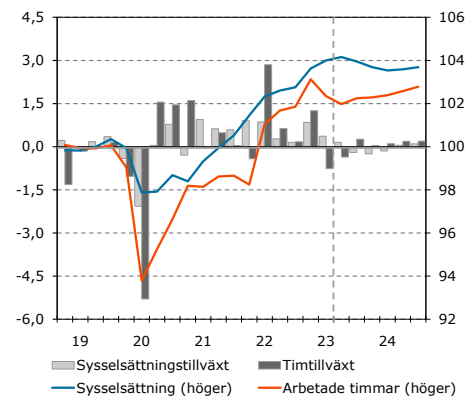
Sett över hela tjänstesektorn väntas sysselsättningen minska från fjärde kvartalet i år till följd av en svag utveckling inom handeln och hotell- och restaurang. Minskningen följer av att den svaga

⁶ Bland personer med fyra månaders uppsägningstid.

⁷ Se kapitel 4 i Fredriksson, P., G. Graetz, L. Hensvik, D. Seim, (2023) *Strukturomvandling på svensk arbetsmarknad: konsekvenser och policyåtgärder*. Konjunkturrådets rapport.

Diagram 50 Sysselsatta och arbetade timmar

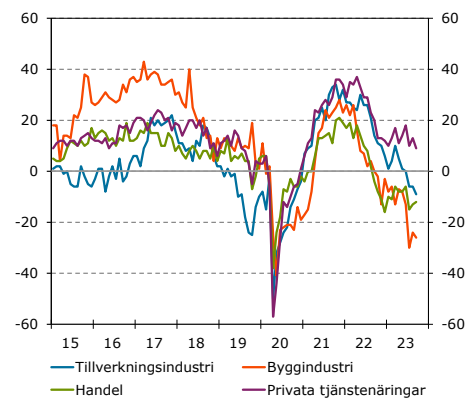
Procentuell förändring respektive index 2019=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 51 Anställningsplaner

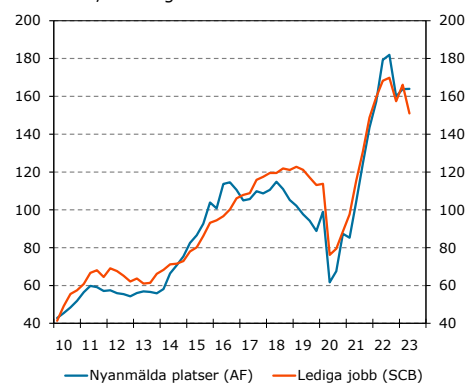
Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 52 Nyanmälda lediga platser och lediga jobb

Tusental, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen, SCB och Konjunkturinstitutet.

konsumtionen bland hushållen ger genomslag på arbetsmarknaden. I de mer företagsnära tjänstebranscherna väntas fortsatt, men avtagande, jobbtillväxt och nedgången i tjänstesektorn som helhet blir därför begränsad (se diagram 56).

I industrin fortsätter arbetskraftsbristen att vara förhöjd och det märks bland annat genom att antalet lediga jobb är kvar på en hög nivå. Bristen får till följd att företagen i betydande utsträckning behåller sin personal och den svagare produktionen inom industrin bedöms få ett begränsat genomslag på antalet anställda från och med nästa år.

Inom byggsektorn bedöms sysselsättningen börja minska det fjärde kvartalet till följd av fallet i bostadsbyggandet. De långa ledtiderna inom byggsektorn innebär att nedgången blir utdragen och sysselsättningen minskar under samtliga kvartal 2024.

Sysselsättningstillväxten i offentlig sektor har varit i linje med ett historiskt genomsnitt under 2023 men framöver kommer den alltmer ansträngda ekonomiska situationen bland kommuner och regioner få genomslag på jobbtillväxten. Den försvagade jobbtillväxten i kommunsektorn motverkas dock av att sysselsättningen ökar i staten när försvar och rättsväsendet expanderar.

Vad menas med övervintring av arbetskraft?

Övervintring av arbetskraft (Labour Hoarding) innebär att företagen har mer arbetskraft än vad som för tillfället behövs i produktionen.⁸

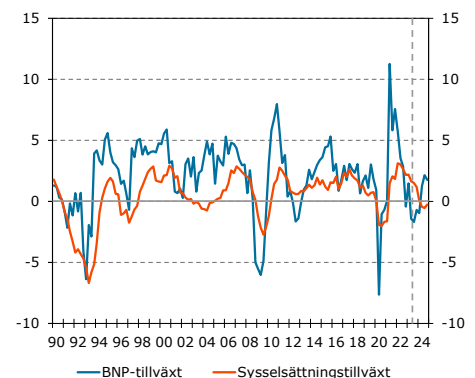
Att övervintring av arbetskraft förekommer beror på att det finns kostnader förknippat med uppsägningar och nyrekryteringar. Dessa kostnader kan göra det mer lönsamt för företaget att behålla övertalig personal vid en ekonomisk nedgång snarare än att ständigt försöka justera arbetsstyrkan.

Övervintring av arbetskraft är en förklaring till att sysselsättningen historiskt uppvisar mindre kortsiktiga variationer än BNP. Vid en tillfällig ekonomisk nedgång behåller företagen en del av sina fast anställda trots att dessa inte fullt ut behövs i produktionen. Vid en tillfällig ekonomisk uppgång anställs inte heller lika många som egentligen skulle behövas för stunden – till följd av rekryteringskostnader och kostnader för att dra ned på personalstyrkan igen när den tillfälliga uppgången är över.

ARBETSLÖSHETEN ÖKAR FRÅN FJÄRDE KVARTALET 2023

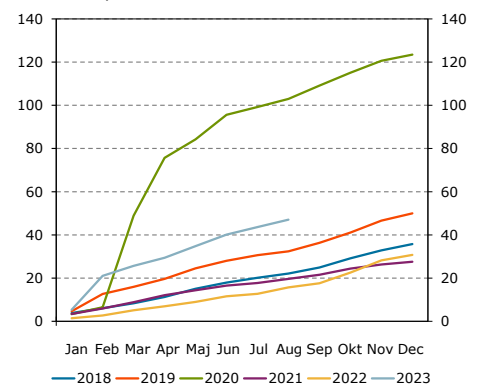
Arbetskraften har vuxit i linje med sysselsättningen under året och det syns ännu inga tydliga tecken på en minskad benägenhet att delta på arbetsmarknaden. I takt med att arbetstillfällena gradvis blir färre försvagas även tillväxten i arbetskraften något

Diagram 53 Sysselsättningsutveckling 15–74 år AKU respektive BNP-tillväxt
Faktisk årstakt i procent, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

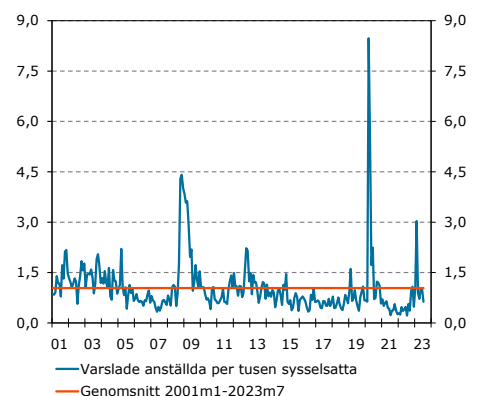
Diagram 54 Ackumulerade varsel
Tusental personer, faktiska månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen.

Diagram 55 Varslade anställda per tusen sysselsatta

Faktiska månadsvärden

Källor: SCB, Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

⁸ På svenska kan det även kallas hamstring av arbetskraft. För användning av begreppet Labour Hoarding i litteraturen, se Fair, R (1985), "Excess Labor and the Business Cycle", *American Economic Review* 75, 239–45.

under 2024 men blir kvar på nuvarande rekordhög nivå (se tabell 8). I relation till sysselsättningen är tillväxttakten i arbetskraften dock högre vilket leder till att arbetslösheten ökar från fjärde kvartalet 2023, och toppar på 8,3 procent fjärde kvartalet 2024 (se diagram 57).

Tabell 8 Arbetsmarknad

Procentuell förändring, om inget annat anges

	1994– 2022 ¹	2022	2023	2024
BNP till baspris ²	2,6	2,8	-0,2	1,1
Produktivitet i hela ekonomin ³	1,8	0,5	-2,0	1,0
Produktivitet i näringslivet ³	2,2	0,3	-2,0	1,3
Arbetade timmar ²	0,8	2,3	1,8	0,1
Medelarbetstid för sysselsatta ²	0,0	-0,4	0,2	0,4
Sysselsättning	0,8	2,7	1,6	-0,3
Sysselsättningsgrad ⁴	65,4	69,0	69,7	69,1
Arbetskraft	0,8	1,2	1,7	0,4
Arbetskraftsdeltagande ⁵	71,1	74,5	75,4	75,3
Arbetslöshet ⁶	8,0	7,5	7,5	8,2
Befolkning 15–74 år ⁷	0,6	0,3	0,5	0,5
Produktivitetsgap i näringslivet	0,2	2,3	-1,0	-0,5
Arbetsmarknadsgap ⁸	-1,0	-0,4	-0,3	-1,4
BNP-gap ⁹	-1,0	1,4	-1,2	-1,9

¹ Genomsnitt. ² Kalenderkorrigerade värden. ³ Beräknat till baspris, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁵ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁶ Procent av arbetskraften. ⁷ Enligt AKU:s definition av befolkningen. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÅGT RESURSNYTTJANDE

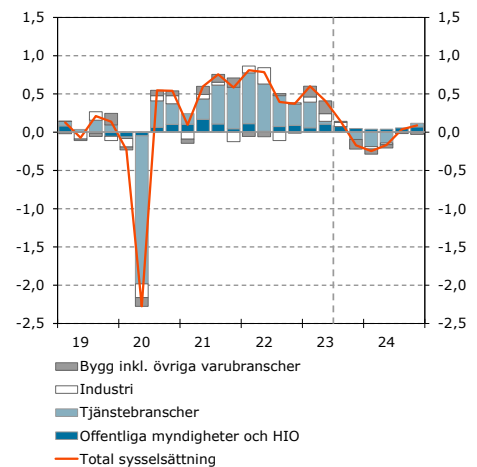
Sverige bedöms befinna sig i en lågkonjunktur både 2023 och 2024. BNP-gapet är sedan en tid tillbaka på väg nedåt och blir negativt båda åren (se diagram 58). Resursutnyttjandeindikatorn (RU-indikatorn) är också på väg ned, vilket ger stöd åt bilden att resursutnyttjandet håller på att försvagas (se diagram 59).

Sedan pandemin har utrikesfödda trätt in i arbetskraften i snabb takt men samtidigt har medelarbetstiden fortfarande inte återhämtat sig till nivåerna innan pandemin. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden var högt i slutet av 2022 och i inledningen av 2023. Från andra halvan av 2023 är det lågt och sjunker ytterligare under 2024 (se diagram 58).

Resursutnyttjandet inom företagen (mätt med produktivitetsgapet) är lågt och bottenar under 2023 och återhämtar sig därefter. Ett negativt produktivitetsgap förklaras av att företag behåller anställda trots en vikande efterfrågan. (Se grårutan ”Vad menas med övervintring av arbetskraft?” ovan).

Diagram 56 Bidrag till sysselsättningsstillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter, säsongsrensade kvartalsvärden

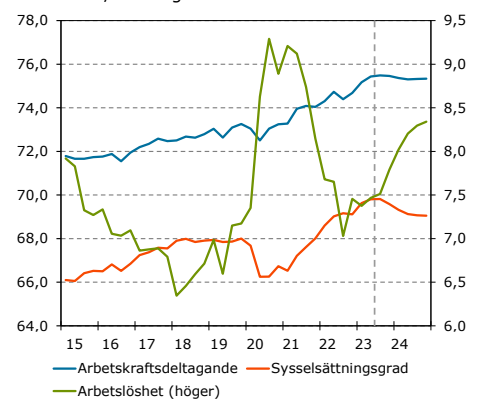

Anm. HIO avser hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 57 Arbetsmarknadssituation

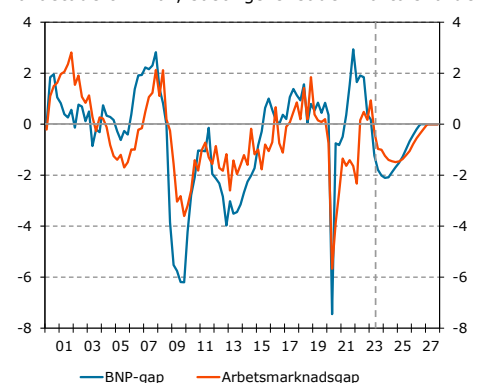
Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 58 BNP-gap och arbetsmarknadsgap

Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Löner och inflation

LÖNETILLVÄXEN TAR FART I ÅR MEN REALLÖNERNA FALLER FORTFARANDE

Lönetillväxten tog fart det andra kvartalet och lönerna i ekonomin som helhet stiger med 3,9 procent 2023 (se tabell 9). Den högre löneökningstakten beror huvudsakligen på att de nya centrala avtalen har börjat gälla (se diagram 60).

Lönerna i näringslivet tar fart i år för att växa något långsammare 2024, vilket till stor del förklaras av den framtunga avtalsprofilen. Det höga resursutnyttjandet på arbetsmarknaden under 2022 och inledningen av 2023 har bidragit till ett högre lönetryck under 2023. Inom många branscher har företag dessutom upplevt hög brist på personal med rätt kompetens. I takt med att den ekonomiska aktiviteten fortsätter att dämpas och arbetslösheten stiger kommer lönerna utvecklas något långsammare under större delen av 2024 (se diagram 60).

Trots den högre lönetillväxten från det andra kvartalet 2023 fortsätter reallönerna att sjunka eftersom inflationen fortsatt är högre än löneökningarna. Sammantaget har svenska löntagare tappat motsvarande 10 års reallöneökningar och köpkraften har kraftigt försämrats (se diagram 61). I takt med att inflationen dämpas och lönerna stiger snabbare kommer köpkraften successivt förbättras.

ENHETSARBETSKOSTNADEN STIGER KRAFTIGT 2023

Arbetskostnaden per arbetad timme stiger långsammare än lönetillväxten i år. Det beror särskilt på minskade kollektiva avgifter som andel av lönesumman. De lägre kollektiva avgifterna är framför allt en konsekvens av att inkomstbasbeloppet stiger snabbare än lönetillväxten 2023.⁹

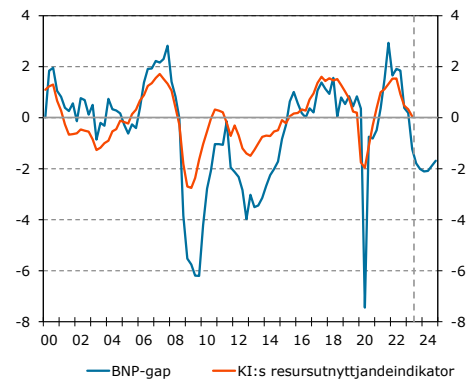
Enhetsarbetskostnaden stiger betydligt snabbare än arbetskostnaden i år (se diagram 62). Det beror på att produktiviteten faller markant i år. Under 2024 ökar de kollektiva avgifterna som andel av lönesumman och bidrar till högre arbetskostnader. Även om enhetsarbetskostnaden stiger kraftigt 2023 betyder det inte per automatik att näringslivets internationella konkurrenskraft försämras. Kronförsvagningen, samt hur väl andra länders enhetsarbetskostnader utvecklas i förhållande till den svenska, har också betydelse för svensk konkurrenskraft.

Vinstandelen i näringslivet har stigit de senaste åren och var 2022 klart högre än normalt (se diagram 63). Situationen skiljer sig dock åt mellan olika branscher och en relativt stor del av ökningen har skett i företag som exporterar mycket av sin

⁹ Inkomstbasbeloppet påverkar bland annat premierna i tjänstepensionssystemet ITP1, eftersom en avsevärt högre premie betalas för andelen löner som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. När inkomstbasbeloppet stiger snabbare än lönerna så minskar den andel av lönerna som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, därmed behöver arbetsgivarna totalt sett inte betala lika mycket i kollektiva avgifter relativt lönesumman som tidigare år. Även om de kollektiva avgifterna ökar totalt sett räknat i kronor, så minskar de som andel av lönesumman.

Diagram 59 BNP-gap och resursutnyttjandeindikator

Procent av potentiell BNP respektive normaliserade säsongrensade kvartalsvärden

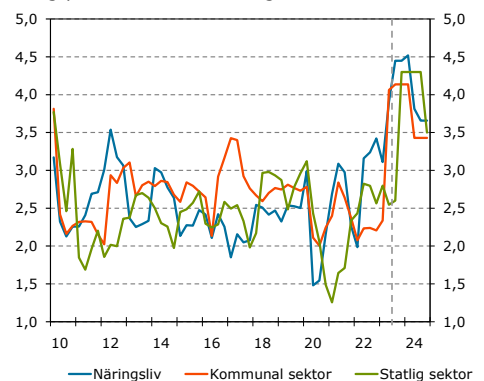

Anm. BNP-gapet definieras som faktisk BNP:s avvikelse från potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 60 Timlön

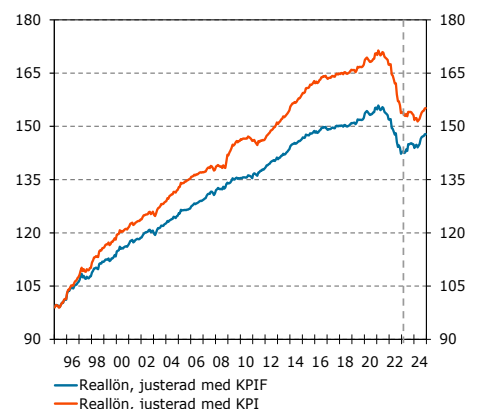
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 61 Reallön i nivå

Index 1995=100, månadsvärden

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

produktion och där internationella prisrörelser har varit gynnsamma. Den svaga kronan har förstärkt denna effekt. Vinstandelen sjunker något i år och ytterligare lite nästa år när arbetskraftskostnaderna ökar något snabbare än förädlingsvärdet. Men vinstandelen ligger trots det på en historiskt mycket hög nivå även 2024.

Tabell 9 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent

	1994– 2022 ¹	2022	2023	2024
Timlön, KL, hela ekonomin	3,2	2,7	3,9	3,8
Timlön, KL, i näringslivet	3,2	3,0	4,0	3,9
Timlön, KL, offentlig sektor	3,3	2,3	3,5	3,7
Timlön, NR, i näringslivet	3,4	4,1	3,1	4,0
Reallön (KPIF), hela ekonomin	1,6	-5,0	-2,1	1,3
Reallön (KPI), hela ekonomin	2,0	-5,6	-4,7	-0,3
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen), näringslivet	40,9	41,9	41,4	42,6
Arbetskostnad per timme, näringslivet ³	7,0	3,6	2,7	4,9
Produktivitet, näringslivet ^{4, 5}	2,3	0,3	-2,1	1,3
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁵	1,2	3,2	4,9	3,5
Justerad vinstandel, procent av förädlingsvärde, näringslivet ⁵	37,0	40,7	40,5	40,0

¹ Genomsnitt. ² Lagstads- och avtalade kollektiva avgifter samt löneskatter. ³ NR-timlön och arbetsgivaravgifter, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Förädlingsvärdet delat med arbetade timmar, kalenderkorrigerade värden. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

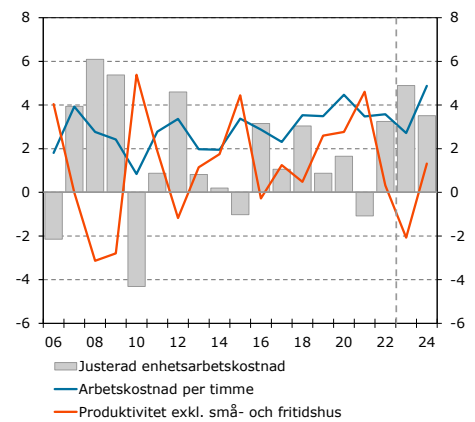
Anm. Konjunkturlönestatistiken (KL) respektive nationalräkenskaperna (NR). Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Inflationen är på väg ned. I december 2022 översteg KPIF-inflationen 10 procent. Sedan dess har inflationstakten sjunkit, och var 4,7 procent i augusti 2023 (se diagram 64). Att inflationen sjunkit tillbaka beror på att många av de faktorer som orsakade inflationsuppgången till viss del har reverserats. Inflationsuppgången orsakades bland annat av drivkrafter kopplade till covid-19-pandemin, drivkrafter kopplade till Rysslands invasion av Ukraina, och till viss del av andra faktorer. Drivkrafterna som härrör från covid-19-pandemin har till stor del försvunnit. Containerfraktpriserna har fallit tillbaka, och bristen på halvledare och andra komponenter har mildrats. Hushållens efterfrågan på varor, som ökade både på grund av en expansiv ekonomisk politik, och på grund av ändrade köpvanor under pandemin, har också minskat.

Det finns dock kvardröjande effekter kopplade till Ukrainakriget och högre livsmedelspriser som håller upp inflationen.

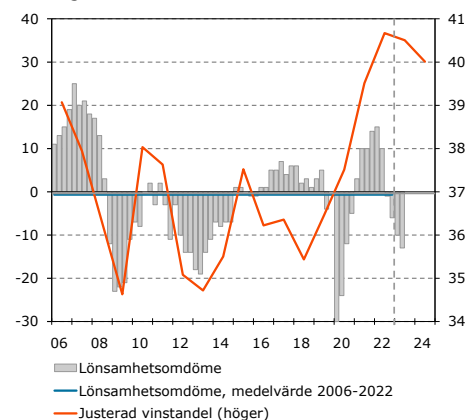
Diagram 62 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Anm. Enhetsarbetskostnaden är justerad för egenföretagares arbetsinsats och exkluderar små- och fritidshus.

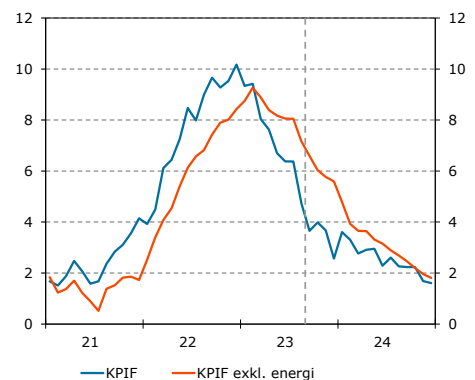
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 63 Lönsamhet i näringslivet
Procent, årsvärden respektive netttotal, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 64 Konsumentpriser
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Bristen på skogsråvara, som uppstått på grund av minskad import från Ryssland, innebär höjda kostnader för exempelvis fjärrvärmeproducenter, som har aviserat prishöjningar inför 2024. Internationella priser på jordbruksprodukter har fallit tillbaka en hel del den senaste tiden, men är fortsatt på höga nivåer (se diagram 65 och grårutan ”Blandad prisutveckling för livsmedel” nedan).

Det finns ett antal faktorer som kommer att vara centrala för inflationsutvecklingen i Sverige den närmaste tiden: växelkursen och importpriserna, energipriserna, enhetsarbetskostnadens utveckling, efterfrågan och efterdyningarna av de senaste årens kostnadsökningar.

DEN SVAGA VÄXELKURSEN HÅLLER UPP INFLATIONEN

Den svenska kronan har försvagats med över 8 procent i september 2023 jämfört med september 2022 (se diagram 66).¹⁰ Växelkursförsvagningen är därför en bidragande orsak till prognosen att KPIF-inflationen överstiger 2 procent helåret 2024.

Växelkursförändringar har stor inverkan på inflationen men det exakta genomslaget är osäkert och kan variera över tid. Enligt Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA, som är kalibrerad för att fånga historiska rörelser i bland annat priset, leder en 10-procentig växelkursförsvagning till att prisnivån (KPIF-index) blir 0,6 procent högre efter fyra kvartal.¹¹ Den snabba inflationsuppgången den senaste tiden indikerar dock att företagen blivit mer snabbfotade med prisjusteringar än normalt, sannolikt på grund av de tvära kasten i kostnaderna. Därmed skjuter de troligtvis över kostnadsökningarna till slutkunderna snabbare än de gjort historiskt (se även avsnittet ”Alternativscenario: Växelkursens utveckling påverkar den svenska ekonomin” i kapitlet ”Osäkerhet i prognosen”).

DÄMPAD GLOBAL EFTERFRÅGAN SÄNKER INFLATIONEN

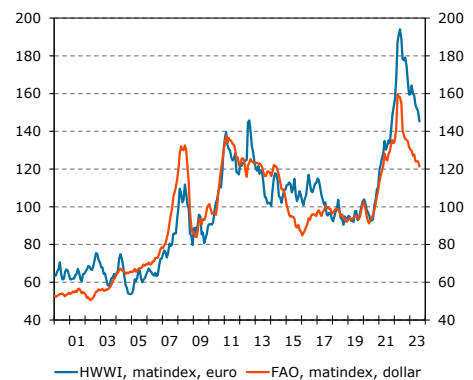
Centralbankernas räntehöjningar har försvagat den globala konjunkturen, vilket har lett till att många råvarupriser har fallit markant det senaste året (se diagram 67). Arbetsmarknaden kyls ner på många håll under 2024 som ett resultat av den dämpade efterfrågan. Det bidrar till att också lönerna stiger långsammare, vilket det redan syns tecken på i USA. Detta medför att företagens kostnadsbild förbättras. Då företagen möter en svagare efterfrågan på sina produkter, och kostnaderna stiger mindre eller rentav sjunker, kommer de ha svårt att höja priserna i konkurrensen om kunderna. Exakt hur detta förlopp kommer att se ut är svårt att veta i förväg, men detta är en av de viktigaste drivkrafterna för prognosen att inflationen faller tillbaka under slutet

¹⁰ Avser en sammanvägning av svenska kronans växelkurs mot euro, dollar, pund, norsk och dansk krona samt yen den 18 september jämfört med medelvärdet för september 2022.

¹¹ Se även fördjupningen ”Växelkursens genomslag på svenska priser under 2000-talet” i *Konjunkturläget december 2020*.

Diagram 65 Globala jordbruks- och matpriser

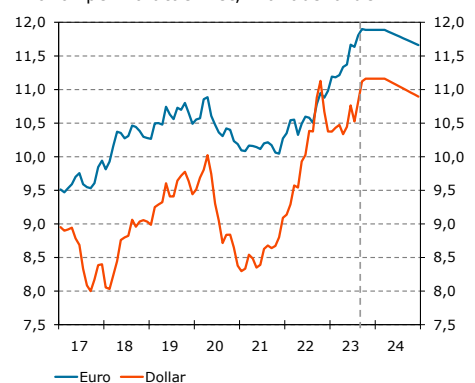
Index, månadsvärden

Källor: HWWI, FAO och Macrobond.

Diagram 66 Växelkurser

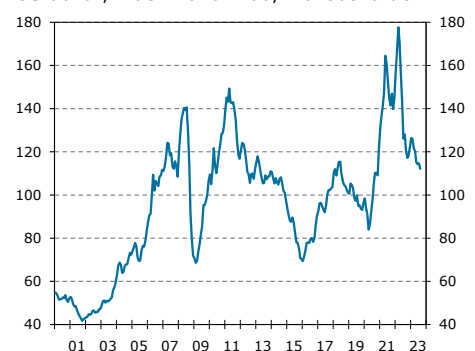
Kronor per valutaenhet, månadsvärden

Anm. Högre värden innebär en svagare krona. Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 67 Råvaruprisindex för industrin

US dollar, index 2020=100, månadsvärden

Anm. Industrial raw materials index, se HWWI.org för närmare information om index. Källor: HWWI och Macrobond.

av 2023 och 2024, både i Sverige och internationellt. Prognosen att prisökningstakten i Sverige dämpas har stöd i att företagens egna förväntningar om försäljningsprisökningar minskat och har närmast sig de historiska nivåerna (se diagram 68).

Tabell 10 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2022	2023	2024
	2023			
KPI	100	8,4	8,6	4,1
Räntekostnader, räntesats ¹		17,8	66,6	25,0
KPIF	100	7,7	6,0	2,5
Varor	43	7,3	8,6	1,6
Tjänster	31	4,7	7,5	4,5
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	16	4,2	5,2	4,0
Energi ³	6	32,9	-11,3	-4,6
Räntekostnader, kapitalstock ¹	3	6,9	5,6	4,0
KPIF exkl. energi	94	5,9	7,5	3,0
HIKP		8,1	5,9	2,7

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. ² Avser hyror, reparationskostnader, avskrivningar (renoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel.

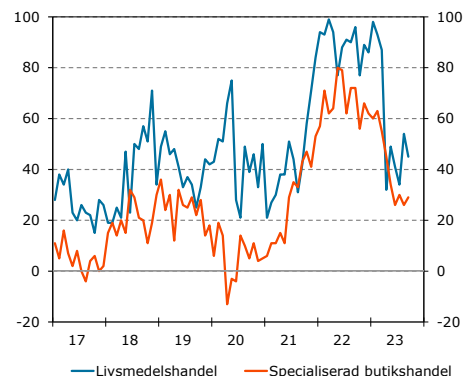
Anm. Den uppdelning i kategorierna varor, tjänster och boende som används här har ingen exakt motsvarighet i de aggregat som redovisas av SCB. HIKP avser det harmoniserade konsumentprisindex som används inom EU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Blandad prisutveckling för livsmedel

Prisrörelserna på jordbruksprodukter har varit stora på flera håll det senaste året. Europeiska mjölkpriser har fallit kraftigt vilket förväntas göra avtryck i priserna på mejerivaror i konsumentled under hösten (se diagram 69). Priset på spannmål har också sjunkit (se diagram 70). Samtidigt har andra livsmedel, såsom olivolja, socker och vitt ris stigit i pris. Prisuppgången på olivolja beror på ogynnsamma väderförhållanden och sjukdomsangrepp som bidragit till minskade skördar i Europa. Priset på ris har stigit efter att Indien beslutat om exportstopp för att förhindra en inhemsk prisuppgång.¹² Den svaga växelkursen håller dessutom upp priserna i svenska kronor räknat. Livsmedelspriserna bedöms därför stiga svagt de kommande månaderna i säsongsrensade termer, för att därefter ligga kvar på ungefär samma nivå under nästa år (se diagram 71). Väderförhållanden, skördeutfall och exportmöjligheterna från

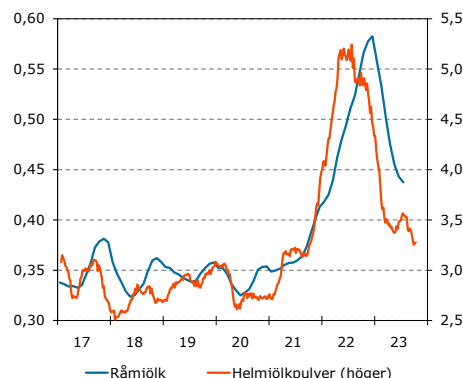
Diagram 68 Företagens prisförväntningar på tre månaders sikt
Nettotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 69 Europeiskt pris på råmjölk och helmjölkpulver

Euro per kilogram, månads- respektive veckovärden

Källor: EU-kommissionen och Macrobond.

Diagram 70 Terminspris vete

Euro per ton vete för kommande leverans i Frankrike, dagsvärden

Källor: Euronext och Macrobond.

¹² Anledningen till exportstoppet är att ogynnsamt väder förväntas leda till minskade skördar i landet. Se "Factbox: Why Indian rice export ban is so important to global trade", nyhetsartikel från Reuters, 20 juli 2023.

viktiga producentländer kommer att vara avgörande för prisutvecklingen.

EFTERDYNINGARNA AV TIDIGARE KOSTNADSÖKNINGAR HÅLLER UPP INFLATIONEN ETT TAG TILL

Vissa priser ändras bara årligen eller några gånger per år. Därför tar det tid för en kostnadsökning orsakad av exempelvis högre råvarupriser eller energipriser att slå igenom fullt ut i konsumentled. Exempel på detta är hyror, bostadsrättsavgifter, VA-avgifter, och olika taxor på andra tjänster som tillhandahålls av offentlig sektor, som kollektivtrafik, läkarbesök med mera. En del taxor, såsom inom äldreomsorgen, indexerar med prisbasbeloppet, vilket också ger en viss tröghet i inflationsdynamiken. Höjningar av VA-avgifterna kommer att belasta hushållen under 2024. Exempelvis så föreslår det kommunalt ägda bolaget Stockholm Vatten och Avfall en höjning av vatten- och avloppsvavgiften med 25 procent för år 2024.¹³

Priserna på privata tjänster påverkas med kortare eftersläpning, eftersom de inte är indexerade och inte är beroende av politiska beslut. Priserna för restaurangbesök kan ändras snabbt och samvarierar ganska väl med prisutvecklingen för livsmedel (se diagram 72). Tjänsteprisinflationen faller därför tillbaka under 2024 eftersom kostnaderna för insatsvaror ökar mindre än de gjorde 2022–2023. Men tjänstepriserna ökar totalt sett ändå jämförelsevis mycket 2024 (se tabell 10). Prisökningen är högre än den genomsnittliga ökningstakten på 1,9 procent från år 2000 till 2019 (före covid-19-pandemin). En orsak till det är att enhetsarbetskostnaden stiger snabbt (se diagram 62).

ENERGIPRISERNA BIDRAR NEGATIVT TILL INFLATIONEN

Bidraget från energipriserna till inflationen blir negativt under andra halvåret 2023 (se diagram 73), vilket beror framför allt på lägre elpriser jämfört med fjolåret (se diagram 74). Elpriset är svårt att prognosticera eftersom det är mycket väderberoende. De långa europeiska väderprognoserna från EFFIS/Copernicus pekar just nu mot en mild höst, men dessa prognoser är mycket osäkra.¹⁴ Terminspriseringen indikerar för närvarande att det nordiska elpriset kommer att bli kring 70 öre per kWh i januari-februari 2024, vilket kan jämföras med ca 90–100 öre samma månader 2023.¹⁵ Konjunkturinstitutets elprisprognos utgår ifrån prissättningen på den nordiska terminsmarknaden.

Drivmedelspriserna vände upp igen i augusti efter att ha sjunkit under en tid. Råoljepriset har stigit och den globala

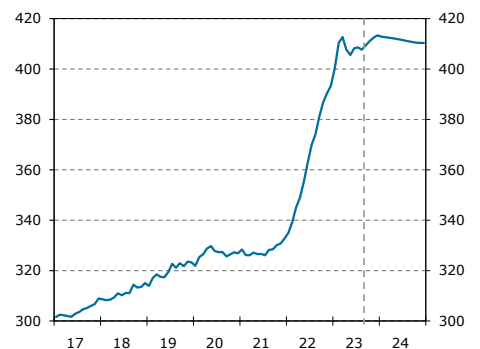
¹³ Se "Förslag till taxor för vatten och avfall 2024", artikel på stockholm.vattenochavfall.se.

¹⁴ Se "Long-term Monthly forecast of temperature and rainfall anomalies" på effis.jrc.ec.europa.eu.

¹⁵ Data från 22 september 2023. Se "Market prices" på [Nasdaq Commodities](https://www.nasdaq.com/commodities) för de senaste prisnoteringarna.

Diagram 71 Livsmedelspris i KPI

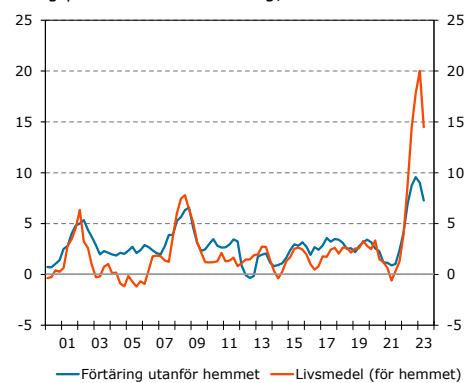
Index 1980=100, säsongrensade månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 72 Restaurang- och livsmedelspriser i KPI

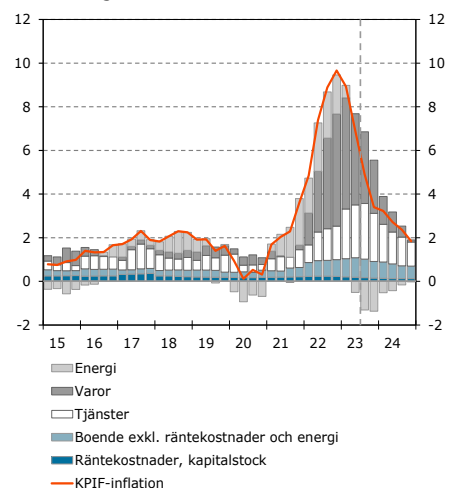
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källa: SCB.

Diagram 73 Bidrag till KPIF-inflationen

Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

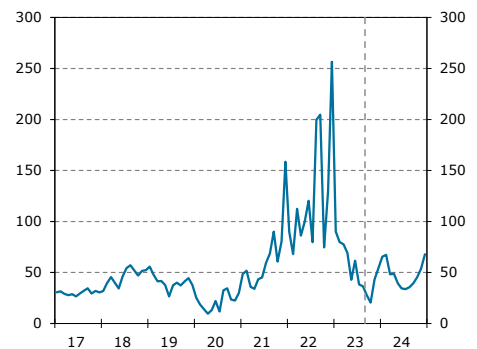
dieselmarknaden är ansträngd med begränsad raffineringsskapacitet och låga lager. Detta har lett till en prisuppgång på diesel den senaste tiden, vilket håller upp företagens kostnader och fördröjer inflationsnedgången.¹⁶ Dieselpriiset i Sverige bedöms minska igen under 2024, dels på grund av att reduktionsplikten sänks, dels för att en ökad global raffineringsskapacitet kommer att öka utbudet.¹⁷ En aviserad sänkning av punktskatten på bensin med 60 öre per liter (exklusive moms) i januari 2024 (jämfört med skattenivån 2023) bidrar också till lägre drivmedelspriser under 2024. Punktskatten på diesel höjs vid årsskiftet, men med så pass lite (12 öre per liter jämfört med skattenivån 2023) att det inte ger någon större effekt på drivmedelspriserna totalt sett.¹⁸

INFLATIONEN SJUNKER 2024

Drivkrafterna bakom inflationen är komplexa. Konjunkturinstitutets samlade bedömning är att de drivkrafter som fortfarande håller upp inflationen gradvis klingar av framöver. Den dämpande effekten av en svagare efterfrågan, i kombination med en antagen växelkursförstärkning från och med mitten på 2024, ger ett lägre inflationstryck i Sverige. Ökningen i enhetsarbetskostnad både 2023 och 2024 motverkar nedgången. Sammantaget bedöms KPIF-inflationen ändå fortsätta att falla tillbaka framöver och hamnar under Riksbankens inflationsmål i slutet av 2024 (se diagram 64). En central orsak till att den höga inflationen inte biter sig fast, så som skedde under 1980-talet, är att utvecklingen i arbetskostnaden per timme förväntas bli avsevärt lägre än då (se diagram 75). En annan orsak är att lönsamheten hos många företag är god. Flertalet företag kan därför uppnå en acceptabel nivå på lönsamheten även med den ökning i enhetsarbetskostnaderna som väntas 2024 (se diagram 63).

Diagram 74 Spotpris på el i Sverige

Öre per kilowattimme (kWh), månadsvärden

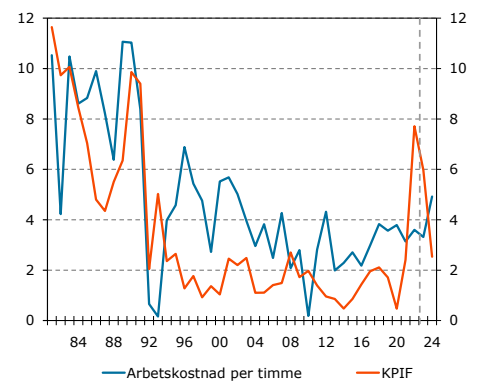

Anm. Priser för fyra prisområden har vägts samman av Konjunkturinstitutet på basis av den geografiska fördelningen av hushållens elanvändning.

Källor: Nordpool, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 75 Arbetskostnad per timme i näringslivet och inflation

Procentuell förändring

Anm. KPIF före 1987 har länkats av Konjunkturinstitutet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

¹⁶ Se artikeln "Low US heating oil stockpiles could cause winter sticker shocks" från 5 september 2023 på [reuters.com](https://www.reuters.com).

¹⁷ Se artikeln "US refining margins, cracks remain strong, but refiners' 'Platinum Age' losing some luster" från 17 augusti 2023 på [spglobal.commodityinsights](https://www.spglobal.com/commodityinsights).

¹⁸ Se promemorian "Sänkt skatt på bensin och diesel", [Finansdepartementet](https://www.finansdepartementet.se), Fi2023/02433, 7 september 2023.

Scenario för svensk ekonomi, penningpolitik och växelkurs

Svensk BNP-tillväxt växlar upp 2025 och resursutnyttjandet vänder uppåt. Under 2026 når ekonomin konjunkturell balans. Arbetslösheten når sin topp 2025 och sjunker därefter tillbaka mot sin jämviktsnivå. Inflationen är låg vid inledningen av scenariot, men kommer snabbt upp till målet. Riksbanken börjar sänka styrräntan under 2024 och fortsätter att sänka 2025 för att hålla inflationen vid målet.

Scenario för svensk ekonomi 2025–2027

HÖGRE BNP-TILLVÄXT 2025 OCH 2026

Hushållens konsumtion, som varit dämpad 2023 och 2024, återhämtar sig 2025 och 2026 till följd av räntesänkningar och en återhämtning i reallönerna. Tillväxten i hushållens konsumtion stöds dessutom av att kronan stärks under scenariot, vilket innebär billigare importvaror.

De fasta bruttoinvesteringarna gynnas också av räntesänkningarna. Detta syns bland annat genom en ökning av bostadsbyggandet, efter de låga nivåerna 2023 och 2024, som bidrar till en hög investeringstillväxt. Bruttoinvesteringarna drivs även av ett strukturellt behov av investeringar kopplade till klimatomställning, energiförsörjning och försvar.

Omvärldens BNP-tillväxt stiger under scenarioåren, vilket innebär en högre marknadstillväxt för den svenska exportsektorn och därmed en högre svensk exporttillväxt. Precis som i Sverige ökar investeringarna snabbt i omvärlden, vilket ger ytterligare understöd till den svenska exportindustrin som producerar mycket investerings- och insatsvaror.

Den offentliga konsumtionen ökar i scenariot till följd av bland annat de stora satsningarna på försvaret, samt det ökande antalet äldre och den medföljande efterfrågeökningen på vård och äldreomsorg.

Sammantaget växlar svensk BNP-tillväxt upp under scenarioåren, till följd av en högre tillväxt i såväl export som investeringar och hushållens konsumtion (se diagram 76).

LÅGT RESURSUUTNYTTJANDE NORMALISERAS UNDER SCENARIOT

Svensk ekonomi har vid inledningen av scenariot en svag konjunktur, mätt med BNP-gapet (se diagram 77). Resursutnyttjandet stiger sedan när den ekonomiska aktiviteten ökar 2025, och ekonomin når konjunkturell balans under 2026. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden, mätt med arbetsmarknadsgapet, stiger

Vad skiljer scenario från prognos?

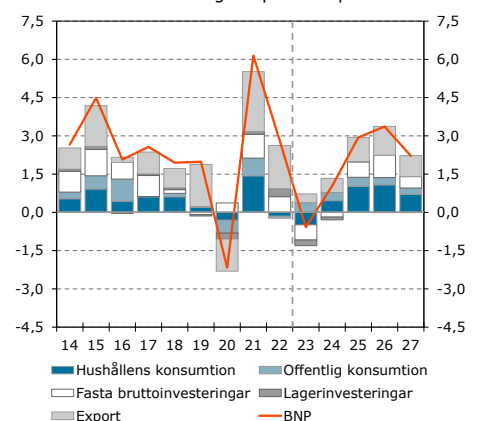
Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2024.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämmd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskotts-målet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personalitet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Diagram 76 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

även det under scenariot, då den högre aktiviteten i ekonomin innebär en högre efterfrågan på arbetskraft (se diagram 77).

Arbetslösheten når sin topp 2025, men på en lägre nivå än i många tidigare lågkonjunkturer, och sjunker sedan i takt med att arbetsmarknaden stärks (se diagram 78).

HÖG LÖNETILLVÄXT I SCENARIOT

KPIF-inflationen har vid inledningen av scenariot kommit ned under Riksbankens 2-procentsmål, till följd av den tidigare åtstramningen av penningpolitiken samt avtagande utbudsproblem (se diagram 79). Under början av scenariot stiger inflationen upp till målet i takt med att resursutnyttjandet normaliseras, och ligger sedan kvar på 2 procent under resten av scenariot.

Lönetillväxten i näringslivet är fortsatt hög under scenariot (se diagram 80). Efter det stora tappet i reallöner 2022 och 2023 är företagens kostnader för att behålla och anställa medarbetare lägre i reala termer. Det bidrar till en högre efterfrågan på arbetskraft och ger företag möjlighet att erbjuda högre löner för att attrahera personal. Löneökningarna får dessutom understöd av konjunkturåterhämtningen 2025 och 2026. År 2027 är reallönerna i näringslivet tillbaka på 2021 års nivå (se diagram 81).

Den högre lönetillväxten leder också till ökade arbetskostnader (se diagram 80). Under scenarioåren stiger arbetskostnaden per producerad enhet (enhetsarbetskostnaden) i näringslivet något mer än vad som på lång sikt bedöms vara förenligt med inflationsmålet. Eftersom de reala arbetskostnaderna i utgångsläget ligger på en relativt låg nivå och vinstandelen är hög kan de flesta företag dock hantera denna utveckling utan att behöva höja sina priser mer än normalt, och den jämförelsevis snabba uppgången i arbetskostnader blir därför inte inflationsdrivande.

Penningpolitik och växelkurs 2023–2027

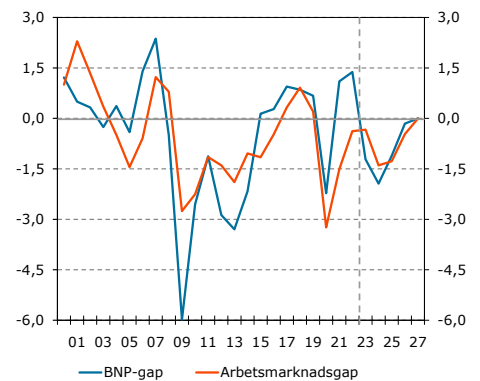
STYRRÄNTAN SÄNKTS DET TREDJE KVARTALET 2024

Sedan april 2022 har Riksbanken höjt styrräntan från 0 till 4,00 procent och indikerat att styrräntan kan bli ytterligare högre. Riksbanken planerar att fortsätta minska innehaven av obligationer. De säljer statsobligationer för att minska dessa innehav i snabbare takt än statsobligationerna förfaller. Övriga innehav, exempelvis säkerställda obligationer och företagsobligationer, minskar Riksbanken i stället genom att behålla obligationerna till förfall. De minskade innehaven av obligationer är avsedda att höja de längre räntorna. Högre långa räntor dämpar inflationstrycket på något års sikt och förankrar de långsiktiga inflationsförväntningarna kring inflationsmålet.

I Konjunkturinstitutets prognos höjer Riksbanken styrräntan i november i år till 4,25 procent. Det tredje kvartalet 2024 inleds

Diagram 77 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

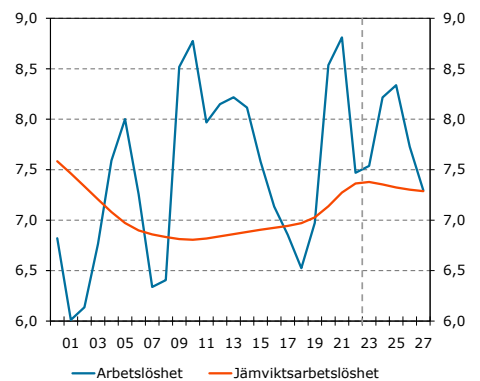
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 78 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

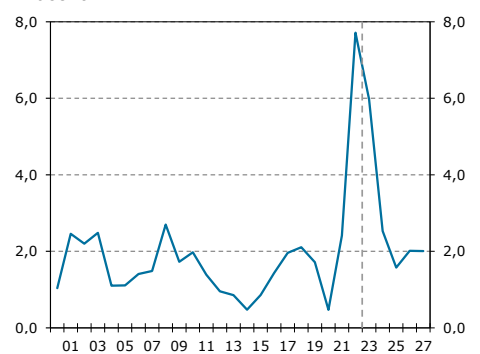
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 79 Inflation, KPIF

Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

en serie sänkningar av styrräntan som bidrar till att stabilisera inflationen kring inflationsmålet och mildra inbromsningen i den ekonomiska aktiviteten. Sänkningarna av styrräntan avslutas i tredje kvartalet 2025, och styrräntan är då 2,25 procent. Konjunkturinstitutets prognos är nära marknadens förväntningar det kommande året enligt så kallade RIBA-terminer (se diagram 82).

TIOÅRIG STATSOBLIGATIONSRÄNTA PÅ 2,9 PROCENT UNDER SCENARIOT

Riksbankens sänkningar av styrräntan framöver bidrar till att dämpa den 10-åriga statsobligationsräntan. Nedtrappningen av Riksbankens obligationsinnehav håller i stället upp denna ränta. Sammantaget bedömer Konjunkturinstitutet att den 10-åriga statsobligationsräntan är 2,9 procent under scenarioåren (se tabell 11). Det är nära genomsnittet för perioden 1997–2022.

KRONAN STÄRKS UNDER SCENARIOÅREN

Växelkursindexet KIX¹⁹ har försvagats sedan början av november 2021 (se diagram 83). KIX är vid inledningen av scenariot svagare än vad Konjunkturinstitutet bedömer att jämviktsväxelkursen är i slutet av scenarioperioden. Detta bidrar till bedömningen att den effektiva växelkursen mätt med KIX gradvis förstärks under scenariot, både i nominella och reala termer (se tabell 11 och diagram 83).

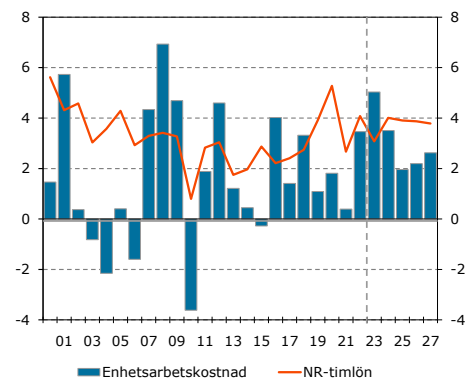
Konjunkturinstitutets metod för prognos av växelkursen

Konjunkturinstitutet bedömer att kronans växelkurs nu är påtagligt svagare än den jämviktsväxelkurs som råder i slutet av 2032, vilket är sista året i det ekonomiska scenariot. Det gör att kronans växelkurs bedöms stärkas någon gång under de kommande nio åren i prognosen eller i scenariot. Men när och hur snabbt ska kronans växelkurs stärkas?

Konjunkturinstitutet har som princip att lägga en naiv prognos för svensk nominell växelkurs de första sex månaderna efter den månad prognosen görs. Naiv prognos innebär att den senast observerade marknadsnoteringen för en växelkurs också är prognosen framåt. Denna enkla prognosmetod för växelkurser har historiskt presterat bättre på korta prognoshorisonter än ekonomiska och statistiska modeller.

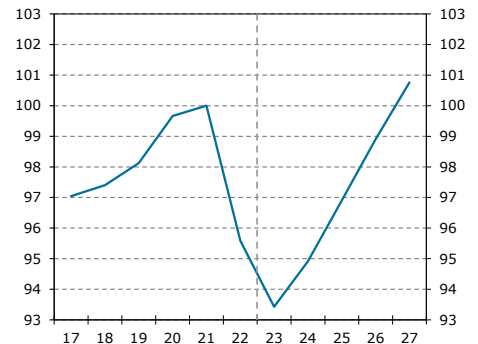
Anpassningen av kronans växelkurs till jämviktsväxelkursen som råder i slutet av 2032 sker efter den naiva prognosen slutar. Ekonomiska prognosmodeller för växelkurser presterar vanligen dåligt även på längre prognoshorisonter. Därför är det mycket en bedömningsfråga hur snabbt anpassningen ska ske. Eftersom det i praktiken är

Diagram 80 Timlön och enhetsarbetskostnad i näringslivet
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 81 Reallön i näringslivet
Index 2021=100

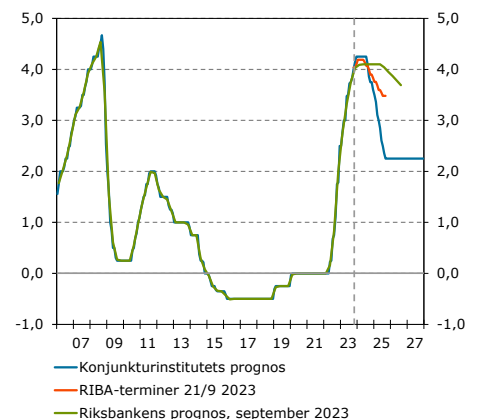

Anm. KL-timlön deflaterad med KPIF.

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 82 Styrränta

Procent, månads- respektive kvartalsvärden

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

¹⁹ KIX är en sammanvägning av svenska kronans växelkurser mot valutor i länder som är viktiga handelspartners till Sverige.

omöjligt att veta när en period med trendmässig försvagning eller förstärkning av en växelkurs börjar och slutar lägger Konjunkturinstitutet medvetet en långsammare anpassning i prognosen än de anpassningar växelkursen haft historiskt. I annat fall riskerar prognosfelen att bli onödigt stora under långa perioder. En annan utveckling i växelkursen skulle trots allt kunna få effekter på ekonomin. Två alternativa scenarion och dess effekter beskrivs i avsnittet ”Alternativscenarion: Växelkursens utveckling påverkar den svenska ekonomin”.

Tabell 11 Scenarion för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

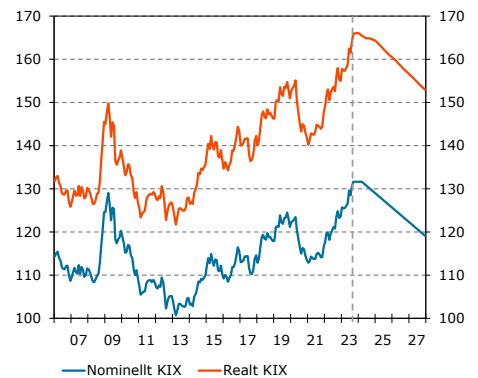
	Utfall	Prognos		Scenarion		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	2,8	-0,4	1,1	3,1	3,2	2,0
BNP per invånare ¹	2,1	-1,0	0,5	2,6	2,7	1,6
Potentiell BNP	2,6	2,2	1,8	2,3	2,2	1,9
BNP-gap ²	1,4	-1,2	-1,9	-1,1	-0,2	0,0
Arbetade timmar ¹	2,3	1,8	0,1	1,1	1,7	1,1
Produktivitet ¹	0,5	-2,0	1,0	2,0	1,4	1,0
Arbetskraft	1,2	1,7	0,4	0,8	0,7	0,5
Sysselsättning	2,7	1,6	-0,3	0,7	1,4	1,0
Arbetslöshet ³	7,5	7,5	8,2	8,3	7,7	7,3
Timlön ⁴	2,7	3,9	3,8	3,9	3,9	3,8
Enhetsarbetskostnad ^{1,5}	3,0	5,8	3,3	1,9	2,5	2,8
KPI	8,4	8,6	4,1	1,1	1,8	2,1
KPIF	7,7	6,0	2,5	1,6	2,0	2,0
Styrränta ⁶	2,50	4,25	3,50	2,25	2,25	2,25
Statsobligationsränta ⁷	1,5	2,6	3,0	2,9	2,9	2,9
Kronindex (KIX) ⁸	121,1	128,7	130,6	127,3	124,0	120,7
Offentligt finansiellt sparande ⁹	1,1	0,1	-0,5	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande ²	0,4	1,1	0,8	0,3	0,3	0,3

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁵ För hela ekonomin. ⁶ Vid slutet av året. ⁷ Tio års löptid, årsgenomsnitt. ⁸ Index 1992-11-18=100. ⁹ Procent av BNP.

Källor: Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet

Diagram 83 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på valutor från samtliga OECD-länder samt Kina, Indien, Brasilien och Ryssland. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Den höga inflationen och lågkonjunktoren påverkar både de offentliga utgifterna och inkomsterna. På utgiftssidan ökar kostnaderna för förbrukningsvaror, pensionsavsättningar och indexerade sociala transfereringar i år vilket ger ett högre utgångsläge för utgifterna framöver. Men även de offentliga inkomsterna påverkas av inflationen, främst genom att momsintäkter och bologsskatt är höga i förhållande till tidigare konjunkturedgångar. Lågkonjunktorens effekt på de offentliga finanserna syns tydligare nästa år framför allt genom lägre skatteinkomster, men även högre utgifter, när arbetsmarknaden försvagas. Det finansiella sparandet minskar från 1,1 procent av BNP 2022 till 0,1 procent av BNP i år och -0,5 nästa år. I år är det framför allt kommunsektorns finanser som försvagas till följd av den höga inflationen. Statens finansiella sparande minskar nästa år, när lågkonjunktoren bland annat leder till ökade transfereringar till hushåll. Det konjunkturjusterade strukturella sparandet i offentlig sektor är över överskottsmålets nivå både i år och nästa år.

Finansiellt och strukturellt sparande

Den försämrade konjunktoren och effekterna av den höga inflationen bidrar till att det offentligfinansiella sparandet minskar i år som andel av BNP med omkring 1 procentenhet och försämras ytterligare nästa år (se diagram 84). Det är framför allt sparandet i kommunsektorn som bidrar till fallet i år. Nästa år blir även sparandet i staten negativt, medan det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet fortsätter att öka (se diagram 85).

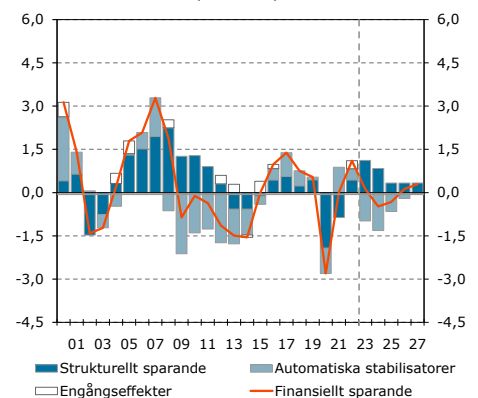
Det finansiella sparandet minskar på grund av att de så kallade automatiska stabilisatorerna²⁰ slår om och bidrar negativt när konjunktoren försvagas (se diagram 84). Samtidigt hålls sparandet uppe av den höga inflationen, bland annat för att skatteinkomsterna utvecklas starkt i förhållande till den försämrade konjunktoren.

Det strukturella sparandet, som är det offentligfinansiella sparandet justerat för engångs- och konjunktoreffekter, ligger över överskottsmålets nivå på 1/3 procent av BNP. Det strukturella sparandet är en indikator och ska i nuläget tolkas med extra stor försiktighet eftersom de strukturella inkomsterna kan vara

²⁰ I lågkonjunkturer försvagas det finansiella sparandet utan att det beslutas om skattesänkningar eller utgiftsökningar. Detta beror dels på att skatteintäkterna blir lägre när BNP är lägre än normalt, dels på att de arbetslöshetsrelaterade utgifterna blir högre än normalt när arbetslösheten är högre än normalt, se vidare i exempelvis "Automatiska stabilisatorer i Sverige 1998–2018", Specialstudie KI-nr 2018:29, Konjunkturinstitutet.

Diagram 84 Offentliga sektorns finansiella sparande

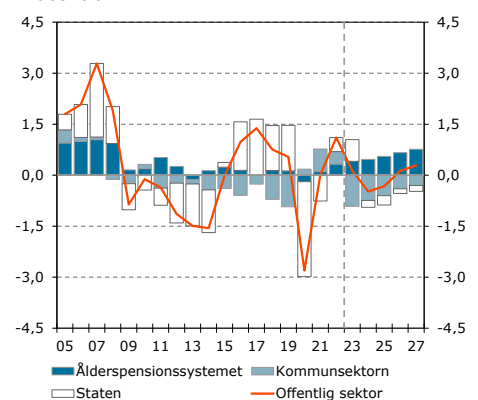
Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 85 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

förhöjda till följd av den höga inflationen och osäkerheten kring den framtida prisutvecklingen är stor.²¹

Budgetpropositionen för 2024 innehåller ofinansierade finanspolitiska åtgärder om ca 39 miljarder kronor.²² Av dessa är ca 6 miljarder kronor i form av skattesänkningar, 15 miljarder är statsbidrag till kommunsektorn och ca 14 miljarder är statlig konsumtion och investeringar. Detta bidrar till att det strukturella sparandet minskar något 2024 men det befinner sig fortsatt över överskottsmålets nivå (se diagram 84).

UTRYMMET FÖR NYA OFINANSIERADE ÅTGÄRDER EFTER 2024

Utrymmet för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder, budgetutrymmet, för åren 2025–2027 kan beräknas som skillnaden mellan överskottsmålets nivå och det strukturella sparandet om inga nya finanspolitiska beslut tas. I avsaknad av nya beslut stiger det strukturella sparandet (se diagram 86). Denna förstärkning sker bland annat till följd av att många av utgiftsposterna i statens budget i normala fall inte räknas upp alls eller har en långsammare automatisk uppräkningsgrad än nominell BNP-tillväxt.²³

Konjunkturinstitutet beräknar att budgetutrymmet sammantaget uppgår till totalt ca 150 miljarder kronor för åren 2025–2027 (se tabell 12). Konjunkturinstitutet antar att budgetutrymmet används så att det strukturella sparandet ligger i linje med överskottsmålet från och med 2025 (se marginalrutan ”Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario”).

Det finansiella sparandet är fortsatt negativt 2025 eftersom de automatiska stabilisatorerna ger negativa bidrag till sparandet under hela lågkonjunkturen (se diagram 84).

LÅG OFFENTLIG SKULDSÄTTNING

Den offentliga skuldsättningen, mätt med Maastrichtskulden, är i stort sett oförändrad i kronor räknat och minskar därför som andel av BNP nästa år och framöver, om än långsammare än föregående år (se diagram 88). De senaste åren har skulden minskat framför allt till följd av Riksbankens amortering av lånet för valutareserven. Statens bidrag till skulden har därför minskat vilket resulterat i att skulden nu sammantaget är låg och ligger strax över den nedre gränsen av intervallet (30 procent av BNP) för skuldankaret i det finanspolitiska ramverket.

²¹ För en beskrivning av metoden för strukturellt sparande, se Braconier, H. och Forsfält, T., ”A new method for constructing a cyclically adjusted budget balance: the case of Sweden.”, Working Paper nr 90, Konjunkturinstitutet, 2004.

²² Satt i relation till den totala utgiftsramen på 1 336 miljarder kronor för 2024 i statens budget utgör de ofinansierade finanspolitiska åtgärderna knappt 3 procent.

²³ Se fördjupningen ”Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade åtgärder” i *Konjunkturläget* oktober 2019.

Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario

Konjunkturinstitutet gör ett finanspolitiskt scenario som följer efter det år det finns en budgetproposition för.

I scenariot anpassas det strukturella sparandet i offentlig sektor mot överskottsmålets nivå på 1/3 procent av potentiell BNP. Därmed antas att det fattas nya finanspolitiska beslut om ofinansierade åtgärder som sammantaget motsvarar storleken på budgetutrymmet vid periodens slut. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskottsmålet, anpassas finanspolitiken successivt mot överskottsmålet.

Budgetutrymmet som uppstår över tid fördelas i scenariot på olika budgetposter. Denna fördelning bygger på beräkningstekniska antaganden och ska inte tolkas som en prognos över hur budgetutrymmet kommer att fördelas av riksdagen eller som Konjunkturinstitutets syn på hur det borde fördelas.

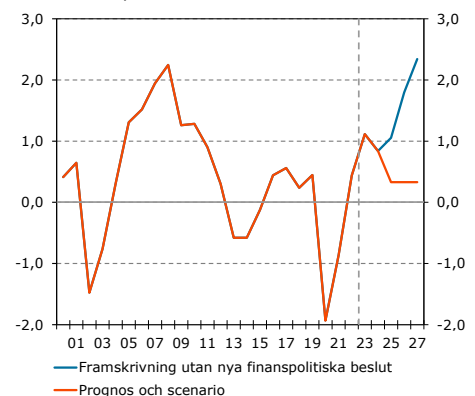
Fördelningen till statlig konsumtion beräknas som skillnaden mellan prognosticerade konsumtionsutgifter och en framskrivning med enbart pris- och löneomräkning (PLO), det vill säga när myndigheternas förvaltningskostnader skrivs fram med hur hyror, löner och kostnader för förbrukningsmaterial förändras. Fördelning till statliga investeringar beräknas som skillnaden mellan prognosticerade utgifter och en framskrivning med prisbasbeloppet.

Kommunsektorn tilldelas medel så att utgifterna för konsumtion och investeringar finansieras, vid given kommunalskattesats, samtidigt som det finansiella sparandet går mot -0,3 procent av BNP, vilket bedöms motsvara god ekonomisk hushållning.

Därefter anpassas tillskotten till hushållen så att det strukturella sparande på sikt når överskottsmålet. Skulle budgetutrymmet sammantaget under perioden vara större än de medel som tillförs offentlig konsumtion och investeringarna ändras transfereringarna och/eller skatterna till hushållen så att dessa stärker hushållens disponibla inkomst och vice versa.

Diagram 86 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 12 Budgetutrymme i staten och fördelning av ofinansierade finanspolitiska åtgärder 2025–2027

Miljarder kronor

	2025	2026	2027	2025-2027
Budgetutrymme ¹	50	56	45	151
Akkumulerat budgetutrymme	50	106	151	
Finanspolitiska åtgärder	50	56	45	151
Strukturellt sparande ²	0,3	0,3	0,3	

¹ Det nya budgetutrymme som genereras varje enskilt år redovisas för respektive år 2025–2027. Det totala ackumulerade budgetutrymme 2025–2027 visas i den sista kolumnen samt i raden "Ackumulerat budgetutrymme".

² Procent av potentiell BNP.

Anm. Riksdagen fattar varje år beslut om utgiftsramar och inkomster för två år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2024 togs beslut om ramar för 2025 och 2026. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upptrappning och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av ytterligare finanspolitiska åtgärder i Konjunkturinstitutets scenario.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Offentliga utgifter och inkomster

SKATTEINKOMSTERNA UTVECKLAS SVAGARE FRAMÖVER

Att sysselsättningen i år har vuxit snabbt jämfört med förra året innebär att både kommunsektorns och statens skatteintäkter ökar relativt starkt i nivå 2023 och utvecklas i takt med BNP i löpande priser (se diagram 87). Det beror på att den högre sysselsättningen medför att lönesumman stiger som andel av BNP, vilket håller upp kommunernas skatteintäkter som andel av BNP. Av samma skäl utvecklas statens inkomster i form av arbetsgi-varavgifterna starkt.

Betydande prisökningar på varor och tjänster ökar statens inkomster i form av mervärdesskatt. De jämförelsevis höga vinsterna i företagen håller upp bolagsskatterna. Inflationen har även gett upphov till snabbt stigande räntor, vars effekt på statens skatteinkomster sammantaget är positiv. Det beror på att även om den negativa effekten från att hushållens ränteavdrag blir högre så motverkas detta av att andra kapitalinkomster bli högre till följd av de högre räntorna (se fördjupning "Räntehöjningar påverkar både skatteutgifter och skatteinkomster").

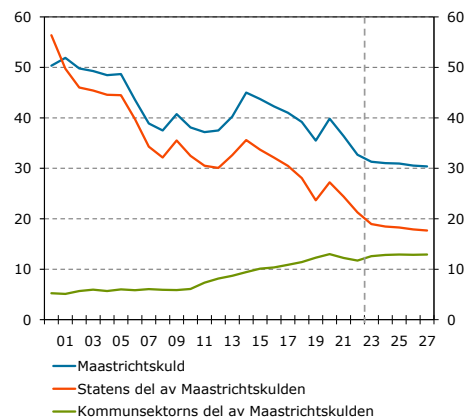
Sammantaget ökar statens skatteinkomster mellan 2022 och 2023 i miljarder kronor i linje med det historiska genomsnittet. Som andel av BNP ligger skatteinkomsterna i princip still.

Nästa år minskar statens skatteinkomster som andel av BNP något.²⁴ När ekonomin återhämtar sig åren därpå ökar statens skatteinkomster som andel av BNP.

²⁴ Effekten av pengar som förs över från Svenska kraftnät till staten för att därefter betalas ut till hushåll och företag har räknats bort. Effekten av detta är neutralt på finansiellt sparande, men i Nationalräkenskaperna bokförs det med lika stora summor på inkomster (skatt från Svenska kraftnät till staten) och utgifter (transferering till hushåll och subvention till företag från staten).

Diagram 88 Maastrichtskulden

Procent av BNP

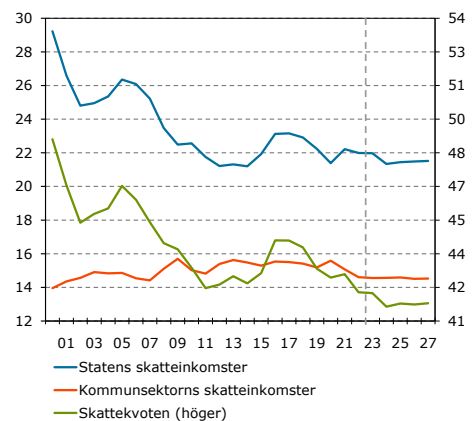

Anm. Ålderspensionssystemets bidrag till Maastrichtskulden är i dagsläget nära noll och i praktiken negativt.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 87 Skatteinkomster i offentlig sektor och skattekvoten

Procent av BNP

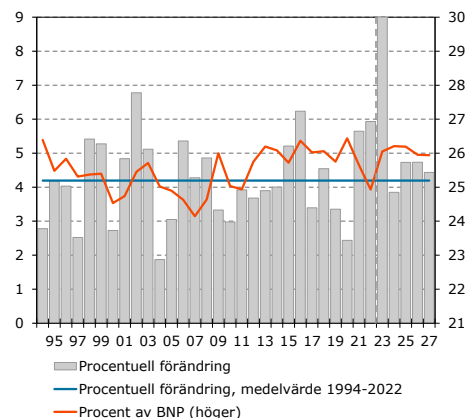

Anm. I statens skatteinkomster syns effekten av utbetalningarna av elprisstödet i form av skatt till staten från Svenska kraftnät.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 89 Offentliga konsumtionsutgifter

Procentuell förändring, löpande priser respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Kommunsektorns skatteunderlag utvecklas ganska normalt i år men betydligt långsammare nästa år i takt med att arbetsmarknaden försvagas. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen antas vara oförändrad och kommunsektorns inkomst från kommunalskatt utvecklas därför svagt under 2024.

I Budgetpropositionen för 2024 föreslås nya skatteförändringar som netto sänker skatten med nästan 6 miljarder kronor. Hushållens inkomstskatter föreslås sammantaget sänkas med motsvarande ca 2 miljarder kronor.²⁵ Skattesänkningar på konsumtion, inom området energi- och miljöskatter, föreslås sänka skatteinkomsterna med motsvarande ca 4 miljarder kronor. Beaktas även tidigare aviserade skatteändringar är det sammantagna skatteuttaget dock i stort sett oförändrat mellan 2023 och 2024. Detta beror framför allt på att temporära skattesänkningar inom miljö och energi upphör 2024.

STIGANDE OFFENTLIG KONSUMTION OCH INVESTERINGAR I ÅR

De offentliga konsumtionsutgifterna i löpande pris ökar mycket snabbt i år (se diagram 89). Konsumtionen ökar som andel av BNP, men från en förhållandevis låg nivå 2022. Kostnadsökningen beror delvis på inflationen, som påverkar direkt genom höga prisökningar på förbrukningsvaror och indirekt via ökade pensionskostnader i kommunsektorn. Dessutom ökar konsumtionen på grund av de satsningar som just nu görs på framför allt försvar, polis- och rättsväsende (se avsnitt ”Efterfrågan och produktion”).

Nästa år ökar konsumtionsutgifterna i en långsammare takt, men ligger trots det kvar på samma andel av BNP som i år. Lägre inflation håller nere både den totala konsumtionsutvecklingen och BNP-tillväxten i löpande priser. Den statliga konsumtionen fortsätter att öka som andel av BNP, medan kommuner och regioner antas genomföra vissa besparingar på grund av de svaga finanserna i sektorn (se rutan ”Kommunsektorns svaga finanser håller tillbaka konsumtionen” nedan).

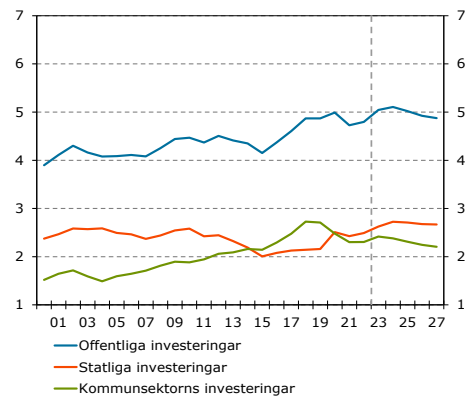
Även de offentliga investeringarna ökar som andel av BNP i år (se diagram 90). Inom staten driver satsningarna inom försvaret på investeringsutgifterna.

TRANSFERERINGARNA ÖKAR TILL FÖLJD AV INFLATIONEN

En historiskt hög ökning av prisbasbeloppet 2024 (se diagram 91) innebär att statliga transfereringar till hushåll ökar som andel av BNP under nästa år (se diagram 92). Prisbasbeloppet har en särskilt stor påverkan på garantipensionen, där samtliga ersättningsstagare får ökad ersättning när prisbasbeloppet ökar.

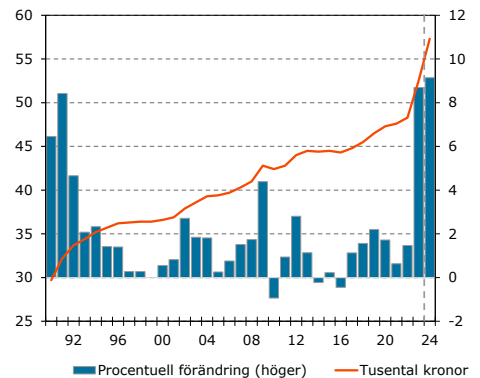
²⁵ Hushållen får sänkt skatt i form av förstärkt jobbskatteavdrag, men samtidigt får de höjd skatt genom frysningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Dessa åtgärder är på ca 12 miljarder kronor vardera. Även om de tar ut varandra sett till storlek innebär de en omfördelning av skattebördan mellan olika inkomstgrupper. Därutöver förstärks det förhöjda grundavdraget för äldre och taket för ROT-avdrag höjs temporärt.

Diagram 90 Offentliga investeringar
Procent av BNP

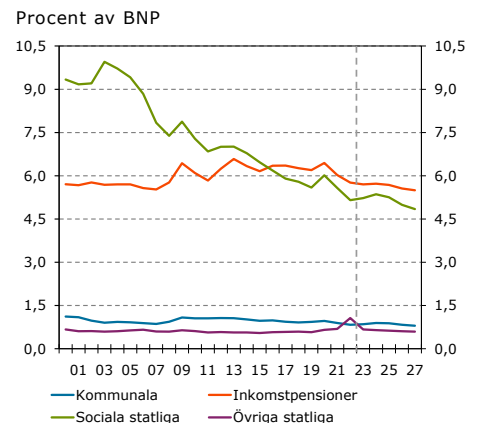
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 91 Prisbasbelopp
Nivå respektive procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 92 Offentliga transfereringar till hushåll
Procent av BNP

Anm. Elpriskompensationen som betalades ut under 2022 bokförs i Nationalräkenskaperna här under Övriga statliga transfereringar till hushåll.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Vid sidan av prisbasbeloppet leder även den försämrade konjunkturen till att transfereringar till hushåll ökar nästkommande år. Det sker främst genom att utgifterna för a-kassa och aktivitetsstöd ökar med arbetslösheten. Att arbetslösheten ökar leder även till att utgifterna för studieersättningar ökar under 2024 eftersom fler personer väntas studera när jobbchanserna försämraras. Därutöver ger de ökade anslagen till CSN för att hantera omställningsstudiestöd en ytterligare ökning av utgifterna för studieersättningar.

STIGANDE RÄNTEUTGIFTER FÖR OFFENTLIG SEKTOR

Offentlig sektors nettokapitalinkomster, det vill säga de inkomster och utgifter som följer av de finansiella tillgångarna och skulderna, minskar i år när stigande räntor medför högre utgifter (se diagram 93). Ränteutgifterna överstiger i år ränteinkomsterna i både staten och kommunsektorn vilket tynger det finansiella sparandet. Aktieutdelningarna från statliga bolag är fortsatt på höga nivåer, om än lägre än 2022, vilket motverkar det negativa räntenettet. Ålderspensionssystemets ränteinkomster och inkomster från utdelningar bidrar därtill med att stärka den offentliga sektorns sparande.

Nästa år vänder ränteläget successivt nedåt, vilket leder till att statens och kommunsektorns räntenetton blir något mindre negativa. Samtidigt är ränteintäkterna i ålderspensionssystemet fortsatt höga. Tillsammans med utdelningarna från statliga bolag innebär det sammantaget att offentlig sektors nettokapitalinkomster stärks 2024 jämfört med i år.

Kommunsektorns svaga finanser håller tillbaka konsumtionen

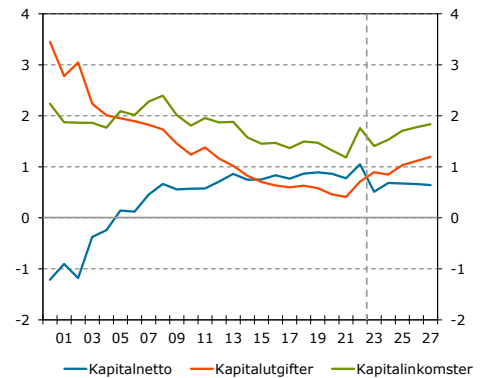
Kommunsektorns finansiella sparande försämras kraftigt i år och sektorns resultat väntas bli negativt (se diagram 94). De svaga finanserna medför att kommuner och regioner genomför besparingar för att minska underskotten.

De kommunala finanserna försämras i år av flera anledningar. Höga prisökningar på de insatsvaror som används medför kostnadsökningar på bred front inom kommunsektorns verksamhetsområden. Dessutom har den höga inflationen lett till förhöjda kostnader för tjänstepensioner i år och nästa år för att inflationssäkra kommunsektorns pensionsåtagande. På inkomstsidan hålls visserligen skatteunderlagstillväxten uppe av den förhållandevis starka arbetsmarknaden, men det mesta av de tillfälligt höga pandemi-relaterade statsbidragen till regionerna faller bort i år (se diagram 95).

Nästa år utvecklas skatteunderlaget svagare när sysselsättningstillväxten stannar av. I budgetpropositionen för 2024 tillförs kommunsektorn 16 miljarder kronor i statsbidrag, varav 10 miljarder är en permanent höjning av de

Diagram 93 Kapitalnetto

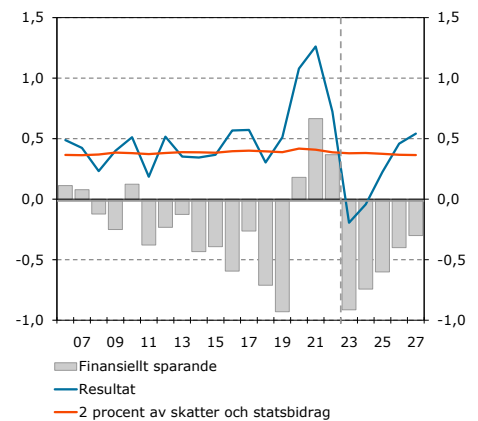
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 94 Finansiellt sparande och resultat i kommunsektorn

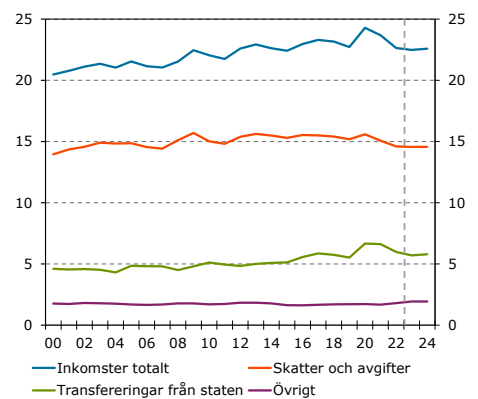
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 95 Kommunsektorns inkomster

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

generella statsbidragen.²⁶ I prognosen antas att kommuner och regioner genomför besparingsåtgärder motsvarande 6 miljarder kronor 2024 för att förbättra sina finanser.²⁷ Besparingsåtgärderna bidrar till att minska underskotten, men kommunsektorns resultat och det finansiella sparande blir fortsatt lågt.²⁸ De kommuner och regioner som har möjlighet väntas använda medel som tidigare avsatts i resultatutjämningsreserverna för att balansera låga resultat.

Kommunsektorns resultat förbättras 2025 och blir positivt i sektorn som helhet. År 2025 återgår pensionsavsättningar till mer normala nivåer, vilket bidrar till en bättre finansiell situation. År 2027 antas det finansiella sparandet nå -0,3 procent av BNP, vilket är den nivå som Konjunkturinstitutet bedömer är förenlig med god ekonomisk hushållning och ger en finansiell nettoställning i sektorn som stabiliseras över tid som andel av BNP.

---

²⁶ År 2024 beräknas kommunsektorns totala inkomster (exklusive kapitalförslitning) uppgå till ca 1360 miljarder kronor enligt Nationalräkenskapernas definition. Av dessa är ca 920 miljarder kronor skatteinkomster och ca 290 miljarder kronor statsbidrag. Övriga inkomster utgör ca 150 miljarder kronor (huvudsakligen momsbidrag, kapitalinkomster, kommunal fastighetsavgift).

²⁷ Detta är jämfört med en modellbaserad demografisk kostnadsframskrivning, där sysselsättningen ökar i takt med det beräknade brukarantalet i olika kommunala verksamheter och kostnaderna för insatsvaror (förbrukning) utgör en konstant andel av lönesumman.

²⁸ Kommunsektorns resultat som helhet väntas i prognosen uppgå till -12 miljarder kronor 2023 och -3 miljarder kronor 2024.

Tabell 13 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2021	2022	2023	2024
Inkomster¹	2 643	2 873	2 994	3 058
<i>Procent av BNP</i>	48,2	48,0	47,8	47,3
Skatter och avgifter ²	2 329	2 489	2 607	2 652
<i>Skattekvot</i>	42,6	41,8	41,7	41,1
Kapitalinkomster	65	105	88	99
Övriga inkomster ³	249	278	299	307
Utgifter	2 643	2 807	2 986	3 089
<i>Procent av BNP</i>	48,2	46,9	47,6	47,7
Konsumtion	1 407	1 491	1 633	1 695
Transfereringar ²	962	987	985	1 012
Hushåll	725	767	782	818
Företag	140	125	119	108
Utland	97	94	84	85
Investeringar	251	287	313	327
Kapitalutgifter	22	43	56	55
Överföring till hushållen ⁴	0	0	0	0
Finansiellt sparande	1	66	8	-31
<i>Procent av BNP</i>	0,0	1,1	0,1	-0,5
Primärt finansiellt sparande ⁵	-42	3	-24	-75
<i>Procent av BNP</i>	-0,8	0,1	-0,4	-1,2
Strukturellt sparande	-47	26	71	55
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-0,9	0,4	1,1	0,8
Maastrichtskuld	1 996	1 955	1 961	2 007
<i>Procent av BNP</i>	36,4	32,7	31,3	31,0

¹ Exklusive EU-skatter. Dessa ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ² Prognoserna för skatter och avgifter samt transfereringar baseras på 2024 års regelverk. ³ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna samt inkomster av bokföringsteknisk karaktär såsom kapitalförslitning. ⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushåll i form av skatter eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁵ Finansiellt sparande exklusive kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den förda stabiliseringspolitiken ger goda förutsättningar för att inflationsmålet nås 2024

Den stramare penningpolitiken har, understödd av en förhållandevis återhållsam finanspolitik, bidragit till att inflationen nu har börjat sjunka. Trots att inflationen sjunker väntas den under det närmsta året fortfarande ligga på en relativt hög nivå och osäkerheten är stor kring hur snabbt den kommer återvända till inflationsmålet. Det är därför rimligt att stabiliseringspolitiken för 2024 är inriktad på att dämpa efterfrågan i ekonomin och föra tillbaka inflationen mot inflationsmålet.

Riskerna med att bedriva en allt för expansiv finanspolitik under 2024 bedöms vara större än att bedriva en allt för åtstramande finanspolitik. En allt för expansiv finanspolitik kan bidra till att driva upp inflationen och motverka penningpolitiken. I Budgetpropositionen för 2024 föreslår regeringen ofinansierade finanspolitiska åtgärder motsvarande 39 miljarder kronor för 2024. Konjunkturinstitutet bedömer att den aviserade finanspolitiken inte nämnvärt påverkar förutsättningarna för penningpolitiken att föra inflationen tillbaka till inflationsmålet. Finanspolitiken är därmed välavvägd ur ett konjunkturrellt perspektiv.

Riksbanken höjde styrräntan till 4,00 procent i september. Enligt Konjunkturinstitutets prognos genomförs ytterligare en räntehöjning i november med 25 punkter. De genomförda räntehöjningarna dämpar efterfrågan i ekonomin även under 2024. Därmed dämpas inflationstrycket och bidrar till att de långsiktiga inflationsförväntningarna förankras kring inflationsmålet. Styrräntorna har höjts kraftigt för att inflationen ska falla tillbaka och stabilisera sig nära 2 procent under nästa år.

Sammantaget bedöms den förda stabiliseringspolitiken ge goda förutsättningar för att inflationsmålet nås under 2024, utan att lågkonjunkturen blir allt för djup.

Osäkerhet i prognosen

Inflationen i såväl Sverige som omvärlden har dämpats de senaste månaderna men det finns fortfarande betydande osäkerheter kring hur inflationen kommer att utvecklas framöver. Det finns en risk att den höga inflationen i Sverige består en längre tid om kronan inte återhämtar sig så som i prognosen eller om tjänsteföretagen fortsätter att höja priserna i en högre takt än förväntat. Om inflationen skulle visa tendenser till att bita sig fast över inflationsmålet är det sannolikt att Riksbanken också kommer att bedriva en stramare penningpolitik under längre tid än i prognosen. Samtidigt kan en snabbare förstärkning av kronan än vad som nu antas innebära att inflationen minskar snabbare än i prognosen och att styrräntan därför blir lägre. Om räntan inte sänks så snabbt som i Konjunkturinstitutets prognos, utan utvecklas mer i linje med Riksbankens prognos, kan lågkonjunkturen komma att bli djupare och längre än i prognosen och dämpa prisökningstakten mer än väntat. Osäkerheterna kopplade till inflations- och räntemiljön innebär att Sveriges BNP-tillväxt kan bli lägre eller högre än i prognosen. Därtill är det osäkert när och hur mycket sysselsättningen minskar.

RISK ATT DEN HÖGA INFLATIONEN BESTÅR LÄNGRE

I prognosen minskar KPIF-inflationen till 2 procent i mitten av 2024. Därefter bedöms inflationen minska ytterligare och understiga Riksbankens mål i slutet av året (se diagram 96). Inflationsutvecklingen framöver är dock osäker. Tjänstepriserna har under 2023 fortsatt att öka snabbt (se diagram 96). I många tjänstebanscher väntas prisutvecklingen bli relativt hög även i närtid (se diagram 97). Om efterfrågan inom tjänstebanscher skulle visa sig bli starkare än prognosticerat finns det risk att öknings-takten i tjänstepriserna blir ännu högre än vad som förutses. Det skulle innebära att inflationen inte dämpas lika snabbt som i prognosen.

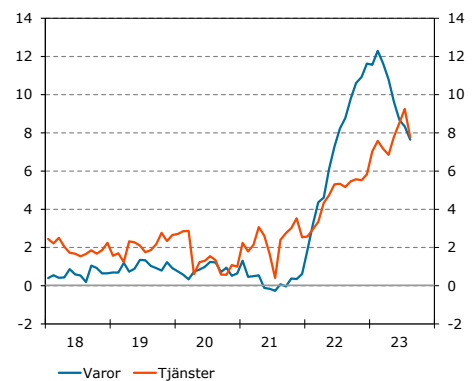
Att Sverige är en liten öppen ekonomi innebär att inflationen i stor utsträckning påverkas av prisutvecklingen i omvärlden och av växelkursen. Den höga lönetillväxten i euroområdet medför en risk för högre priser, vilket skulle leda till högre prisutveckling även i Sverige. Vidare skulle en sådan situation föranleda ytterligare räntehöjningar från ECB. Det finns även risk för att energipriserna blir högre än väntat till följd av ogynnsamt väder eller förvärrad utbudspenning. Den senaste tidens svagare konjunktursikter i Europa skulle samtidigt kunna innebära att inflationstrycket lättar snabbare än vad som förutses.

OSÄKERT HUR KRONAN UTVECKLAS FRAMÖVER

Inflationsprognosen baseras på att kronan återhämtar sig gradvis och att importpriserna uttryckta i svenska kronor minskar något under nästa år. Det finns betydande osäkerheter kring om, hur

Diagram 96 Varu- och tjänsteprisinflation

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

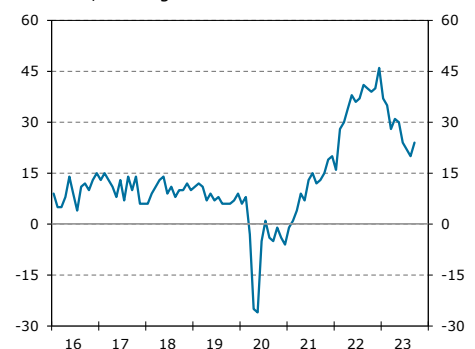

Anm. Avser varor och tjänster exklusive energi och konsumtion knuten till boendet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 97 Förväntningar på försäljningspriser på 3 månaders sikt bland tjänsteföretagen

Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

mycket och hur snabbt kronan kommer att återhämta sig framöver, vilket gör importprisernas framtida utveckling svårbedömd. Därtill är det osäkert i vilken utsträckning företagen kommer att föra vidare växelkursrelaterade kostnadsförändringar till konsumenterna. Det kan vara så att företagen agerar mer trögrörligt när växelkursen stärks än när den försvagas (se även alternativscenario "Växelkursens utveckling påverkar den svenska ekonomin").

OSÄKRA EFFEKTER AV RÄNTEHÖJNINGARNA

Konjunkturinstitutet antar att Riksbanken påbörjar en serie räntesänkningar i tredje kvartalet 2024. Detta är betydligt tidigare än vad Riksbanken kommunicerat men i linje med vad terminspris-sättningen implicerar (se diagram 98). Om räntan blir högre än vad som nu antas i Konjunkturinstitutets prognos och mer i linje med Riksbankens prognos kan lågkonjunkturen komma att bli djupare och längre än i prognosen och dämpa prisökningstakten mer än väntat. Det finns även en risk att inflationen blir högre än vad som förutses och att räntan av den anledningen blir högre än i Konjunkturinstitutets prognos. Därtill är det osäkert hur stora effekter de redan genomförda räntehöjningarna kommer att få på ekonomin framöver då penningpolitiken verkar med en viss fördröjning. De snabba räntehöjningarna innebär även en risk för att det ska uppstå påfrestningar på de finansiella systemen. Högt skuldsatta företag kan då få problem, till exempel inom den kommersiella fastighetssektorn.

OSÄKERT HUR ARBETSMARKNADEN UTVECKLAS

I prognosen utvecklas sysselsättningen inte lika svagt som i tidigare konjunkturedgångar (se diagram 99). Arbetsmarknaden har hittills uppvisat motståndskraft och delar av näringslivet upplever alltjämt brist på personal med efterfrågad kompetens. Det är dock osäkert i vilken utsträckning arbetsgivare kommer att övervintra personal i närtid. Om de genomsnittliga historiska mönstren mellan BNP och sysselsättningen följdes skulle nedgången i sysselsättningen bli större de närmaste kvartalen än vad som nu prognosticeras. Den privata konsumtionen och därmed den inhemska efterfrågan skulle då utvecklas svagare.

RISK FÖR NYA UTBUDESPROBLEM

Det är fortfarande ovisst hur kriget i Ukraina kommer att utvecklas framöver. Det finns risk för att kriget ska ge upphov till förnyad osäkerhet bland hushåll och företag runt om i Europa vilket skulle kunna hämma den ekonomiska aktiviteten. Utöver kriget i Ukraina riskerar även ökade inslag av protektionism och befintliga geopolitiska spänningar, framför allt de mellan USA och Kina, att få konsekvenser för internationella samarbeten och global handel. Detta skulle i förlängningen kunna påverka svensk produktion och utrikeshandel.

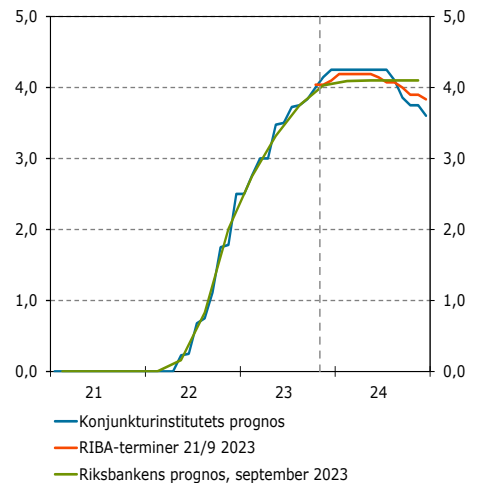
Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2023–2024 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenario är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se "SELMA - Technical documentation" och "SELMA - Icke teknisk beskrivning" på www.konj.se.

Diagram 98 Styrränta

Procent, månads- respektive kvartalsvärden

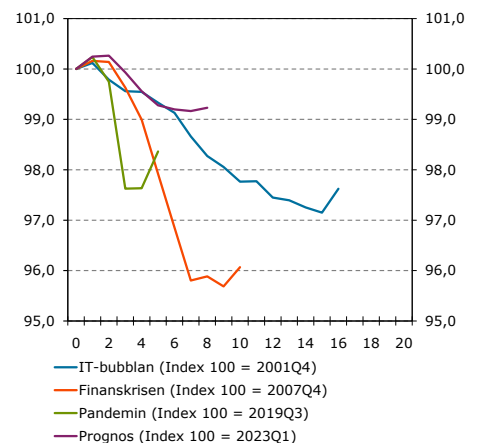

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 99 Sysselsättningsgradens utveckling under ett antal kriser

Index 100=näst sista kvartal med ökad sysselsättning

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Det finns även en risk för att mer återkommande perioder av extremväder kommer att innebära större ekonomiska konsekvenser än tidigare. Störningar i livsmedelsproduktionen eller globala leveranskedjor riskerar bland annat att leda till mer långvarigt hög inflation.

Alternativscenario: Växelkursens utveckling påverkar den svenska ekonomin

Kronan är lågt värderad ur ett historiskt perspektiv och i förhållande till Konjunkturinstitutets bedömning av den långsiktiga jämviktsnivån. I Konjunkturinstitutets huvudscenario börjar kronan att förstärkas 2024 och närmar sig gradvis sin jämviktsbana. Det är dock möjligt att förstärkningen börjar tidigare och går snabbare än i huvudscenariot, eller att försvagningen fortsätter och att förstärkningen kommer senare. Nedan undersöks två alternativa scenarier för växelkursens utveckling och vilka konsekvenser dessa skulle kunna få för den svenska ekonomin.

BAKGRUND OCH ANTAGANDEN

Kronan har sedan det tredje kvartalet 2021 försvagats kontinuerligt och kraftigt (se diagram 100). I Konjunkturinstitutets prognos sker under ett antal år en succesiv förstärkning av den svenska kronan från och med det andra kvartalet 2024, tills den når den av Konjunkturinstitutet bedömda jämviktsbanan (se diagram 101).

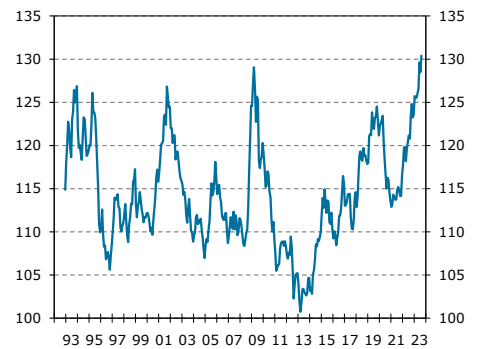
I det första alternativscenario antas att kronan förstärks kraftigt, med 10 procent, under 2024 och att den sedan långsamt anpassar sig mot jämviktsbanan (se diagram 101). En snabbare förstärkning av kronan överensstämmer väl med historiska mönstret, då perioder med kraftiga försvagningar av kronan ofta följts av kraftiga och snabba förstärkningar (se diagram 100). Under dessa episoder låg kronan på liknande nivåer som i dag när de kraftiga förstärkningarna inleddes och det tog då mellan 7–15 månader (i genomsnitt ett år) för kronan att stärkas med 10 procent.

I ett andra scenario antas att den trendmässiga kronförsvagningen sedan 2021 fortsätter under ytterligare två kvartal innan kronan förstärks i samma takt som i huvudscenariot (se diagram 101).²⁹ Det innebär att kronan försvagas med ytterligare 4,4 procent innan den börjar stärkas.

Effekterna på ekonomin beror bland annat på hur ofta och hur mycket företag ändrar sina priser. Data och undersökningar indikerar att företag uppdaterat sina priser mer frekvent under de senaste åren (se diagram 97). Av denna anledning görs en

Diagram 100 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

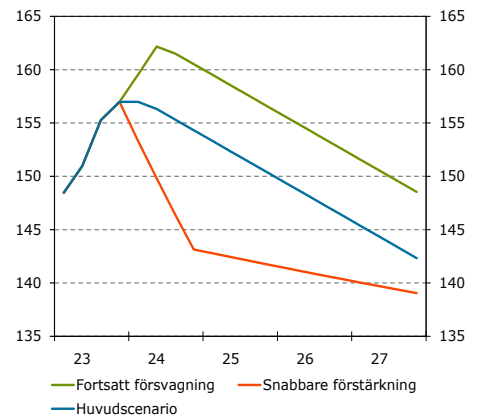
Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 101 Växelkurs (KIX6)

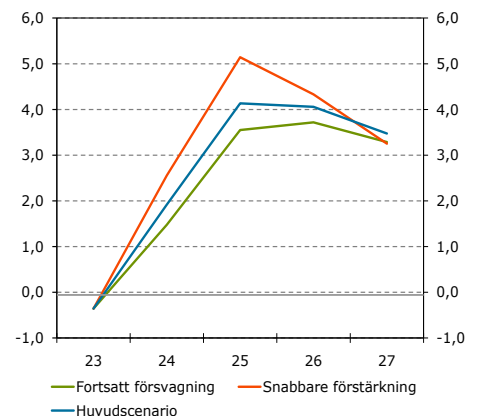
Index, kvartalsvärden

Anm. Högre index motsvarar en svagare krona.
Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 102 Svensk import

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁹ I båda alternativscenario börjar kronkursens utveckling avvika från prognos under det första kvartalet 2024.

känslighetsanalys och effekterna kvantifieras även under antagandet att företagen uppdaterar sina priser mer frekvent.

Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA används för att kvantifiera effekterna på ekonomin. Effekterna beror därmed på de antaganden som görs i modellen.³⁰

SNABBARE FÖRSTÄRKNING AV KRONAN

En starkare utveckling för kronan medför att importprisinflationen blir lägre än i huvudscenariot. Det leder till att inhemsk efterfrågan skiftar mot importerade varor och tjänster och därmed stiger importvolymerna mer (se diagram 102). Exportvolymerna utvecklas dock svagare (se diagram 103), då kronförstärkningen leder till att företagen höjer exportpriserna i utländsk valuta så att de blir högre jämfört med i huvudscenariot.

Medan det inhemskt genererade pristrycket endast blir marginellt svagare, bidrar lägre importpriser till att KPIF-inflationen blir lägre (se diagram 104). Den lägre inflationen leder till att reallönerna stiger. Detta får effekten att arbetskraftsdeltagandet ökar mer. Eftersom efterfrågan skiftar mer mot importerade varor och tjänster, minskar dock efterfrågan på arbetskraft. Ett ökat arbetskraftsdeltagande och en minskad sysselsättning leder till att arbetslösheten blir högre än i huvudscenariot (se diagram 105).

Trots en minskad sysselsättning blir ökningen i hushållens konsumtion större (se diagram 106), som en följd av att köpkraften ökar mer när importprisinflationen blir lägre än i huvudscenariot. Dessutom leder den högre arbetslösheten och den lägre KPIF-inflationen till att styrrentan blir lägre än i huvudscenariot (se diagram 108), vilket ger stöd åt både konsumtion och investeringar. Sammantaget påverkas svensk BNP endast marginellt i alternativscenariot och tillväxten blir något lägre under 2024 och 2025 (se diagram 107).

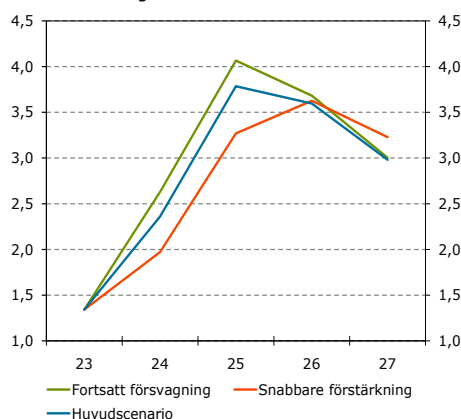
Till följd av den högre arbetslösheten ökar transfereringarna till hushållen och därmed ökar de offentliga utgifterna mer i alternativscenariot. De offentliga inkomsterna blir marginellt högre till följd av högre intäkter från konsumtionsskatter. Det offentligfinansiella sparandet faller mer i alternativscenariot vilket leder till en högre Maastrichtskuld (se diagram 109).

FORTSATT KRONFÖRSVAGNING

I det andra alternativscenariot sker en fortsatt kronförsvagning fram till och med andra kvartalet 2024 och därefter förstärks kronan i samma takt som i huvudscenariot. En svagare kronutveckling gör att importerade varor blir relativt dyrare, vilket leder till en lägre tillväxt i importvolym (se diagram 102). Exportföretagen sänker sina priser något i utländsk valuta när kronan

Diagram 103 Svensk export

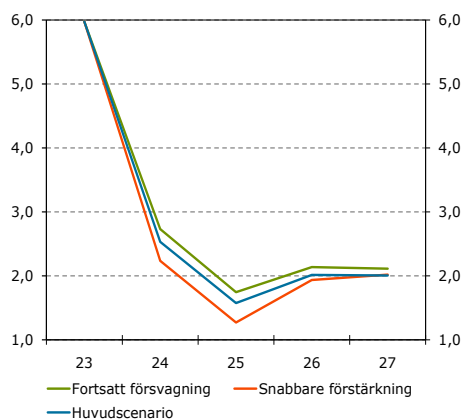
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 104 KPIF-inflation

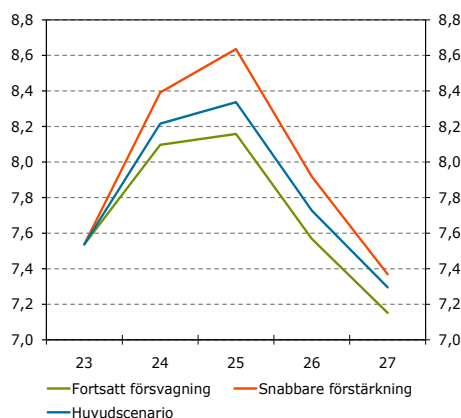
Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 105 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

³⁰ För tekniska detaljer om SELMA och om parametervärden, se "SELMA – Technical Documentation", Konjunkturinstitutet 2023.

fortsätter att försvagas, vilket leder till att exportvolymerna ökar mer än i huvudscenariot (se diagram 103).

KPIF-inflationen blir högre, som en följd av högre importpriser (se diagram 104), vilket leder till en mindre uppgång i reallöner. Den mindre uppgången i reallöner får hushållen att vilja jobba mindre än i huvudscenariot och arbetskraftsdeltagandet blir därmed lägre. Samtidigt ökar företagens efterfrågan på arbetskraft, eftersom inhemskt producerade varor och tjänster blir billigare relativt importerade varor och tjänster. Följaktligen blir arbetslösheten lägre än i huvudscenariot (se diagram 105).

Hushållens köpkraft utvecklas svagare än i huvudscenariot och därför utvecklas också konsumtionen något svagare (se diagram 106). Men tack vare en starkare utveckling bland exportföretagen, och att hushållen konsumerar en större andel inhemskt producerade varor, blir BNP-tillväxten något starkare 2024 och 2025 (se diagram 107). En högre KPIF-inflation och lägre arbetslöshet leder till att styrräntan blir högre jämfört med i huvudscenariot (se diagram 108).

Den lägre arbetslösheten leder till att de offentliga utgifterna ökar marginellt mindre i alternativscenariot. De offentliga inkomsterna är något lägre än i huvudscenariot på grund av lägre skatteintäkterna från konsumtionen. Eftersom utgifterna också minskar jämfört med huvudscenariot, faller det finansiella sparande lite mindre och därmed blir Maastrichtskulden lägre i alternativscenariot (se diagram 109).

LÄGRE PRISSTELHETER

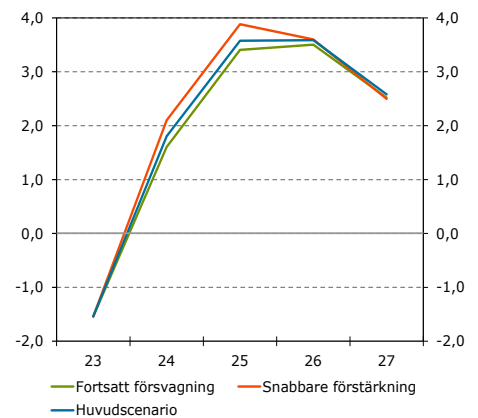
Resultaten beror delvis på hur frekvent företagen i modellen tillåts uppdatera sina priser. Denna frekvens är bestämd så att modellen i bästa möjliga mån ska kunna återskapa hur priser och volymer, som exempelvis inflation och BNP, har rört sig historiskt. I detta avsnitt analyseras utvecklingen under ett antagande om mer flexibel prissättning.³¹ Ett urval av modellresultaten redovisas i tabell 14, där de kan jämföras med motsvarande resultat från huvudscenariot och de tidigare resultaten. En generell slutsats som kan dras är att avvikelserna från huvudscenariot blir större om företagen ändrar sina priser oftare.

I alternativscenariot med en snabbare kronförstärkning blir nedgången i KPIF-inflationen kraftigare och inflationen uppgår år 2024 till 2,1 procent. Tillsammans med en ännu större uppgång i arbetslösheten medför detta att Riksbanken sänker styrräntan mer, som då hamnar ungefär 0,1 procentenheter lägre under 2024 än i alternativscenariot med modellens baskalibrering. Hushållens konsumtion utvecklas något starkare medan BNP-tillväxten blir något lägre. Eftersom kronförstärkningen sker

³¹ Att företag oftare har uppdaterat sina priser syns exempelvis i Konjunkturbarometern, i vilken de intervjuade företagen får svara på frågan ifall de har uppdaterat sina försäljningspriser under kvartalet i fråga. Mellan åren 2003–2021 var denna andel i genomsnitt 30,4 procent, medan den ökade till 51,7 procent 2022–2023. Som ett alternativ ökar vi därför frekvensen som bestämmer hur ofta företagen i SELMA får uppdatera sina priser med cirka 70 procent ($100 \cdot (51,7/30,4 - 1)$).

Diagram 106 Hushållens konsumtion

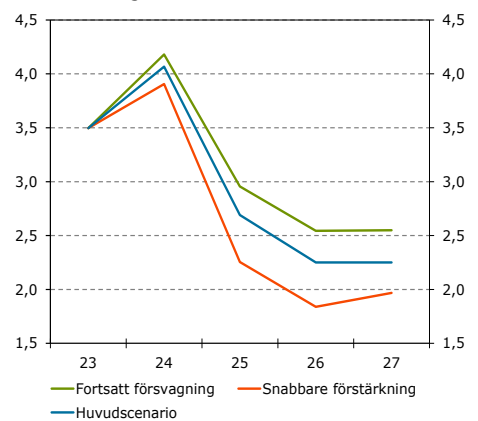
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 108 Riksbankens styrränta

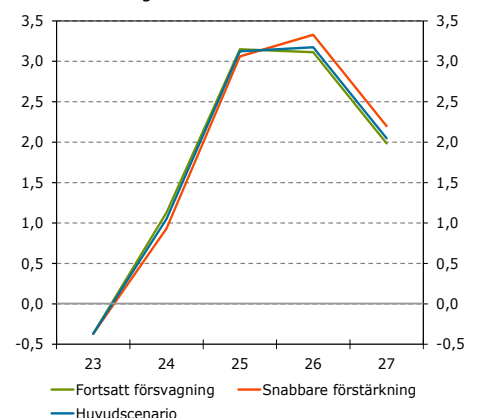
Procent, årsgenomsnitt

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 107 Svensk BNP

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

under loppet av ett år, samt att priser är trögörsliga, börjar den maximala effekten på prisnivån synas först efter några kvartal och den totala effekten på KPIF-index blir cirka 1,1 procent mot slutet av 2025 (0,6 procent med baskalibrering).

I det andra alternativscenariot, då kronan fortsätter att försvagas under två kvartal framöver, uppgår KPIF-inflationen till 2,8 procent under 2024 och är därmed 0,1 procentenheter högre än i baskalibreringen. Arbetslösheten ökar mindre och styrräntan blir drygt 0,1 procentenheter högre. BNP-tillväxten blir högre, men hushållens konsumtion utvecklas något svagare, som en följd av minskad köpkraft.

Tabell 14 Nyckeltal för 2024

Procentuell förändring, fasta priser respektive procent

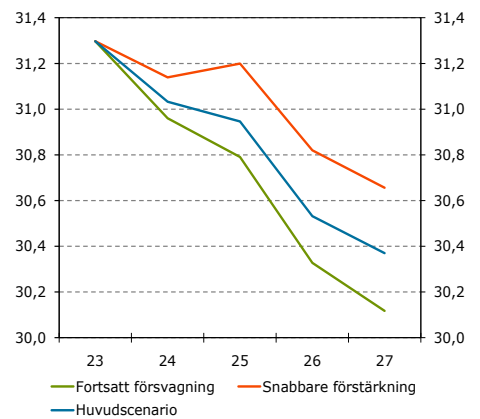
	Huvud-scenario	Snabbare förstärkning		Fortsatt försvagning	
		Prisstelheter		Prisstelheter	
		Standard	Lägre	Standard	Lägre
BNP ¹	1,1	0,9	0,8	1,1	1,2
Hushållens konsumtion	1,8	2,1	2,2	1,6	1,5
Arbetslöshet ²	8,2	8,4	8,6	8,1	8,0
KPIF	2,5	2,2	2,1	2,7	2,8
Styrränta ³	4,1	3,9	3,8	4,2	4,3

Anm. ¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av arbetskraften. ³ Årsgenomsnitt.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 109 Maastrichtskuld

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Räntehöjningar påverkar både skatteutgifter och skatteinkomster

Stigande räntor har medfört att hushållens ränteutgifter har ökat, och därmed även hushållens ränteavdrag. Samtidigt har stigande räntor en positiv effekt på statens skatteintäkter från hushållens räntebärande tillgångar. Utifrån gällande regelsystem och med nuvarande fördelning av tillgångs- och skuldstockar indikerar beräkningar att högre räntor får en positiv direkt effekt på de offentliga finanserna. Det är viktigt att notera att den samlade effekten av ränteförändringar på de offentliga finanserna påverkas av fler poster såsom räntorna på den offentliga skulden och på innehavet av finansiella tillgångar. Dessa effekter beaktas inte i denna fördjupning.

Till följd av det högre ränteläget har hushållens ränteavdrag³² stigit kraftigt det senaste året (se diagram 110). Även om bolåneräntorna är ungefär i linje med vad de var vid inledningen av finanskrisen är hushållens ränteavdrag nu högre, vilket beror på att hushållens skulder nu är högre. Hushållens samlade skulder enligt finansräkenskaperna har följt en snabbt stigande trend sedan 2000, och har sedan 2008 mer än dubblats (se diagram 111).

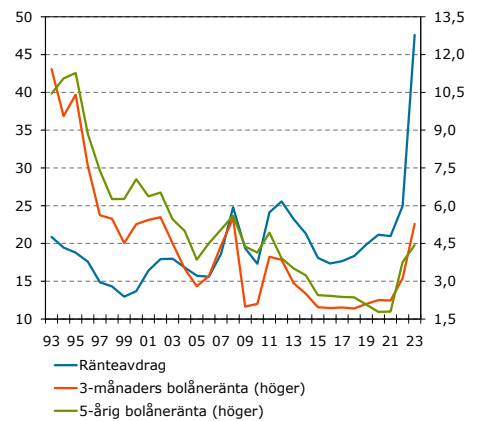
Även hushållens ränteinkomster och andra kapitalinkomster påverkas av stigande räntor. En analys av hur stigande räntor påverkar statens inkomster av kapital skatter behöver därför även beakta kapitalinkomster som direkt påverkas av ränteläget. Även avkastningsskatten behöver inkluderas i analysen (se marginalrutorna ”Avkastningsskatt” och ”Överskott eller underskott av kapital”).

I tabell 15 redovisas de kapitalskattebaser som påverkas direkt av stigande räntor. Hushållen påverkas genom räntan på sina lån och/eller insättningsräntan på sitt sparkonto. Tillgångar på investeringssparkontot beskattas med en schablon som utgår från statslåneräntan. Avkastningen på räntefonder som beskattas påverkas också av ränteläget på marknaden. Hushållens sparande i kapitalförsäkringar och tjänstepensioner samt privat pensions-sparande beskattas med en schablon som baseras på statslåneräntan. Denna skatt kallas avkastningsskatt.

³² Det som i vardagligt tal kallas för ränteavdrag kan lite förenklat beskrivas som att en individ minskar sin skatt med 30 procent av individens faktiska ränteutgifter under ett år. Ränteutgifterna dras i första hand av mot andra kapitalinkomster och överskjutande del berättigar till skattereduktion för underskott av kapital, vilket minskar individens övriga inkomstskatt (se marginalrutan ”Överskott eller underskott av kapital”).

Diagram 110 Ränteavdrag och bolåneräntor

Miljarder kronor respektive procent

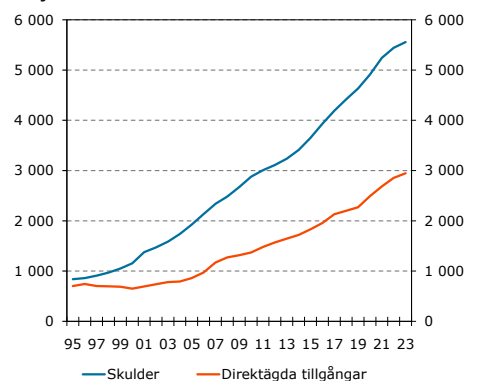

Anm. Hushållens skattereduktion för underskott av kapital, så kallat ränteavdrag.

Källor: ESV och Konjunkturinstitutet.

Diagram 111 Hushållens direktägda räntebärande tillgångar och skulder

Miljarder kronor

Anm. Enligt finansräkenskaperna. Hushållens direktägda räntebärande tillgångar utgör bara en delmängd av hushållens beskattningsbara tillgångar som påverkas av räntan, se tabell 15.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 15 Skattebaser som direkt påverkas av en högre ränta

Underlag för beskattning	Beskattningssätt	Skattesats (procent)
Hushållens skulder	Skattesatsen tillämpas på den faktiska ränteutgiften	-30 ¹
Hushållens direktägda räntebärande tillgångar	Skattesatsen tillämpas på den faktiska ränteinkomsten	30
Investeringsparkonto	Schablonbeskattning (statslåneräntan ökat med en procentenhet) ²	30
Räntefonder	Utdelningen från fonden beskattas med skattesatsen	30
Kapitalförsäkring	Schablonbeskattning, (statslåneräntan ökat med en procentenhet) ¹	30
Tjänstepensioner och privat pensionsparande	Schablonbeskattning, statslåneräntan ¹	15

¹ En negativ skattesats innebär en skattereduktion. Vid ett underskott av kapital på mer än 100 000 kronor är skattesatsen 21 procent.

² Statslåneräntan avser föregående år.

³ Andelar i räntefonder beskattas även när andelarna avyttras, samt löpande genom schablonintäkt på 0,4 procent av tillgångarnas värde. I denna analys beaktas bara beskattningen av avkastningen, som sker löpande varje år under tiden för innehavet.

Källor: Finansdepartementets rapport Beräkningskonventioner 2023.

HUR PÅVERKAS STATENS SKATTEUTGIFTER OCH SKATTEINKOMSTER AV EN RÄNTEHÖJNING?

För att illustrera hur statens inkomster av kapitalskatter påverkas direkt av högre räntor har Konjunkturinstitutet gjort en enkel beräkning.³³ I tabell 16 redovisas beräkningsresultatet av att ränteläget höjs med 1 procentenhet. Givet den bedömda sammansättningen av tillgångs- och skuldstockar 2023 innebär en höjning av räntan att nettoeffekten på statens inkomster av kapitalskatt blir positiv. Visserligen ökar ränteutgifterna, vilket medför högre ränteavdrag. Men denna effekt motverkas av högre schablonbeskattning av sparande på investeringssparkonto och ökad skatt från ränteinkomster. Till detta kommer också högre inkomster i form av avkastningsskatt.

Beräkningen visar att en höjning av ränteläget med 1 procentenhet medför att skatteinkomsterna ökar med ca 8 miljarder kronor 2023, vilket motsvarar ca 0,3 procent av den offentliga sektorns totala skatteinkomster, eller ca 8 procent av hushållens

Avkastningsskatt

För sparande i tjänstepensioner, privat pensionsparande och kapitalförsäkringar tas skatten ut i form av avkastningsskatt. Skatten betalas in av företaget som tillhandahåller sparprodukten men det är i ekonomisk mening förmånstagaren som bär kostnaden genom att skatten dras av från tillgångarna. Avkastningsskatten på pensions- och kapitalförsäkringar baseras på statslåneräntan. För kapitalförsäkringar beräknas skattebasen som ingående värde 1 januari året efter beskattningsåret multiplicerat med statslåneräntan ökat med 1 procentenhet. Skattebasen för tjänstepensioner är försäkringskapital multiplicerat med statslåneräntan.

Överskott eller underskott av kapital

Alla individers kapitalinkomster och kapitalutgifter summeras till ett underlag. Underlaget kan antingen vara positivt (överskott av kapital) eller negativt (underskott av kapital).

Om individen har ett överskott av kapital beskattas det med 30 procent.

Om individen har ett underskott av kapital, exempelvis om individen har stora ränteutgifter och i övrigt små kapitalinkomster, berättigar det till skattereduktion för underskott av kapital, vilken minskar den skatt som individen annars skulle vara skyldig att betala i form av dels kommunal och statlig inkomstskatt (på t.ex. arbetsinkomster), dels kommunal fastighetsavgift och statlig fastighetsskatt. Skattereduktionen uppgår till 30 procent av underskottet upp till 100 000 kr och 21 procent därutöver, dock som mest det belopp som individen annars skulle ha betalat i form av de skatter som anges ovan.

Skattereduktion för underskott av kapital skiljer sig från vad enbart ränteavdragen är av två skäl. Individer med kapitalinkomster drar delvis eller helt av ränteutgifterna mot kapitalinkomster och kapitalvinster. Därtill ingår även kapitalförluster i beräkningen av underskott av kapital. Dessa båda poster är förhållandevis små, vilket gör att skattereduktionen för underskott av kapital ger en förhållandevis god bild av ränteavdragens omfattning.

³³ Observera att beräkningen inte beaktar den totala effekten på statens finanser av stigande räntor. Till exempel exkluderas analys av hushållens kapitalinkomster från kapitalvinster (till exempel vid husförsäljningar) som även de indirekt kan påverkas av ränteläget. Vidare inkluderar inte analysen vad som händer med statens ränteinkomster eller ränteutgifter på statens tillgångar och skulder.

kapitalskatter och avkastningsskatt. Sedan 2021 har hushållens bolåneräntor och statslåneräntan stigit med ca 2 procentenheter (se diagram 110). Det är viktigt att poängtera att beräkningen inte beaktar att hushållen kan ha bundna lån och att en högre ränta därmed inte får effekt på en gång.

Tabell 16 Direkta effekter på skatteinkomster från kapitalbeskattning av 1 procentenhet högre räntor

Miljarder kronor om inget annat anges. Prognos för 2023. Inom parenteser resultat från motsvarande beräkningar hösten 2018.

Underlag för beskattning	Skattesats i procent	Skattebas	Förändring i skatteinkomster
		5 500	
Hushållens skulder	-30	(4 300)	-16,5 (-12,9)
Hushållens direktägda räntebärande tillgångar	30	2 900 (2 000)	8,7 (6,0)
Investeringsparkonto	30	1 500 (900)	4,5 (2,7)
Räntefonder	30	300 (200)	0,9 (0,6)
Kapitalförsäkring	30	700 (400)	2,1 (1,2)
Tjänstepensioner och privat pensionssparande	15	5 800 (4 100)	8,7 (6,2)
Totalt effekt på skatteinkomster från kapitalbeskattning			8,4 (3,8)

Anm. Beräkningarna hösten 2018 redovisades i fördjupningen "Direkta effekter av högre räntor på statens inkomster från kapitalbeskattning" (Konjunkturläget oktober 2018).

Källor: Beräkningskonventionen för 2023, FASIT2021 framskriven till 2023, Fondbolagens förening och Konjunkturinstitutet.

I fördjupningen "Direkta effekter av högre räntor på statens inkomster från kapitalbeskattning" i Konjunkturläget oktober 2018 gjordes en liknande beräkning utifrån de prognostiserade skattebaserna för 2018. Effekten var även då positiv för statens skatteinkomster men den var hälften så stor som i den nya beräkningen. Att effekten är större nu jämfört med vad den var i beräkningen som gjordes 2018 beror på att skattebaserna för tillgångarna har vuxit mer än hushållens räntebärande skulder har gjort. Sedan 2018 har hushållens skulder vuxit med nästan 30 procent (se tabell 16), medan räntebärande tillgångar har vuxit med 45 procent och tillgodohavande på investeringssparkonto har vuxit med nästan 70 procent. Därtill har tillgångarna i kapitalförsäkringar och pensionsförsäkringar vuxit med drygt 40 procent.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	57
Tabell A1 BNP i världen.....	57
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	57
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	58
Tabell A4 Nyckeltal för USA	58
Räntor och växelkurser.....	58
Tabell A5 Räntor och växelkurser	58
Konjunkturen i Sverige.....	59
Tabell A6 Försörjningsbalans	59
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	60
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	60
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	61
Tabell A10 Produktion.....	61
Tabell A11 Arbetade timmar.....	61
Tabell A12 Produktivitet.....	62
Tabell A13 Arbetsmarknad	62
Tabell A14 Resursutnyttjande	63
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	63
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	64
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	64
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	65
Tabell A19 Konsumentpriser.....	65
Offentliga finanser.....	66
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	66
Tabell A21 Statens finanser.....	67
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	68
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	69
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	70
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	70
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	71
Tabell A27 Basbelopp	71
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal	71
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	72
Tabell A30 Utgiftstak för staten	72
Tabell A31 Finanspolitiska åtgärder.....	73

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	2022							
Världen ²	100,0	6,3	3,4	2,9	2,7	3,0	3,1	3,0
KIX-vägd ³	74,9	5,7	3,0	1,3	1,5	2,2	2,2	2,0
USA	15,6	5,9	2,1	2,1	1,1	1,6	2,1	2,0
Euroområdet	12,0	5,6	3,4	0,5	0,8	1,7	1,7	1,5
Japan	3,8	2,3	1,0	1,9	0,9	0,7	0,7	0,6
Storbritannien	2,3	7,6	4,1	0,3	0,6	1,7	1,7	1,6
Sverige	0,4	6,0	2,8	-0,4	1,1	3,1	3,2	2,0
Norge	0,3	4,0	3,2	1,4	1,1	1,7	1,8	1,8
Danmark	0,3	6,8	2,7	1,6	1,3	2,0	1,8	1,6
Kina	18,5	8,7	3,2	5,1	4,6	4,9	4,8	4,5
Svensk exportmarknad⁴	...	9,1	7,3	0,3	2,6	3,2	3,3	3,2

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, nationella källor, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
USA	1,2	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	0,3	2,6	8,4	5,6	2,7	2,2	2,0	2,0
Japan	0,0	-0,2	2,5	3,3	2,2	1,6	1,5	1,5
Storbritannien	1,0	2,5	7,9	6,7	2,9	2,1	2,0	2,0
Sverige	0,5	2,4	7,7	6,0	2,5	1,6	2,0	2,0
Norge	1,2	3,9	6,3	5,8	3,0	2,2	2,0	2,0
Danmark	0,3	1,9	8,6	3,8	2,7	2,0	2,0	2,0
Kina	2,4	1,0	2,0	0,7	1,8	2,6	3,0	3,0

Anm. För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	-6,3	5,6	3,4	0,5	0,8	1,7	1,7	1,5
HIKP	0,3	2,6	8,4	5,6	2,7	2,2	2,0	2,0
Styrränta ²	0,00	0,00	2,50	4,50	3,50	2,25	2,25	2,25
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,6	-0,6	1,9	3,9	2,9	1,8	1,8	1,8
Tioårig statsobligationsränta ⁴	-0,5	-0,3	1,2	2,5	2,6	2,8	2,9	2,9
Dollar per euro ⁵	1,14	1,18	1,05	1,08	1,07	1,07	1,08	1,09

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser referäntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser €str. ⁴ Procent, årsgenomsnitt. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	-2,8	5,9	2,1	2,1	1,1	1,6	2,1	2,0
KPI	1,2	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
Styrränta ²	0,25	0,25	4,50	5,50	4,75	3,25	2,50	2,50
Tioårig statsobligationsränta ³	0,9	1,4	3,0	3,9	3,9	3,6	3,3	3,1
Dollar per euro ⁴	1,14	1,18	1,05	1,08	1,07	1,07	1,08	1,09

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vid slutet av året								
Styrränta, Sverige	0,00	0,00	2,50	4,25	3,50	2,25	2,25	2,25
Styrränta, KIX6-vägd ¹	-0,38	-0,36	1,66	4,08	3,49	2,31	2,01	1,98
Årsgenomsnitt								
Styrränta, Sverige	0,00	0,00	0,75	3,50	4,07	2,69	2,25	2,25
5-årig svensk statsobligationsränta	-0,3	0,0	1,6	2,7	2,9	2,7	2,7	2,7
10-årig svensk statsobligationsränta	0,0	0,3	1,5	2,6	3,0	2,9	2,9	2,9
KIX	118,5	114,3	121,1	128,7	130,6	127,3	124,0	120,7
Euro	10,49	10,14	10,63	11,58	11,79	11,50	11,20	10,90
Dollar	9,21	8,58	10,11	10,73	11,05	10,70	10,35	9,99

¹ Avser ett viktat genomsnitt av €str för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland. Vikterna är Riksbankens KIX-vikter normaliserade så att summan av vikterna för de 6 valutaregionerna är lika med 1.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunktoren i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå 2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 613	6,3	1,9	-1,6	1,8	3,5	3,7	2,7
Varor	1 259	9,2	-2,0	-4,6	2,1	...	...	...
Tjänster exkl. bostadstjänster	810	4,0	8,3	0,5	1,6	...	...	...
Bostadstjänster	459	0,4	2,0	2,4	1,9	...	...	...
Offentliga konsumtionsutgifter	1 491	3,3	0,0	1,9	1,5	1,6	1,3	1,2
Staten	403	5,1	1,4	2,9	3,8	...	...	...
Kommunsektorn	1 088	2,6	-0,5	1,5	0,6	...	...	...
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 622	7,1	6,2	-2,1	-0,3	4,0	5,6	3,2
Näringslivet exkl. bostäder	1 023	8,2	8,6	2,1	0,8	...	...	...
Industrin	232	16,9	10,4	7,8	0,7	...	...	...
Övriga varubranscher	191	-5,9	12,2	9,2	1,8	...	...	...
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	600	9,7	6,8	-2,4	0,4	...	...	...
Bostäder	321	11,5	5,3	-21,5	-10,6	...	...	...
Offentliga myndigheter	269	-1,0	-1,6	6,1	4,4	...	...	...
Inhemsk efterfrågan exkl. lager	5 726	5,7	2,5	-0,8	1,1	3,1	3,6	2,4
Lagerinvesteringar ³	78	0,4	1,1	-0,6	-0,3	0,0	0,0	0,0
Total inhemsk efterfrågan	5 804	6,1	3,6	-1,5	0,8	3,1	3,6	2,4
Export	3 157	11,1	7,0	0,9	2,3	3,4	4,0	3,3
Varor	2 228	10,7	3,9	-0,2	2,4	...	...	...
Bearbetade varor	1 678	13,6	4,0	0,2	2,9	...	...	...
Råvaror	550	-1,0	3,4	-1,2	0,9	...	...	...
Tjänster	929	12,1	14,6	3,6	2,1	...	...	...
Total efterfrågan	8 961	7,7	4,7	-0,6	1,3	3,2	3,7	2,8
Import	2 982	11,6	9,3	-0,7	1,9	3,8	4,4	3,8
Varor	1 996	11,1	2,2	-2,8	2,0	...	...	...
Bearbetade varor	1 403	16,3	3,2	-2,5	2,2	...	...	...
Råvaror	593	0,8	0,1	-3,6	1,5	...	...	...
Tjänster	986	12,7	25,0	3,6	1,8	...	...	...
Nettoexport ³	175	0,3	-0,6	0,8	0,3	-0,1	0,0	-0,1
BNP	5 979	6,1	2,8	-0,6	1,0	2,9	3,4	2,2
BNP per invånare ⁴	570	5,5	2,1	-1,2	0,5	2,4	2,9	1,8

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå		2022	2023	2024	2025	2026	2027
	2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lönesumma, justerad för utland	2 280	5,9	6,5	4,9	4,0	5,1	5,7	4,9
Timlön enligt NR ^{1,2}	285	2,9	3,9	2,8	3,9	3,9	3,9	3,8
Arbetade timmar ^{1,3}	7 957	3,1	2,4	2,0	0,1	1,1	1,7	1,1
Transfereringar från offentlig sektor, netto	754	2,1	5,9	1,7	4,9	3,3	1,7	2,3
Kapitalinkomster, netto	365	29,3	2,1	-5,8	-4,4	9,4	10,9	4,3
Övriga inkomster, netto ⁴	357	2,0	8,3	5,8	3,8	10,8	9,1	8,5
Inkomster före skatt⁵	3 756	6,6	6,1	3,3	3,4	5,6	5,7	4,7
Skatter och avgifter ⁶	980	-0,7	0,7	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1
Disponibel inkomst	2 775	5,9	6,8	3,4	3,7	5,8	5,8	4,8
Konsumentpris ⁷	...	1,8	6,9	6,6	2,6	1,7	2,1	2,1
Real disponibel inkomst	2 775	4,0	-0,1	-3,0	1,2	4,0	3,6	2,6
per invånare ⁸	265	3,4	-0,8	-3,6	0,6	3,5	3,1	2,2
Konsumtionsutgifter⁹	2 613	6,3	1,9	-1,6	1,8	3,5	3,7	2,7
Sparande ¹⁰	400	15,5	13,3	11,7	11,1	11,0	10,9	10,8
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ¹⁰	238	8,5	7,9	7,6	7,5	6,9	6,8	6,7
Eget sparande ¹⁰	162	7,0	5,4	4,2	3,6	4,0	4,0	4,0
Finansiellt sparande ¹⁰	244	11,0	8,1	8,2	8,4	8,2	8,1	8,0

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljonter. ⁴ I denna post ingår även beräknings- teknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar, se tabell A20. ⁵ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁶ Skatter och avgifters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. I denna post ingår statlig och kommunal inkomst- skatt, kapitalskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner, fastighetsskatt och fastighetsavgift. ⁷ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. ⁸ Tusental kronor. ⁹ Fasta priser. ¹⁰ Första kolumnen avser sparande i miljarder kronor, resterande kolumner avser sparandet i procent av disponibel inkomst och nettosparandet i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nettoexport	226	260	175	207	228	225	221	214
Varor	204	236	232	285	305	...	...	...
Tjänster	22	25	-57	-78	-77	...	...	...
Löner, netto	12	8	10	13	14	14	14	14
Kapitalavkastning, netto	168	206	216	221	219	222	222	223
Transfereringar med mera, netto	-104	-100	-105	-94	-97	-101	-111	-116
Bytesbalans	302	375	296	348	365	360	346	335
Procent av BNP	6,0	6,8	5,0	5,5	5,6	5,3	4,8	4,5
Kapitaltransfereringar	2	0	4	1	1	1	1	1
Finansiellt sparande	304	375	300	349	366	361	347	336
Procent av BNP	6,0	6,8	5,0	5,6	5,7	5,3	4,8	4,5

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå 2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNI	6 207	9,2	8,8	4,8	3,1	4,7	5,5	4,3
Deflator, inhemsk användning	...	2,3	7,2	6,0	2,2	1,8	2,3	2,3
Real BNI	...	6,7	1,6	-1,1	0,9	2,8	3,1	2,0
Befolkning ¹	10 487	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Real BNI per invånare²	592	6,1	0,9	-1,7	0,3	2,2	2,6	1,6

¹ Tusentals personer. ² Tusentals kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	1 516	7,1	2,1	-1,8	0,7	...	...	...
varav industri	849	17,3	2,3	-1,7	1,3	...	...	...
byggverksamhet	349	-3,1	2,6	-3,0	-0,8	...	...	...
Tjänstebanscher	2 717	7,4	4,1	0,0	1,3	...	...	...
Näringsliv	4 233	7,3	3,4	-0,7	1,1	3,7	3,9	2,4
Offentliga myndigheter	1 014	2,7	0,4	1,5	1,2	1,0	0,4	0,5
BNP till baspris¹	5 311	6,3	2,8	-0,2	1,1	3,2	3,2	2,0
Produktskatter/subventioner	655	3,6	3,0	-1,4	0,6	2,8	3,2	2,0
BNP till marknadspris	5 966	6,0	2,8	-0,4	1,1	3,1	3,2	2,0

¹ Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	1 918	1,8	1,2	0,9	-0,8	...	...	...
varav industri	966	4,7	0,6	0,4	-0,7	...	...	...
byggverksamhet	650	2,1	1,4	2,0	-1,4	...	...	...
Tjänstebanscher	3 918	3,4	4,1	1,6	0,0	...	...	...
Näringsliv	5 837	2,8	3,1	1,3	-0,2	1,2	2,2	1,3
Offentliga myndigheter	2 232	0,9	0,4	3,1	0,7	0,9	0,7	0,6
Hela ekonomin¹	8 238	2,3	2,3	1,8	0,1	1,1	1,7	1,1

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme (baspris) respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå							
	2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	790	5,3	0,9	-2,7	1,5	...	...	...
varav industri	878	12,0	1,7	-2,1	2,0	...	...	...
byggverksamhet	537	-5,0	1,2	-4,9	0,7	...	...	...
Tjänstebranscher	693	3,9	0,0	-1,6	1,3	...	...	...
Näringsliv	725	4,4	0,3	-2,0	1,3	2,5	1,6	1,1
Offentliga myndigheter	454	1,8	0,0	-1,6	0,5	0,1	-0,2	-0,1
Hela ekonomin¹	645	3,9	0,5	-2,0	1,0	2,0	1,4	1,0

¹ Inklusiva hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Avser förädlingsvärdet beräknat till baspris per arbetad timme.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer, procent respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetade timmar ¹	8 238	2,3	2,3	1,8	0,1	1,1	1,7	1,1
Medelarbetstid för sysselsatta ²	30,5	1,3	-0,4	0,2	0,4	0,4	0,3	0,1
Sysselsatta	5 197	0,9	2,7	1,6	-0,3	0,7	1,4	1,0
Sysselsättningsgrad ³	...	67,3	69,0	69,7	69,1	69,3	69,9	70,2
Arbetskraft	5 617	1,3	1,2	1,7	0,4	0,8	0,7	0,5
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	73,8	74,5	75,4	75,3	75,6	75,7	75,8
Arbetslöshet ⁵	419	8,8	7,5	7,5	8,2	8,3	7,7	7,3
Befolkning 15–74 år ⁶	7 536	0,0	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen, befolkningsprognos exklusive flyktingar med skydd under massflyktsdirektivet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procent respektive procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,1	7,3	7,4	7,4	7,4	7,3	7,3	7,3
Faktisk arbetslöshet ²	8,5	8,8	7,5	7,5	8,2	8,3	7,7	7,3
Potentiellt arbetade timmar	-0,4	0,5	1,2	1,7	1,2	1,0	0,9	0,6
varav potentiell sysselsättning	0,8	0,9	1,1	1,2	1,1	0,8	0,6	0,5
Faktiskt arbetade timmar ³	-3,8	2,3	2,3	1,8	0,1	1,1	1,7	1,1
Arbetsmarknadsgap ⁴	-3,2	-1,5	-0,4	-0,3	-1,4	-1,3	-0,5	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	0,9	2,0	1,4	0,6	0,6	1,2	1,3	1,3
varav potentiell produktivitet, näringslivet	2,0	2,1	1,7	1,2	0,8	1,5	1,6	1,6
Faktisk produktivitet ³	1,5	3,7	0,5	-2,1	1,0	2,0	1,4	1,0
Produktivitetsgap ⁵	1,1	2,7	1,8	-0,9	-0,6	0,2	0,3	0,0
BNP								
Potentiell BNP	0,5	2,5	2,6	2,2	1,8	2,3	2,2	1,9
Faktisk BNP ³	-2,4	6,0	2,8	-0,4	1,1	3,1	3,2	2,0
BNP-gap ⁶	-2,2	1,1	1,4	-1,2	-1,9	-1,1	-0,2	0,0
Potentiell BNP, löpande priser	2,7	5,3	8,7	7,6	4,0	3,9	4,7	4,3

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Kalenderkorrigerade värden. ⁴ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. De potentiella variablerna är också kalenderkorrigerade, i bemärkelsen att de ska spegla den kalenderkorrigerade nivån som hade observerats vid ett balanserat konjunkturläge.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt 2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Näringsliv	70	2,8	3,0	4,0	3,9	3,9	3,9	3,8
Varubranscher	21	2,7	2,7	3,9	3,9	...	...	...
varav industri	14	2,7	2,8	3,7	3,9	...	...	...
byggverksamhet	7	2,5	2,6	4,1	3,8	...	...	...
Tjänstebanscher	48	2,8	3,0	4,0	3,9	...	...	...
Kommunal sektor	24	2,6	2,2	3,7	3,6	...	...	...
Stat	6	1,7	2,7	3,1	4,1	...	...	...
Totalt	100	2,6	2,7	3,9	3,8	3,9	3,9	3,8
Real timlön (KPI) ¹	...	0,5	-5,6	-4,7	-0,3	2,9	2,1	1,7
Real timlön (KPIF) ²	...	0,2	-5,0	-2,1	1,3	2,4	1,9	1,8

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	2022							
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	295	2,3	4,1	3,7	4,1	4,6	3,2	3,2
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	42,6	41,9	41,4	42,6	43,0	43,3	43,6
Arbetskostnad per timme ³	418	3,1	3,6	3,3	4,9	4,9	3,4	3,4
Produktivitet ⁴	704	4,4	0,3	-1,7	1,4	...	...	...
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	-1,2	3,3	5,1	3,5	...	...	...
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	296	2,7	4,1	3,1	4,0	3,9	3,9	3,8
Arbetskostnad per timme ³	420	3,5	3,6	2,7	4,9	4,5	3,9	3,8
Produktivitet ⁴	707	4,6	0,3	-2,1	1,3	...	...	...
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	-1,1	3,2	4,9	3,5	...	...	...

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	2022							
BNP	66,7	2,6	6,0	5,4	2,2	1,8	2,3	2,2
Offentliga myndigheter ^{1,2}	12,1	2,3	4,4	7,8	2,4	4,0	3,9	3,7
Näringsliv ²	47,3	2,4	6,8	4,8	2,3	1,2	1,8	1,8
Skattenetto	7,3	4,6	3,7	5,0	1,1	...	...	...
Import	33,3	3,5	19,1	6,2	0,0	-1,0	-1,3	-1,4
Bearbetade varor	15,7	0,8	15,8	8,2	0,0	...	...	...
Råvaror	6,6	21,0	46,9	0,1	1,2	...	...	...
Tjänster	11,0	-0,2	11,0	6,8	-0,5	...	...	...
Tillförsel/användning³	100,0	2,9	10,0	5,7	1,5	0,9	1,1	1,0
Offentliga konsumtionsutgifter	16,6	2,3	5,9	7,5	2,3	3,1	3,4	3,2
Hushållens konsumtionsutgifter	29,2	1,8	6,9	6,6	2,6	1,7	2,1	2,1
Fasta investeringar	18,1	3,6	8,8	4,7	0,2	1,1	1,6	1,6
Export	35,2	3,9	15,7	5,2	0,1	-0,8	-1,2	-1,3
Bearbetade varor	18,7	-0,4	14,2	10,0	0,6	...	...	...
Råvaror	6,1	32,7	31,8	-10,1	-0,6	...	...	...
Tjänster	10,4	0,3	10,3	5,3	-0,6	...	...	...

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusive lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå							
	2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Förädlingsvärde ¹	4 224	9,2	8,9	3,9	3,7	4,8	6,0	4,5
Arbetade timmar, anställda ²	5 588	4,5	3,3	1,0	-0,3	0,6	2,9	1,8
Arbetskostnad per timme ³	418	3,1	3,6	3,3	4,9	4,9	3,4	3,4
Total arbetskostnad ⁴	2 335	7,8	7,0	4,3	4,6	5,6	6,4	5,3
Bruttoöverskott	1 889	11,1	11,5	3,4	2,5	...	...	...
Vinstandel	...	43,7	44,7	44,5	44,0	43,6	43,4	42,9
Justerad vinstandel ⁵	...	39,5	40,7	40,5	40,0	39,6	39,4	39,0

¹ Beräknat till faktorpris. ² Miljoner timmar. ³ Kronor. ⁴ Inkluderar löneberoende övriga produktionskostnader för anställda. ⁵ Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt							
	2023	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
KPI	100,0	2,2	8,4	8,6	4,1	1,1	1,8	2,1
Räntekostnader, bostadsränta	...	-6,5	17,8	66,6	25,0	-7,4	-3,0	1,5
KPIF	100,0	2,4	7,7	6,0	2,5	1,6	2,0	2,0
Varor	43,1	0,3	7,3	8,6	1,6	...	...	...
Tjänster	31,3	2,3	4,7	7,5	4,5	...	...	...
Boende exkl. räntekostnader och energi	16,1	2,1	4,2	5,2	4,0	...	...	...
Energi	6,3	17,0	32,9	-11,3	-4,6	...	...	...
Räntekostnader, kapitalstock	3,2	5,9	6,9	5,6	4,0	3,8	3,4	3,4
KPIF exkl. energi	93,7	1,4	5,9	7,5	3,0	...	...	...
HIKP	...	2,7	8,1	5,9	2,7	...	...	...
Råolja (Brent) ¹	...	70,7	100,8	84,9	91,9	90,3	89,4	91,3

¹ Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	2 428	2 643	2 873	2 994	3 058	3 227	3 402	3 562
<i>Procent av BNP</i>	48,2	48,2	48,0	47,8	47,3	47,6	47,5	47,6
Skatter och avgifter	2 132	2 329	2 489	2 607	2 652	2 788	2 944	3 080
<i>Procent av BNP</i>	42,3	42,5	41,6	41,6	41,0	41,1	41,1	41,1
Skattekvot ¹	42,4	42,6	41,8	41,7	41,1	41,3	41,2	41,3
Kapitalinkomster	67	65	105	88	99	116	127	137
Övriga inkomster	230	249	278	299	307	322	331	345
Utgifter	2 570	2 643	2 807	2 986	3 089	3 230	3 362	3 494
<i>Procent av BNP</i>	51,0	48,2	46,9	47,6	47,7	47,7	46,9	46,7
Konsumtion	1 332	1 407	1 491	1 633	1 695	1 776	1 860	1 942
Transfereringar	968	962	987	985	1 012	1 048	1 073	1 102
Hushåll	711	725	767	782	818	846	860	880
Företag	164	140	125	119	108	114	119	124
Utland	93	97	94	84	85	89	94	97
Investeringar ²	246	251	287	313	327	337	349	361
Kapitalutgifter	23	22	43	56	55	70	80	89
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	18	31	47
Finansiellt sparande⁴	-141	1	66	8	-31	-22	9	21
<i>Procent av BNP</i>	-2,8	0,0	1,1	0,1	-0,5	-0,3	0,1	0,3
Primärt finansiellt sparande⁵	-185	-42	3	-24	-75	-68	-38	-27
<i>Procent av BNP</i>	-3,7	-0,8	0,1	-0,4	-1,2	-1,0	-0,5	-0,4
Strukturellt sparande	-100	-47	26	71	55	23	24	25
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-1,9	-0,9	0,4	1,1	0,8	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	2 007	1 996	1 955	1 961	2 007	2 098	2 188	2 274
<i>Procent av BNP</i>	39,8	36,4	32,7	31,3	31,0	30,9	30,5	30,4
BNP, löpande pris	5 039	5 487	5 979	6 267	6 469	6 780	7 165	7 487
Potentiell BNP, löpande pris	5 153	5 427	5 898	6 344	6 597	6 856	7 176	7 487
Finansiell nettoställning	1 404	1 861	1 708	1 740	1 875	1 930	2 015	2 111
<i>Procent av BNP</i>	27,9	33,9	28,6	27,8	29,0	28,5	28,1	28,2

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen. ⁵ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljardier kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 252	1 398	1 540	1 587	1 600	1 691	1 784	1 866
Skatter och avgifter	1 078	1 219	1 315	1 377	1 380	1 454	1 540	1 611
Kapitalinkomster	31	25	52	27	31	38	42	44
Övriga inkomster	144	154	172	183	188	199	203	212
Utgifter	1 393	1 440	1 515	1 547	1 613	1 676	1 726	1 780
Transfereringar	912	923	928	911	937	948	956	973
Ålderspensionssystemet ¹	26	27	27	27	28	29	29	30
Kommunsektorn	336	363	357	357	375	367	366	370
Hushåll	338	345	373	371	390	400	403	409
Företag	123	96	81	77	64	67	70	73
Utland	89	92	90	79	80	84	88	92
Konsumtion	338	366	399	435	465	500	526	550
Investeringar ²	127	136	156	170	182	189	197	205
Kapitalutgifter	16	15	31	32	29	39	46	51
varav ränteutgifter	10	9	25	25	22	32	38	43
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	34	69	100
Finansiellt sparande⁴	-141	-42	25	40	-13	-19	-10	-13
Procent av BNP	-2,8	-0,8	0,4	0,6	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2
Statsskuld	1 218	1 145	1 031	986	988	1 034	1 076	1 117
Procent av BNP	24,2	20,9	17,2	15,7	15,3	15,2	15,0	14,9
Finansiell nettoställning	-145	-42	-15	-63	-33	-19	5	26
Procent av BNP	-2,9	-0,8	-0,3	-1,0	-0,5	-0,3	0,1	0,3

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till om inga nya finanspolitiska beslut fattas kommer den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minska i motsvarande grad, samtidigt som den beräkningstekniska överföringen från kommunerna till hushållen ökar i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, påverkas inte. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	325	346	374	393	411	434	457	481
Socialförsäkringsavgifter	269	283	301	318	329	346	365	382
Statlig ålderspensionsavgift	26	27	27	27	28	29	29	30
Kapitalinkomster	27	32	42	45	49	54	58	63
Övriga inkomster	3	3	4	4	5	5	5	6
Utgifter	334	340	354	368	381	396	410	423
Inkomstpensioner	326	332	345	358	370	385	398	411
Kapitalutgifter	1	1	1	1	1	1	1	1
Övriga utgifter	7	8	9	9	10	10	11	11
Finansiellt sparande	-9	6	20	26	30	37	48	57
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>0,8</i>
Finansiell nettoställning	1 718	2 035	1 853	1 979	2 123	2 196	2 281	2 376
<i>Procent av BNP</i>	<i>34,1</i>	<i>37,1</i>	<i>31,0</i>	<i>31,6</i>	<i>32,8</i>	<i>32,4</i>	<i>31,8</i>	<i>31,7</i>

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljard kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 224	1 300	1 354	1 409	1 461	1 509	1 567	1 627
Skatter	766	806	852	890	918	963	1 012	1 059
Kommunal fastighetsavgift	19	21	21	22	25	26	27	28
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	333	360	355	355	372	365	363	367
Kapitalinkomster	10	8	11	17	19	24	28	31
Övriga inkomster	95	104	115	125	127	131	136	141
<i>Genomsnittlig kommunalskattesats¹</i>	<i>32,28</i>	<i>32,27</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>
Utgifter	1 215	1 263	1 332	1 466	1 509	1 566	1 633	1 702
Transfereringar	98	103	103	106	112	117	119	122
Hushåll	49	49	50	53	58	60	59	60
Övriga transfereringar	50	54	53	53	54	57	59	62
Konsumtion	990	1 037	1 088	1 194	1 226	1 271	1 329	1 388
Investeringar ²	119	115	130	142	145	147	151	156
Kapitalutgifter	7	7	11	24	26	31	34	38
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	-16	-37	-53
Finansiellt sparande⁴	9	37	22	-57	-48	-41	-29	-22
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,7</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,3</i>
Finansiell nettoställning	-169	-132	-129	-177	-215	-248	-271	-291
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,4</i>	<i>-2,2</i>	<i>-2,8</i>	<i>-3,3</i>	<i>-3,7</i>	<i>-3,8</i>	<i>-3,9</i>

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Statsbidragen till kommunsektorn är beräknade under antagandet om att inga nya finanspolitiska beslut fattas. Det innebär att statsbidragen nominellt oförändrade för åren som det inte finns en beslutad budget för. Eventuella aviserade förändringar av statsbidragen, som ingår i beslutade preliminära utgiftsramar för åren bortanför budgetåret, inkluderas i posten "Överföring till hushållen". I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till den beslutade preliminära nivån åren efter budgetåret kommer den beräkningstekniska överföringen från kommunsektorn till hushållen öka i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Eftersom den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minskar i motsvarande grad kommer den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, inte att påverkas. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hushållens direkta skatter	15,1	14,9	14,1	13,9	13,8	13,9	13,8	13,8
Företagens direkta skatter	3,0	3,5	3,6	3,5	3,5	3,4	3,5	3,4
Arbetsgivaravgifter ¹	11,5	11,6	11,3	11,6	11,7	11,7	11,7	11,8
Mervärdesskatt	9,2	9,1	9,2	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Punktskatter	2,0	1,9	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6
Övriga skatter	1,6	1,6	2,0	2,1	1,7	1,7	1,7	1,7
Skattekvot²	42,4	42,6	41,8	41,7	41,1	41,3	41,2	41,3
EU-skatter ³	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,6	4,5	4,7	4,8	4,7	4,8	4,6	4,6
Primära inkomster	46,9	47,0	46,3	46,4	45,7	45,9	45,7	45,7
Kapitalinkomster	1,3	1,2	1,8	1,4	1,5	1,7	1,8	1,8
Inkomster	48,2	48,2	48,0	47,8	47,3	47,6	47,5	47,6

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna.

Anm. Avser offentliga sektorns inkomster om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition. Eventuella urfasningar av temporära ändringar är beaktade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Konsumtion	26,4	25,7	24,9	26,1	26,2	26,2	26,0	25,9
Transfereringar	19,2	17,5	16,5	15,7	15,6	15,5	15,0	14,7
Hushåll	14,1	13,2	12,8	12,5	12,6	12,5	12,0	11,8
Företag	3,3	2,6	2,1	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7
Utland	1,8	1,8	1,6	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Investeringar ¹	4,9	4,6	4,8	5,0	5,1	5,0	4,9	4,8
Primära utgifter	50,5	47,8	46,2	46,8	46,9	46,6	45,8	45,5
Kapitalutgifter	0,5	0,4	0,7	0,9	0,8	1,0	1,1	1,2
Utgifter	51,0	48,2	46,9	47,6	47,7	47,7	46,9	46,7

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm.

Anm. Avser offentliga sektorns utgifter vid bibehållen personaltätthet inom offentligt finansierade verksamheter och en standardhöjning i linje med historiskt mönster. Transfereringarna följer reglerna om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition (inklusive regeländringar som ingår i de beslutade preliminära utgiftsramarna för åren efter budgetåret).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pensioner ¹	7,7	7,3	7,0	7,1	7,2	7,2	7,0	6,9
varav inkomstpension	6,4	6,0	5,8	5,7	5,7	5,7	5,6	5,5
Arbetsmarknad ²	0,9	0,8	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4
Ohälsa ³	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3
Familj och barn ⁴	1,7	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2
Studier ⁵	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,6	1,5	1,9	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3
Transfereringar till hushållen	14,1	13,2	12,8	12,5	12,6	12,5	12,0	11,8

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebistånd och övrig studiebidrag. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreomsorgsbistånd samt övriga transfereringar till hushåll, exempelvis elstöd.

Anm. För prognosåren avses transfereringar från offentlig sektor till hushåll vid oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prisbasbelopp	47,3	47,6	48,3	52,5	57,3	59,7	60,3	61,4
Förhöjt prisbasbelopp	48,3	48,6	49,3	53,5	58,5	60,9	61,6	62,7
Inkomstbasbelopp	66,8	68,2	71,0	74,3	77,2	80,0	83,1	86,4

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal

Procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomstindex	3,8	2,2	4,1	4,6	3,9	3,6	3,9	3,9
Balansindex	3,8	2,2	4,1	4,6	3,9	3,6	3,9	3,9
Balanstal ¹	1,017	1,027	1,028	1,040	1,043	1,038	1,036	...
Nominell inkomstpension²	2,1	0,5	2,5	3,0	2,3	1,9	2,3	2,3

¹ Nivå. ² Följsamhetsindexering, det vill säga procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Budgetsaldo	-221	78	164	29	1
Avgränsningar	34	-86	-104	-11	-32
Försäljning av aktier med mera	0	0	0	-1	0
Extraordinära utdelningar	-3	-7	-8	-3	-1
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	34	-75	-102	-11	3
Övriga avgränsningar	3	-4	7	3	-34
Periodiseringar	51	-23	-36	28	13
varav skatteperiodiseringar	44	-13	-8	36	11
ränteperiodiseringar	7	-10	-10	-8	1
Övrigt	-5	-11	0	-5	5
Finansiellt sparande i staten	-141	-42	25	40	-13
Statens lånebehov ¹	221	-78	-164	-29	-1
Värdeförändringar i statsskulden	-57	5	50	-16	3
Statsskuldens förändring	164	-73	-114	-45	2
Statsskuld	1218	1145	1031	986	988
<i>Procent av BNP</i>	<i>24,2</i>	<i>20,9</i>	<i>17,2</i>	<i>15,7</i>	<i>15,3</i>

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utgiftstak för staten	1 695	1 634	1 665	1 747	1 827	1 866
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>31,2</i>	<i>27,7</i>	<i>26,2</i>	<i>26,5</i>	<i>26,6</i>	<i>26,0</i>
Takbegränsade utgifter	1 551	1 559	1 601	1 700	1 759	1 807
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>28,6</i>	<i>26,4</i>	<i>25,2</i>	<i>25,8</i>	<i>25,7</i>	<i>25,2</i>
Budgeteringsmarginal	144	75	64	47	68	59
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>9,3</i>	<i>4,8</i>	<i>4,0</i>	<i>2,8</i>	<i>3,9</i>	<i>3,2</i>

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Finanspolitiska åtgärder

Miljarder kronor

	2025	2026	2027	2025- 2027
Budgetutrymme	50	56	45	151
Finanspolitiska åtgärder	50	56	45	151
Åtgärder riktade till konsumtion och investeringar i offentlig sektor	32	42	30	104
Statlig konsumtion ¹	6	6	9	21
Statliga investeringar ²	1	8	4	13
Kommunsektorn ³	25	29	17	70
Åtgärder riktade till hushåll ⁴	18	13	15	47
Strukturellt sparande ⁵	0,3	0,3	0,3	

¹ Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med pris- och löneomräkning (PLO). ² Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med prisbasbeloppet. ³ Beräknas som det inkomsttillskott som behövs i kommunsektorn, vid given kommunalskattesats, för att finansiera utgifterna i scenariot och samtidigt nå ett resultat och finansiellt sparande i nivå med god ekonomisk hushållning. ⁴ Anpassas i scenariot så att överskottsmålet nås. ⁵ Procent av potentiell BNP.

Anm. Riksdagen fatta varje år även beslut om utgiftsramar och inkomster för år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2024 togs beslut om ramar för 2025–2026. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upptrappningar och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av ytterligare finanspolitiska åtgärder i Konjunkturinstitutets scenario.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga Marginalrutor

Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario

Konjunkturinstitutet gör ett finanspolitiskt scenario som följer efter det år det finns en budgetproposition för.

I scenariot anpassas det strukturella sparandet i offentlig sektor mot överskottsmålets nivå på 1/3 procent av potentiell BNP. Därmed antas att det fattas nya finanspolitiska beslut om ofinansierade åtgärder som sammantaget motsvarar storleken på budgetutrymmet vid periodens slut. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskottsmålet, anpassas finanspolitiken successivt mot överskottsmålet.

Budgetutrymmet som uppstår över tid fördelas i scenariot på olika budgetposter. Denna fördelning bygger på beräkningstekniska antaganden och ska inte tolkas som en prognos över hur budgetutrymmet kommer att fördelas av riksdagen eller som Konjunkturinstitutets syn på hur det borde fördelas.

Fördelningen till statlig konsumtion beräknas som skillnaden mellan prognosticerade konsumtionsutgifter och en framskrivning med enbart pris- och löneomräkning (PLO), det vill säga när myndigheternas förvaltningskostnader skrivs fram med hur hyror, löner och kostnader för förbrukningsmaterial förändras. Fördelning till statliga investeringar beräknas som skillnaden mellan prognosticerade utgifter och en framskrivning med prisbasbeloppet.

Kommunsektorn tilldelas medel så att utgifterna för konsumtion och investeringar finansieras, vid given kommunalskattesats, samtidigt som det finansiella sparandet går mot -0,3 procent av BNP, vilket bedöms motsvara god ekonomisk hushållning.

Därefter anpassas tillskotten till hushållen så att det strukturella sparande på sikt når överskottsmålet. Skulle budgetutrymmet sammantaget under perioden vara större än de medel som tillförs offentlig konsumtion och investeringarna ändras transfereringarna och/eller skatterna till hushållen så att dessa stärker hushållens disponibla inkomst och vice versa.

Vad skiljer scenario från prognos?

Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2024.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskottsmålet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och

konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i of-
fentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna
eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostna-
derna.

Avkastningsskatt

För sparande i tjänstepensioner, privat pensionssparande och kapitalförsäkringar tas skatten ut i
form av avkastningsskatt. Skatten betalas in av företaget som tillhandahåller sparprodukten men det
är i ekonomisk mening förmånstagaren som bär kostnaden genom att skatten dras av från tillgång-
arna. Avkastningsskatten på pensions- och kapitalförsäkringar baseras på statslåneräntan. För ka-
pitalförsäkringar beräknas skattebasen som ingående värde 1 januari året efter beskattningsåret mul-
tiplicerat med statslåneräntan ökat med 1 procentenhet. Skattebasen för tjänstepensioner är försäk-
ringskapital multiplicerat med statslåneräntan.

Överskott eller underskott av kapital

Alla individers kapitalinkomster och kapitalutgifter summeras till ett underlag. Underlaget kan an-
tingen vara positivt (överskott av kapital) eller negativt (underskott av kapital).

Om individen har ett överskott av kapital beskattas det med 30 procent.

Om individen har ett underskott av kapital, exempelvis om individen har stora ränteutgifter och i
övrigt små kapitalinkomster, berättigar det till skattereduktion för underskott av kapital, vilken
minskar den skatt som individen annars skulle vara skyldig att betala i form av dels kommunal och
statlig inkomstskatt (på t.ex. arbetsinkomster), dels kommunal fastighetsavgift och statlig fastighets-
skatt. Skattereduktionen uppgår till 30 procent av underskottet upp till 100 000 kr och 21 procent
därutöver, dock som mest det belopp som individen annars skulle ha betalat i form av de skatter
som anges ovan.

Skattereduktion för underskott av kapital skiljer sig från vad enbart ränteavdragen är av två skäl. In-
divider med kapitalinkomster drar delvis eller helt av ränteutgifterna mot kapitalinkomster och ka-
pitalvinster. Därtill ingår även kapitalförluster i beräkningen av underskott av kapital. Dessa båda
poster är förhållandevis små, vilket gör att skattereduktionen för underskott av kapital ger en för-
hållandevis god bild av ränteavdragens omfattning.